

EHDOTUS KIIMINKIJOEN KALATALOUSALUEEN KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMAKSI

KIIMINKIJOEN KALATALOUSALUE
KALATALOUSPALVELUT PEKKA A. KERÄNEN

Sisällys

1.	JOHDANTO	4
2.	PERUSTIEDOT VESIALUEESTA JA SEN TILASTA	5
2.1.	VESIEN OMISTUS JA HALLINTA	5
2.2.	VESISTÖN TILA	5
2.3.	KALATALOUDELLISET VELVOITTEET	6
3.	KALATALOUSALUEEN YLEISSTRATEGIA KALAKANNOILLE JA KALASTUKSELLE	7
3.1.	KESTÄVÄ KOKONAISAAJAS	7
3.2.	YLEISSTRATEGIA KALAKANNOILLE	8
3.3.	YLEISSTRATEGIA KALASTUKSELLE	8
4.	SUUNNITELMA KIIMINKIJOEN EDUSTAN MERIALUEELLE JA KIIMINKIJOEN PÄÄUOMALLE	10
4.1.	PERUSTIEDOT KALAKANTOJEN NYKYTILASTA	10
4.1.1.	<i>Kalakantojen nykytila merialueella</i>	<i>10</i>
4.1.2.	<i>Kalakantojen tila Kiiminkijoen pääuomassa</i>	<i>10</i>
4.1.3.	<i>Nahkiainen ja jokirapu</i>	<i>11</i>
4.2.	PERUSTIEDOT KALASTUKSEN NYKYTILASTA	13
4.2.1.	<i>Kalastusluvut ja kalastajaryhmät</i>	<i>13</i>
4.2.2.	<i>Kalastussäännöt</i>	<i>13</i>
4.2.3.	<i>Kalastusta palvelevat rakenteet</i>	<i>13</i>
4.2.4.	<i>Pyydykset ja saaliit merialueella</i>	<i>14</i>
4.2.5.	<i>Pyydykset ja saaliit Kiiminkijoen pääuomassa</i>	<i>15</i>
4.2.6.	<i>Nahkiaisien pyynti</i>	<i>15</i>
4.2.7.	<i>Ravustus</i>	<i>16</i>
4.3.	KALAKANTOJEN TAVOITETILA JA OSATAVOITTEET	16
4.3.1.	<i>Yleistavoite kalakannoille</i>	<i>16</i>
4.3.2.	<i>Lohi</i>	<i>16</i>
4.3.3.	<i>Taimen</i>	<i>17</i>
4.3.4.	<i>Vaellussiika</i>	<i>18</i>
4.3.5.	<i>Karisiika, maiva ja silakka</i>	<i>18</i>
4.3.6.	<i>Harjus</i>	<i>18</i>
4.3.7.	<i>Hauki</i>	<i>19</i>
4.3.8.	<i>Muut talouskalat</i>	<i>19</i>
4.3.9.	<i>Vajaasti hyödynnetty kala</i>	<i>20</i>
4.3.10.	<i>Nahkiainen</i>	<i>20</i>
4.3.11.	<i>Jokirapu</i>	<i>20</i>
4.4.	KALASTUKSEN TAVOITETILA JA OSATAVOITTEET	21
4.4.1.	<i>Yleistavoite kalastukselle</i>	<i>21</i>
4.4.2.	<i>Vapaa-ajankalastus</i>	<i>21</i>
4.4.3.	<i>Kaupallinen kalastus</i>	<i>22</i>
4.4.4.	<i>Kalastusmatkailu</i>	<i>23</i>
4.4.5.	<i>Nahkiaisien pyynti</i>	<i>23</i>
4.4.6.	<i>Ravustus</i>	<i>24</i>
5.	SUUNNITELMA KIIMINKIJOEN SIVUVESILLE	25
5.1.	PERUSTIEDOT KALAKANTOJEN NYKYTILASTA	25
5.1.1.	<i>Kalakantojen nykytila sivuvesissä</i>	<i>25</i>
5.1.2.	<i>Jokirapu</i>	<i>27</i>
5.2.	PERUSTIEDOT KALASTUKSEN NYKYTILASTA	27
5.2.1.	<i>Kalastusluvut ja kalastajaryhmät</i>	<i>27</i>
5.2.2.	<i>Kalastussäännöt</i>	<i>27</i>
5.2.3.	<i>Kalastusta palvelevat rakenteet</i>	<i>27</i>

5.2.4.	<i>Pyydykset ja saaliit sivuvesillä</i>	27
5.2.5.	<i>Ravustus sivuvesillä</i>	28
5.3.	KALAKANTOJEN TAVOITETILA JA OSATAVOITTEET	28
5.3.1.	<i>Yleistavoite kalakannoille</i>	28
5.3.2.	<i>Harjus</i>	29
5.3.3.	<i>Lohi</i>	29
5.3.4.	<i>Taimen</i>	30
5.3.5.	<i>Kuha</i>	31
5.3.6.	<i>Siika</i>	31
5.3.7.	<i>Muut talouskalat</i>	31
5.3.8.	<i>Vajaasti hyödynnetty kala</i>	32
5.3.9.	<i>Jokirapu</i>	32
5.4.	KALASTUKSEN TAVOITETILA JA OSATAVOITTEET	33
5.4.1.	<i>Yleistavoite kalastukselle</i>	33
5.4.2.	<i>Vapaa-ajankalastus</i>	34
5.4.3.	<i>Kaupallinen kalastus</i>	34
5.4.4.	<i>Kalastusmatkailu</i>	34
5.4.5.	<i>Ravustus</i>	35
6.	SUUNNITELMA KALASTUKSEN JA KALAKANTOJEN SEURANNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	36
7.	ALUEELLINEN SUUNNITTELU JA YHTEISTOIMINNAN KEHITTÄMINEN	37
7.1.	<i>KALATALOUELLISESTI MERKITTÄVÄT ALUEET</i>	37
7.2.	<i>KAUPALLISEEN KALASTUKSEEN HYVIN SOVELTUVAT ALUEET JA NIILLÄ KÄYTETTÄVÄT PYYDYKSET</i>	38
7.3.	<i>KALASTUSMATKAILUUN HYVIN SOVELTUVAT ALUEET</i>	40
7.4.	<i>VAPAA-AJANKALASTUKSEN YHTENÄISLUPA-ALUEET JA JÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN</i>	41
7.5.	<i>YHTEISTOIMINNAN KEHITTÄMINEN KALATALOUSALUEELLA</i>	41
8.	KALAKANTOJEN HOITO JA KALASTUKSEN KEHITTÄMINEN	42
8.1.	<i>EHDOTUKSET KALASTUKSEN SÄÄTELYTOIMENPITEIKSI</i>	42
8.2.	<i>SUUNNITELMA KUNNOSTUSTOIMENPITEISTÄ</i>	42
8.2.1.	<i>Veden laadun paraneminen</i>	42
8.2.2.	<i>Kunnostussuunnitelman tavoitteet</i>	42
8.2.3.	<i>Kunnostustarpeet</i>	43
8.3.	<i>SUUNNITELMA ISTUTUKSISTA</i>	43
8.3.1.	<i>Istutusperiaatteet suunnitelmakaudella 2021–2030</i>	43
8.3.2.	<i>Istukkaiksi soveltuvat lajit ja kannat</i>	45
8.3.3.	<i>Suosituksset istukkaiden iälle tai koolle ja istutustiheydelle</i>	45
8.3.4.	<i>Jokiravun siirtoistutukset</i>	46
8.3.5.	<i>Istutusten toteuttaminen ja ilmoittaminen istutusrekisteriin</i>	46
8.3.6.	<i>Vuosina 2010–2020 tehdyt istutukset</i>	46
8.4.	<i>EHDOTUKSET KALASTUKSEN KEHITTÄMISTOIMENPITEIKSI</i>	47
8.4.1.	<i>Yleiset kehittämistavoitteet</i>	47
8.4.2.	<i>Lohen ja meritaimenen virkistys- ja matkailukalastuksen kehittäminen</i>	47
8.4.3.	<i>Kalalaskuri Kiiminkijokeen</i>	48
8.4.4.	<i>Saalistietojen kerääminen</i>	48
9.	SUUNNITELMA KALASTUKSENVALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	49
9.1.	<i>VALVONNAN TAVOITTEET</i>	49
9.2.	<i>VALVONNAN PAINOPISTEET</i>	49
9.3.	<i>VALVONNAN RESURSSIT</i>	49
9.4.	<i>VALVONNAN SEURANTA</i>	50
9.5.	<i>VALVONNAN KEHITTÄMINEN JA YHTEISTYÖ</i>	50
10.	BIOLOGINEN MONIMUOTOISUUS JA VIERASLAJIT	51
10.1.	<i>VAELLUSKALOJEN, UHANALAISTEN KALAKANTOJEN JA BIOLOGISEN MONIMUOTOISUUDEN HUOMIOON OTTAMINEN TOIMENPITEISSÄ</i>	51

10.2.	TÄPLÄRAVUN JA MUIDEN VIERASLAJIEN HUOMIOON OTTAMINEN TOIMENPITEISSÄ	51
11.	OMISTAJAKORVAUSTEN JAKO	52
11.1.	EHDOTUS KALASTONHOITOMAKSUINA KERÄTTÄVIEN VAROJEN OMISTAJAKORVAUKSIIN KÄYTETTÄVÄN OSUUDEN JAKAMISEKSI ..	52
12.	ALUEELLINEN EDUNVALVONTA JA VIESTINTÄ.....	53
12.1.	ALUEELLINEN EDUNVALVONTA.....	53
12.2.	VIESTINTÄSUUNNITELMA	53
12.2.1.	<i>Lohikaloihin liittyvä tiedotus.....</i>	<i>53</i>
13.	KÄYTTÖ- JA HOITOSUUNNITELMAN TOIMEENPANO, ARVIOINTI JA PÄIVITYS	54
13.1.	KÄYTTÖ JA HOITOSUUNNITELMAN TOIMEENPANO.....	54
13.2.	VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI	54
13.3.	SUUNNITELMAN PÄIVITYS	55
	KIRJALLISUUS.....	56
	LIITTEET	

1. Johdanto

Tämä suunnitelma on kalastuslain (379/2015) 35 §:n edellyttämä ja lain 36 §:n sisältövaatimusten mukainen ehdotus käyttö- ja hoitosuunnitelmaksi Kiiminkijoen kalatalousalueelle.

Suunnitelma sisältää **kalatalousalueen strategian**, eli kalatalousalueen hallituksen asettamat **yleisen tason tavoitteet** kalakantojen hoidolle ja kalastuksen ohjaamiselle, suuntaa antavat **toimenpide-ehdotukset** tavoitteiden saavuttamiseksi sekä **seurantaperiaatteet** tavoitteiden toteutumiseksi ensimmäisellä kymmenen vuoden suunnitelmakaudella. Kalatalousalueen käytännön tason toimintaa ohjaavat vuosikohtaiset ja pidemmän ajan toimintasuunnitelmat osatavoitteineen, toimenpiteineen ja seurantoineen voidaan puolestaan rakentaa tässä suunnitelmassa esitettyjen yleisten suuntaviivojen pohjalta.

Kalakantojen ja kalastuksen osalta suunnitelma jakautuu alueittain kahteen osaan. Alueet ovat 1) **Kiiminkijoen edustan merialue** ja **Kiiminkijoen pääuoma** Haukiputaalta Puolangalle sekä 2) **Kiiminkijoen sivuvedet**. Molempien alueiden kalastukselle keskeisiä lajeja ja kalastusta tarkastellaan omina kokonaisuuksinaan. Seuranta on kuvattu molemmille alueille erikseen, mutta toteutetaan käytännössä yhteisesti. Muiden sisältövaatimusten, kuten kalataloudellisesti merkittävien alueiden sekä kaupalliseen kalastukseen ja kalastusmatkailuun hyvin soveltuvien alueiden, kalatalousalueen yhteistoiminnan, kalastuksen kehittämisen, kunnostusten, istutusten ja kalastusvalvonnan osalta suunnitelma on molemmille suunnittelualueille yhteinen, sillä niihin liittyvän toiminnan periaatteet ovat samat kaikilla alueilla. Merialueen ja pääuoman sekä sivuvesien tarkempi suunnittelu tehdään tarvittaessa kalatalousalueen toimintasuunnitelmissa ja vesialueiden omistajien omissa suunnitelmissa tässä käyttö- ja hoitosuunnitelmassa esitettyjen yleisten linjausten puitteissa.

Suunnitelma kattaa vuosien 2021–2030 suunnitelmakauden. Suunnitelmassa asetettujen tavoitteiden välitarkastelu tehdään vuonna 2025 ja päivitys vuonna 2030.

Suunnitelman laati Kalatalouspalvelut Pekka A. Keränen (kalatalouspalvelut.fi) Rovaniemeltä.

Kiiminkijoen kalatalousalueen yleiskokous on vahvistanut ehdotuksen käyttö- ja hoitosuunnitelmaksi kokouksessaan PP.KK.VVVV.

Alueellinen yhteistyöryhmä on arvioinut ja käsitellyt Kiiminkijoen kalatalousalueen ehdotuksen käyttö- ja hoitosuunnitelmaksi kokouksessaan PP.KK.VVVV.

Lapin ELY-keskus on hyväksynyt käyttö- ja hoitosuunnitelman Kiiminkijoen kalatalousalueelle hallintopäätöksellään PP.KK.VVVV (dnro 00/0000–0000).

2. Perustiedot vesialueesta ja sen tilasta

Kiiminkijoen kalatalousalue kattaa Kiiminkijoen päävesistöalueen ja Kiiminkijoen suun merialueen vesiä Räänänperän ja Isoniemen välisellä alueella Haukiputaalla.¹ Vesistöt sijaitsevat Oulun ja Pudasjärven kaupungeissa ja Utajärven ja Puolangan kunnissa. Kalatalousalueen rajat on esitetty karttaliitteessä (liite 1). Skaalattava kartta on nähtävillä Maanmittauslaitoksen Suomi.fi-kartat -palvelussa² ja Paikkatietoikkunassa³. Kiiminkijoki kuuluu myös Natura 2000 -alueisiin. Suojelualueiden ajantasaiset tiedot voi tarkistaa ympäristöhallinnon karttapalvelusta⁴.

2.1. Vesien omistus ja hallinta

Kiiminkijoen kalatalousalueen vesipinta-ala on yhteensä 16 349 hehtaaria. **Omistus on keskittynyt** järjestäytyneisiin **osakaskuntiin** ja **valtion** vesiin, joita hallinnoi Metsähallitus. Järjestäytyneiden osakaskuntien jäsenet omistavat **KALPA-palvelun rekisteriin** kirjatusta vesipinta-alasta 80 % ja valtio 10 %. Muiden vesialueen omistajien omistus on 10 % vesipinta-alasta. Omistukseltaan yli tuhannen hehtaarin vesialueita on kokonaispinta-alasta 38 %.

2.2. Vesistön tila

Kiiminkijoki on luonnontilainen jokityypiltään suuri turvemaiden joki, joka on luonnostaan ruskeavetinen. Valuma-alueesta yli puolet on suota, josta niin ikään puolet on metsäojitettu. Kiiminkijoen valuma-alueen järvet ovat pääosin matalia humusjärviä. Kiiminkijoen pääuoman uittaa varten peratut kosket on entisöity ja eräiden järvien pintoja nostettu 1980-luvulla.⁵ Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) pintavesien **vedenlaatuoluokituksen** mukaan Kiiminkijoen pääuoma ja sivuedet ovat pääosin hyvässä tilassa⁶ Ylikiiminkiin saakka ja sen yläpuoliset vedet pääosin erinomaisessa tilassa. Kivijoki ja siihen laskevat järvet Juorkunan alueella ovat tyydyttävässä tilassa. Alueella on muutamia järviä, jotka ovat välttävissä tilassa. Rannikkovedet ovat tyydyttävässä tilassa.

¹ Kiiminkijoen pääuoma muodostaa noin 180 kilometrin mittaisen yhtenäisen jokialueen. Alueen järvet ovat pinta-altaan alle tuhannen hehtaarin laajuisia. Suurimmat järvet ovat Marttisjärvi (275 ha), Hakojärvi (268 ha) ja Juorkuna – Mätäsjärvi (249 ha) Juorkunan alueella (60.04), Vihajärvi (368 ha), Puolankajärvi (299 ha) ja Kivarinjärvi (262 ha) Puolankajärven valuma-alueella (60.05), Iso Olvasjärvi (455 ha) Nuorittajoen alaosan alueella (60.06) ja Kalhamajärvi (694 ha) ja Auhojärvi (361 ha) Pirttijoen valuma-alueella (60.08).

² Suomi.fi-palvelun verkko-osoite: <https://hkp.maanmittauslaitos.fi/hkp/published/fi/19522056-1d07-4841-b9f0-4398367311dd>.

³ Paikkatietoikkunan verkko-osoite: <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>. Kalatalousalueet on esitetty Karttatason valikon Hallinnolliset yksiköt -valikossa.

⁴ Karttapalvelun verkko-osoite: <https://syke.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=831ac3d0ac444b78baf0eb1b68076e1a>.

⁵ Alueen ominaispiirteet on kuvattu tarkemmin ympäristöhallinnon Natura 2000 -tietolomakkeella verkko-osoitteessa: <http://paikkatieto.ymparisto.fi/natura/2018/tietolomakkeet/FI1101202.pdf>.

⁶ Vesistön hyvä ekologinen tila tarkoittaa, että kalojen, pohjaeläinten ja vesikasvien esiintymisessä ja lajistossa on korkeintaan vähäisiä ihmisen toiminnasta aiheutuvia muutoksia. Vesienhoidon tavoite on, että vesistöt olisivat vähintään hyvässä ekologisessa tilassa.

Keskeisiä **vaellusesteitä** ovat Laurinkosken vesilaitos Kiimingissä ja Aittokosken vesilaitos Ylikiimingissä, jotka eivät estä kalan kulkua Kiiminkijoen pääuomassa, mutta voivat haitata sitä. Käytännössä näillä vaellusesteillä ei ole kalataloudellista merkitystä joen pääuomassa.

Alueen merkittävimmät **pistekuormittajat** ovat taajamien jätevedenpuhdistamo Puolangalla sekä Erkansuon, Hakasuon ja Hautasuon turvetuotantoalueet Kiiminkijoen pääuoman alueella ja Vainionsuo Nuorittajoen valuma-alueella (Vainionsuolla tuotanto päättyi vuonna 2018). Kuormituksen vaikutukset näkyvät lähivesistöissä lähinnä vuodenajoittain ja vuosittain vaihtelevina ravinnepitoisuuksien nousuna ja turvetuotantoalueilta tulevana kalastolle haitallisena kiintoainekuormituksena.

Alueen **hajakuormitus** on lähtöisin pääasiassa metsätalouden ojituksista, perkauksista ja muusta maanmuokkauksesta. Haitallisin vaikutus kohdistuu pienvesiin, kuten taimenpuroihin, joiden uomia metsä- ja suo-ojista kulkeutuva kiintoaine ja humus liettää ja tukkii. Vanhat, syöpyneet metsäojat kuormittavat vesistöjä edelleen ja aiheuttavat yhä kalataloudellista vahinkoa.

Kiiminkijoen turvetuotantoalueille on määrätty tarkkailuvelvoite, johon kuulunut myös kalataloustarkkailu. Toimintansa lopettaneilla turvetuotantoalueilla jälkiseurannasta vastaa ELY-keskus.

Ajantasainen tilanne kalatalousalueen vesistöjen pintavesien ekologisesta tilasta, keskeisistä vaellusesteistä sekä pistekuormittajista on nähtävissä SYKE:n Vesikartta-palvelussa.⁷

Kiiminkijoen vesistöt ovat valuma-alueen turvemaista johtuen humuspitoisia ja happamia. Vähäjärvisyyden vuoksi virtaama- vaihtelu ja sen myötä mm. kiintoainepitoisuuden vaihtelu on suurta.

2.3. Kalataloudelliset velvoitteet

Puolangan kunnalla on velvoite istuttaa Kivarinjärveen (262 ha) vuosittain 1 500 kpl kesänvanhaa kuhanpoikasta jätevesien johtamisesta aiheutuvien kalataloudellisten haittojen korvaamiseksi.

Kiiminkijoen kalatalousmaksujen vahvistettu käyttösuunnitelma vuosille 2020–2023 on esitetty liitteessä (liite2).

⁷ Verkko-osoite: <http://paikkatieto.ymparisto.fi/vesikartta>.

3. Kalatalousalueen yleisstrategia kalakannoille ja kalastukselle

3.1. Kestävä kokonaissaalis

Kalatalousalueen kalastuksen tulee olla kokonaisuutena katsoen kestävällä pohjalla. Kalastuksen biologinen kestävyys tarkoittaa sitä, että vesistöön jää riittävästi kalaa tuottamaan kalastuksen ottaman saaliin verran uutta kalaa niin että kalastus voi jatkua tulevien saaliiden vähenemättä. Tällainen kalastus on myös taloudellisesti ja yhteiskunnallisesti kestävä.

Kalastuksen biologista kokonaiskestävyyttä arvioidaan vertaamalla tarkastelujakson (5–10 vuotta) keskimääräistä vuotuista kokonaissaalista⁸ arvioon kestävästä kokonaissaaliista. Tarkastelu suositellaan tehtäväksi suunnitelmakauden väli- ja loppuarvioinneissa.

Arvio kestävästä kokonaissaaliista eli kestävä kalastuksen enimmäismäärästä on **vertailutasona** kalatalousalueen kalavarojen käytön ja hoidon suunnittelussa.

Kiiminkijoen kalatalousalueen vesistöjen ravinnepitoisuuteen perustuvat **arvio** alueen sisävesien **kestävästä kokonaissaaliista on 153–205 tonnia vuodessa** (11,2–15,0 kg/ha/v), edellyttäen, että kaikki alueen vedet ovat kalastuksen piirissä ja kalavaroja kalastetaan tasapuolisesti lajien kantokyvyn mukaan. Laskelma arviosta on esitetty liitteessä (liite 3).

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) ja Luonnonvarakeskuksen (Luke) aineistoista arvioituna **vapaa-ajan kalastuksen keskimääräinen kokonaissaalis** 2010-luvulla Kiiminkijoen silloisella kalastusalueella olisi ollut **145 tonnia vuodessa** (8,9 kg/ha/v), josta pyydyskalastuksen osuus olisi ollut 74 tonnia (51 %) ja vakalastuksen osuus 71 tonnia (49 %). Arvion taustatiedot ja oletukset on esitetty liitteessä (liite 4).

RKTL:n ja Luken tilastoista ja velvoitetarkkailun tuloksista johdettu arvio vapaa-ajankalastuksen keskimääräiselle kokonaissaaliille 2010-luvulla (145 tonnia/v) **alittaa** arvion kestävä kalastuksen enimmäismäärästä kalatalousalueen sisävesillä (153–205 tonnia/v). Kalatalousalueen sisävedet ovat laskennalliseen kestävyteen nähden **vajaasti kalastettuja**.

Kestävä saalispotentiaalın täysimääräinen hyödyntäminen ei ole mahdollista vapaa-ajankalastuksen keinoin. Kalatalousalueen sisävesillä ei ole kaupalliseen kalastukseen laajuutensa tai yhtenäisyytensä puolesta soveltuvia vesistöjä, joten ammattikalastuksenkaan keinoin saalispotentiaalia ei käytännössä voida tehokkaasti hyödyntää. Tämän vuoksi kalatalousalue keskittyy sisävesien kalastuksen kestävyuden arvioinnissa alku- ja istutusperäisten lohikalakantojen kalastukseen ja saaliin määrään ja lajijakaumaan vapa- ja pyydyskalastuksessa.

Kalatalousalue seuraa voimavarojensa mukaan vakalastuksen, pyydyskalastuksen ja kaupallisen kalastuksen muutoksia ja kehitystä sekä niiden vaikutuksia kokonaissaaliiseen ja sen laskennalliseen biologiseen kestävyteen.

⁸ Saatua kokonaissaalis voidaan arvioida tarvittaessa asiantuntijatyönä velvoitetarkkailun kalastuskyselyiden, Luonnonvarakeskuksen tilastotietojen ja muiden saatavilla olevien saalistietojen pohjalta.

3.2. Yleisstrategia kalakannoille

Kalatalousalueen pitkän ajan tavoitteessa alueen alkuperäisen lajiston **kalakannat uusiutuvat pääasiassa luontaisesti**. Lisääntymisympäristöt ovat hyvässä kunnossa ja kalastukselta jää joka vuosi riittävästi emokaloja seuraavan kalasukupolven tuottamiseen. Kalastusta ohjataan siten, että se **säästää isoja emokaloja**. Tähän pyritään kalastuksen itsesäätelyllä (kantojen heikentyessä kalastuspaine vähenee ja päinvastoin) ja ylikalastukselle herkimpien lajien osalta käytettävissä olevin kalastuksensäätelykeinoin, kuten pyyntimitoin, saaliskiintiöin tai alueellisin, ajallisin tai pyydysteknisin kalastusrajoituksin, silloin kun säädöksissä määrätty säätely ei ole yksin riittävä.

Jokialue, järvet. Luontaisen lisääntymisen edistämisen ohella **kalojen istutukset** ovat osa kalakantojen hoitoa kalatalousalueella. Istutuksia tehdään pääasiassa vaelluskalakantojen ylläpitämiseksi sekä erikseen harkiten vapaa-ajankalastuksen, kaupallisen kalastuksen ja kalastusmatkailun edellytysten parantamiseksi tai luontaisesti lisääntyviin kalakantoihin kohdistuvan kalastuspaineen tasaamiseksi. Istukkaista mahdollisimman suuri osa saadaan saaliiksi pyyntikokoisena, vaarantamatta samalla luontaisesti lisääntyvien lajien kantoja esimerkiksi suurina sivusaaliina.

Kalakantojen yleisstrategian soveltaminen edellyttää, että kalatalousalueella on tietoa tai arvio mm. lajien sukukypsyydestä ja -koosta sekä emokalojen tuotantokyvystä. Kalatalousalue hankkii ja soveltaa parasta saatavilla olevaa tietoa voimavarojensa mukaan.

3.3. Yleisstrategia kalastukselle

Kalatalousalueen pitkän ajan strategiassa kalastus on monilajista ja kalakantoihin nähden tasapainossa. Tasapainon mittarina on se, **kuinka hyvin** kalatalousalueen vesien keskimääräinen **kokonaissaalis vastaa valikoimatonta saalista** kalastuksen kohteena olevasta kalastosta.⁹ Tavoitellussa tasapainotilassa kokonaissaaliin lajikoostumus on suunnittelualueilla (Kiiminkijoen edustan merialueella ja Kiiminkijoen pääuomassa sekä sivuvesillä) samankaltainen kuin vesistöjen kalaston lajikoostumus, eli lajeja kalastetaan kutakuinkin samassa suhteessa kuin pyyntikokoista kalaa on kalakannassa. Tämä on sitä tärkeämpää mitä lähempänä kokonaissaalis on kestävä kalastuksen enimmäismäärän ylärajaa. Periaate ei koske pyyntikokoisia istukkaita, joiden tavoiteosuus saaliissa on istutusmäärää mukaileva.

Valikoimattomalla saaliskoostumuksella tavoitellaan sitä, että alueen luontaisesti lisääntyviä alku- ja istutusperäisiä **kalavaroja hyödynnetään monipuolisesti**. Samalla varotaan sitä, että kalastus kehittyy yksipuolisesti tiettyihin lajeihin tai kantoihin kohdistuvaksi ylikalastukseksi ja siten vinouttaa kalastorakennetta muun kalastuksen tai kalaston ekologisen tasapainon kannalta epäedulliseksi. Kalastuksen monipuolisuutta edistetään ja yksipuolistumista tarvittaessa oikaistaan esimerkiksi monilajista kalastusta palkitsevalla lupapolitiikalla. Käytännössä kalavarojen monipuolinen, valikoimaton hyödyntäminen tarkoittaa sitä, ettei kalakantojen valtalajeina olevan

⁹ Kalastuksen kohteena oleva kalasto tarkoittaa tässä sitä osaa kalastosta, joka on saavuttanut laillisen pyyntimitan tai muun kalastettavuuden ehdon, kuten kaupallisen kysynnän, ns. yhden kutukerran periaatteen tai vapaa-ajankalastuksen mieltymysten mukaisen koon.

vähäärvoisen kalan pyynti ole pelkästään hoitokalastuksen varassa, vaan sen osuus kasvaa vapaa-ajankalastuksen, etenkin virkistys- ja urheilukalastuksen, saaliissa. Pitkän ajan tavoite on, että alueen vähäärvoisesta kalasta¹⁰ tulee muiden lajien rinnalla talouskalana arvostettu ja hyödynnetty kalavaranto kaikessa kalastuksessa.

Monimuotoinen kalasto ja monilajinen kalakantojen hoito palvelee parhaiten sitä, että eri kalastajaryhmien tarpeet saalislajien ja saaliin määrän ja koon sekä kalastusmahdollisuuksien puolesta tulevat tasapuolisesti huomioon otetuiksi. Tämä edesauttaa vastaamaan kalastusmieltyymysten nopeisiinkin muutoksiin kalastuksen luvituksessa ja siten **ylläpitää parasta tuottoa vesialueen omistajille** ja tuo lisäarvoa Kiiminkijokiseudun aluetaloudelle.

Kalastuksen yleisstrategian soveltaminen edellyttää, että kalatalousalueella on tietoa tai arvio kalakantojen rakenteesta yleisesti, kalastuksen kohteena olevien lajien ja kantojen pyyntikokoisen kalan osuuksista kalastossa sekä kokonaissaaliin laji- ja kokojakaumasta. Kalatalousalue hankkii ja soveltaa parasta saatavilla olevaa tietoa voimavarojensa mukaan.

¹⁰ Vähäärvoisen kala tarkoittaa tässä yhteydessä sellaisia kalastettavissa olevia lajeja, joilla on kaupallisessa kalastuksessa vain rehukala-arvo tai joita vapaa-ajankalastuksessa ei joko haluta tai osata kalastaa tai käyttää ruokakalana.

4. Suunnitelma Kiiminkijoen edustan merialueelle ja Kiiminkijoen pääuomalle

Tämä osasuunnitelma koskee ja Kiiminkijoen edustan merialueen ja Kiiminkijoen pääuoman suunnittelualuetta, eli kalatalousalueen rannikkovesiä Kiiminkijokisuun edustalla Perämeressä ja Kiiminkijoen pääuomaa Haukiputaan Alakoskelta Puolangan Kivarinjärvelle.

4.1. Perustiedot kalakantojen nykytilasta

Kiiminkijoen kalatalousalueen vesistöissä tavataan Pohjois-Suomen ja Perämeren pohjukan luontaiseen kalastoon yleisesti kuuluvia lajeja. Tässä tarkastellaan vain kalakantojen valtalajeja ja kalastukselle keskeisiä lajeja.

4.1.1. Kalakantojen nykytila merialueella

Kiiminkijoen edustan merialueen paikallisen kalakannan rakenteesta ei ole koekalastuksiin perustuvaa ajantasaista tietoa. Lähimmät koekalastetut rannikkoalueet ovat Oulun edustan ja Kemin edustan merialueet, joiden kalastorakenteen voidaan olettaa kuvaavan pääpiirteissään myös Kiiminkijoen edustan kalastoa. **Valtalajit** ovat **särki** ja **ahven**, jotka muodostavat 60–80 % kalaston biomassasta. Yksilömäärältään **kiiski** on ahvenen ja särjen ohella runsain laji. Oulun ja Kemin edustan sekä Perämeren koekalastusten tuloksiin perustuvaa kalastorakennetta on kuvattu liitteessä (liite 5). Lohen, meritaimenen ja vaellussiian esiintyminen Kiiminkijoen edustalla heijastelee kalojen poikastuotannon ja elinkierron luontaisia vaihteluita.

Kalatalousalueen arvion mukaan lahnan määrä on lisääntynyt Kiiminkijoen suualueen merialueella. Maivakanta on hyvä. Silakkakanta vaihtelee, mutta on heikko, samoin kuin karisiikakanta. Vaellussiikakannan tilan arviointi on vaikeaa hylkeiden vuoksi. Madekanta on parantunut merialueella ja mateissa on hyvin mätiä. Kalastukselle tärkeimpien lajien kutualueet kalatalousalueen vesillä merialueella on kuvattu liitteessä (liite 8).

4.1.2. Kalakantojen tila Kiiminkijoen pääuomassa

Kiiminkijoen pääuoman läpivirtausjärvien **kalastorakenteesta** ja lajien välisestä runsaussuhteista ei ole koekalastuksiin perustuvaa ajantasaista tietoa. Yleisesti ottaen voidaan olettaa, että kalasto on sivuvesien järvien kaltainen, eli **valtalajeina** ovat **ahven** ja **särki**, jotka muodostavat vähintään puolet kalaston kokonaisbiomassasta (ks. kuva 4). Muita runsaita lajeja ovat lahna ja hauki.

Järvikalastukselle keskeiset lajit ovat hauki, ahven, made, lahna, säyne ja särki. Kalatalousalueen arvion mukaan muikkukanta on kohtuullinen ja kuhakanta hyvä. Siikaa saadaan saaliiksi satunnaisesti. Madekanta on parantunut pääuomassa ja mateissa on hyvin mätiä.

Kiiminkijoen pääuoman **koskikalastosta** on olemassa sähkökoekalastuksiin perustuvaa ajantasaista seurantatietoa. Kalastettavista lajeista koskissa esiintyy yleisesti **ahventa, harjusta ja taimenta** (taulukko 1). Myös lohi ja made ovat tavallisia. Muista lajeista yleisimpiä ovat kivisimppu ja mutu. Pääuoman kosket suunnitellaan sähkökoekalastettaviksi suunnitelmakauden aikana.

Taulukko 1. Sähkökoekalastuksissa vuosina 1999-2019 havaitut kalalajit Kiiminkijoen pääuomassa Kiiminkijoen alaosan alueelta Puolankajärven valuma-alueelle.¹¹ (Lyhenteet: va = valuma-alue, kivenuol. = kivenuoliainen, kivis. = kivisimppu, nahk. = nahkiainen, L = luontainen, IST = istutettu, ET = ei tiedossa.)

Alue	Nro	Vesistö	Ahven	Harjus	Hauki	Kiiski	Kivenn.	Kivis.	Lohi	Made	Mutu	Nahk.	Salakka	Seipi	Särki	Taimen	Lajeja	
Kiiminkijoen alaosan alue	60.011	Haukiputaan alue	L	L	L	L	L	L	L/IST	L	L	L	L	L	L	L	IST/ET	14
Ylikiimingin alue	60.021	Kiimingin alue	L	L	L		L	L	L/IST		L						IST	9
	60.022	Rekikylän-Kirkko-saaren alue	L	L		L	L	L	L/IST	L	L		L	L	L	L	L/IST	12
Kiiminkijoen keskiosan alue	60.031	Porkkalan-Vuoton alue	L	L	L	L	L	L	L/IST	L	L		L	L			L/IST	12
	60.032	Jokikylän-Hamarinjärven alue	L	L	L	L	L	L	IST/ET	L	L	L	L	L	L	L	L/IST	14
Juorkunan alue	60.042	Kurimon alue	L	L				L	L/IST	L	L			L	L	L	L/IST/ET	9
Puolankajärven va	60.051	Kivarinjärven alue	L	L	L			L		L	L		L		L	L	L/IST/ET	9
	60.053	Vihajärven alue	L	L	L			L	IST	L	L		L		L	L	L/IST/ET	10
Lajin esiintyvyys			8	8	6	4	5	8	7	7	8	2	6	6	6	8		

Virtavesien keskimääräinen koskikalasto on **lohikalavoittainen**: taimenen, lohen ja harjuksen osuus biomassasta on suurempi kuin talouskalojen, kuten ahvenen, hauen ja mateen sekä särkikalajien osuus. Lohikalajien osuus kalastosta on keskimäärin noin 44 % (kuva 1, A). Yksilömäärältään alueen koskikalaston valtalajeja ovat virtavesille tyypillisesti mutu, kivisimppu ja kivenuoliainen (kuva 1, C). Koskikalaston vallitseva rakenne osoittaa, että alueen virtavedet ovat hyvässä tilassa ja edellytykset koskikalastuksen ja kalastusmatkailun harjoittamiselle ja edistämiseksi ovat kunnossa.

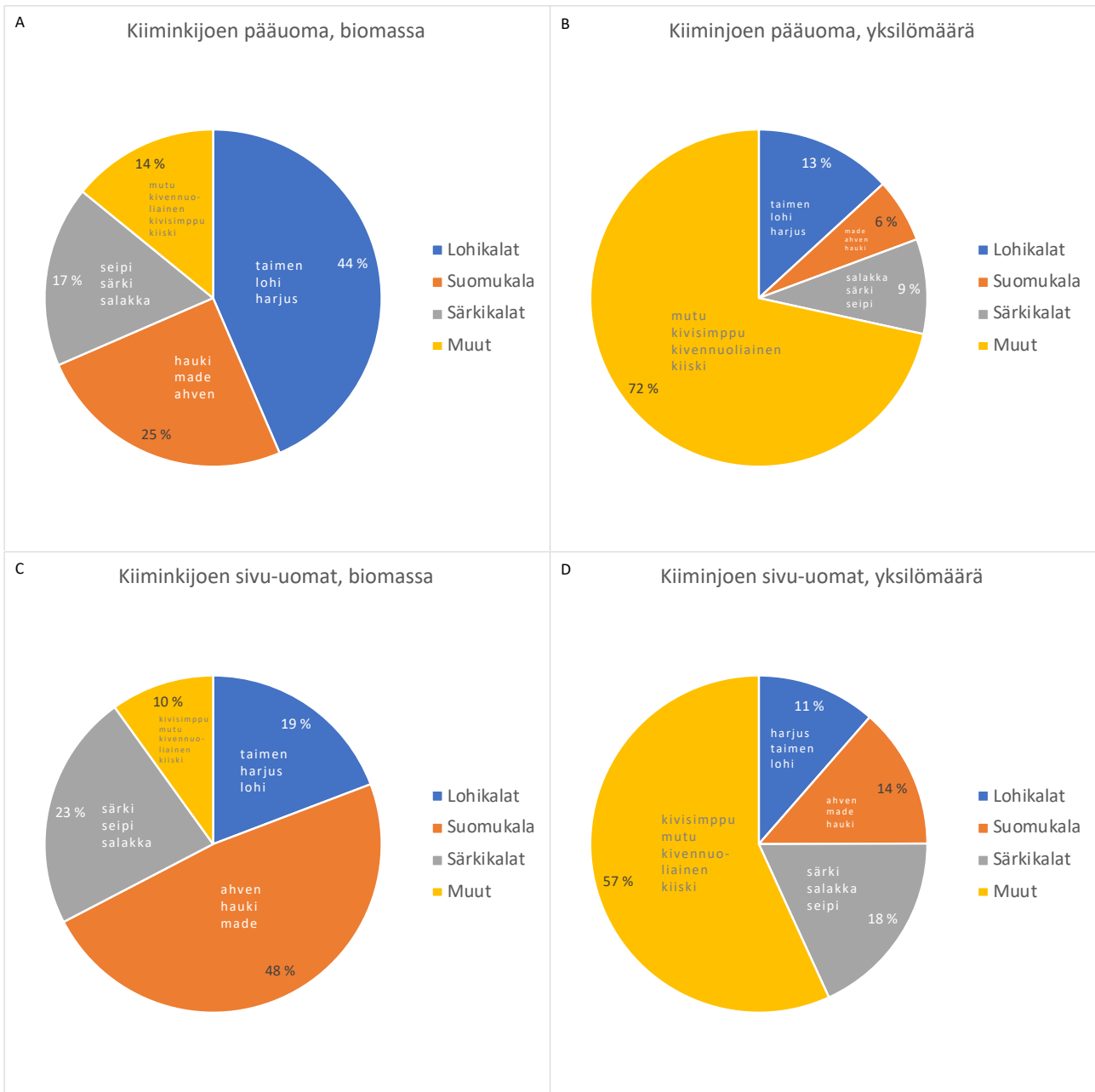
Kiiminkijoen pääuoman kalastukselle keskeiset lajit ovat hauki, taimen, harjus, ahven ja lohi. Kalatalousalueen havaintojen mukaan hauki vallannut kosket. Alajuoksun vaellussiian tila on kohtuullinen (emokalapyynti). Harjuksen tila pääuomassa on kohentunut. Vaellussiika nousee Koiteliin saakka.

4.1.3. Nahkiainen ja jokirapu

Nahkiainen kuuluu Kiiminkijoen luontaiseen lajistoon. Jokeen nousevien nahkiaisten määrä ja mertapyynti vaihtelee voimakkaasti vuosien mukaan. Kalatalousalueen arvion mukaan nahkiaiskanta on heikko ja sen rauhoittaminen olisi tarpeellista.

Kiiminkijoen rapukanta tuhoutui rapuruton vuoksi vuonna 2007. Kalatalousalueen arvio on, ettei joessa ole pyynnin kestävästä rapukantaa. Kanta on alkanut elpyä siirtoistutuksilla.

¹¹ Lähde: Luonnonvarakeskuksen koekalastusrekisteri verkko-osoitteessa <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/kalat-ja-kalatalous/osallistu-kalatutkimukseen/koekalastusrekisteri/>.

Kuva 1. Koskikalaston keskimääräinen suhteellinen kilomäärä (biomassa) ja yksilömäärä lajeittain Kiiminkijoen pääuomassa (A-B) ja Kiiminkijoen sivu-uomissa (C-D) vuosina 1999–2019 alueen virtavesissä tehtyjen sähkökoekalastusten tulosten mukaan.¹² (Lohikalat = harjus, lohi, taimen; suomukala = ahven, hauki, made; särkikalat = salakka, seipi, särki; muut = kiiski, kivenuoliainen, kivisimppu, mutu.)

¹² Lähde: Luonnonvarakeskuksen koekalastusrekisteri verkko-osoitteessa

<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/kalat-ja-kalatalous/osallistu-kalatutkimukseen/koekalastusrekisteri/>.

4.2. Perustiedot kalastuksen nykytilasta

4.2.1. Kalastusluvut ja kalastajaryhmät

Kiiminkijoen edustan merialueella ja Kiiminkijoen pääuomassa kalastetaan osakaskuntien vapa- ja pyydysluvilla, Kiiminkijoen yhteisvieheluvalla jokialueella, yksityisten vesialueen omistajien luvilla sekä yleiskalastusoikeuksin.

Kalatalousalue on vuokrannut Metsähallitukselta valtiolle kuuluvan merilohen ja meritaimenen pyyntioikeuden (regal) Kiiminkijoen pääuomassa Puolangan Kivarinjärvestä alavirtaan Haukiputaalle merirajaan (Haukiputaan kirkon kohdalle) vieheillä tapahtuvaa kalastusta varten. Vuokra-aika on 1.1.2021–31.12.2030.

Vapaa-ajankalastus on pääosin paikkakuntalaisten ja mökkiläisten vapavälinein ja verkoin harjoittamaa kotitarve- ja virkistyskalastusta. Matkailijoiden kalastus Kiiminkijoella on pääasiassa hauen ja lohikalojen kalastusta pääuomassa. Kalastusmatkailijoista 80–90 % tulee Pohjois-Suomesta (entisten Oulun ja Lapin läänien alueelta).¹³

Kaupallista kalastusta harjoitetaan vain Kiiminkijoen edustan merialueella. Kaupallista kalastusta harjoittaa kalatalousalueen vesillä yksi ykkösryhmäläinen ja toistakymmentä kakkosryhmäläistä. **Kalastusmatkailupalveluita**, kuten kalastusoppaita, on tarjolla Kiiminkijoen edustan merialueella ja pääuoman varren matkailuyrityksissä.

4.2.2. Kalastussäännöt

Alueella ei ollut vuonna 2020 Lapin ELY-keskuksen päätöksillä vahvistettuja kalastamista koskevia kieltoja ja poikkeuksia kalastuslain ja asetusten säädöksistä lukuun ottamatta siian lippoamiseen myönnettyä poikkeuslupaa. Kiiminkijokisuun edustan troolikielto- ym. rajoitukset on kuvattu liitteessä (liite 6) ja Kalastusrajoitus.fi-palvelussa¹⁴. Vesialueen omistajat ovat asettaneet erilaisia pyydyksiä, solmuvälejä ja pyydettäviä lajeja koskevia rajoituksia vesialueilleen.¹⁵

4.2.3. Kalastusta palvelevat rakenteet

Haukiputaalla on Martinniemen satama, joka on sekä kaupallisten että vapaa-ajan kalastajien käytössä. Satamassa on jääkone, muttei hallia tai varastotiloja. Kiiminkijoen pääuoman varrella ja erityiskalastuskohteissa on useita veneenlaskupaikkoja, tulipaikkoja, laavuja ja kotia, joiden sijainti on esitetty sähköisessä karttapalvelussa (kiiminkijoki.fi).¹⁶

¹³ Ks. Romakkaniemi ym. 2010.

¹⁴ Kalastusrajoitus.fi-palvelun verkko-osoite: <https://kalastusrajoitus.fi/>.

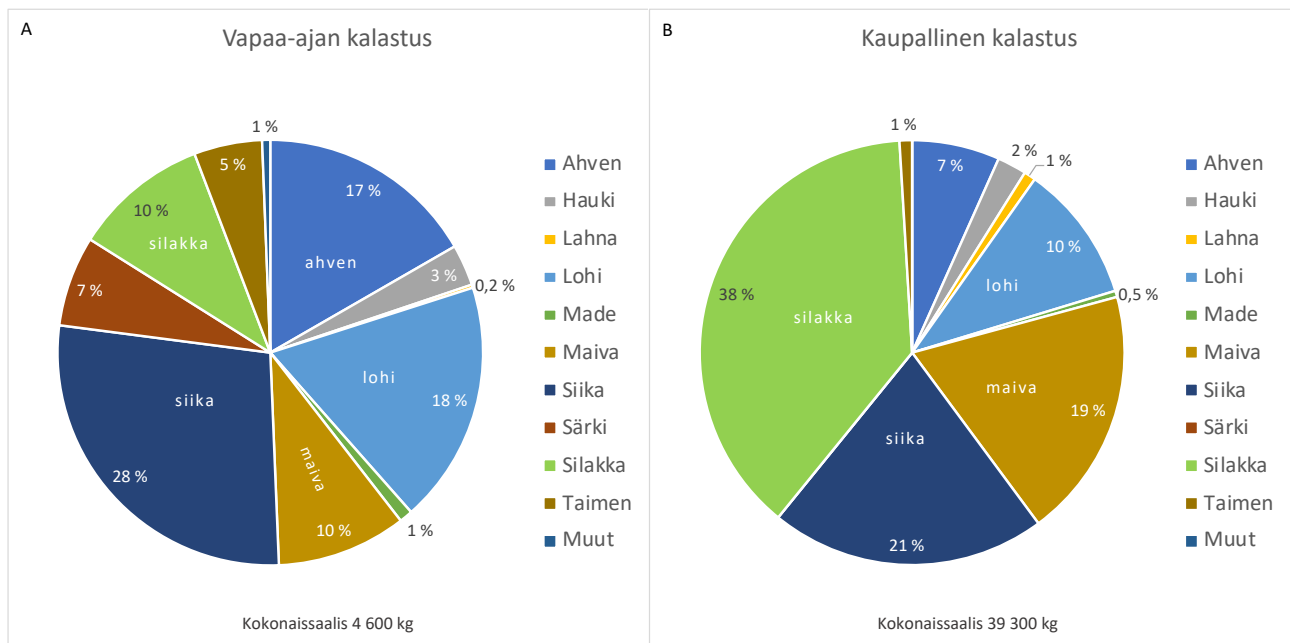
¹⁵ Haukiputaan jakokunnan vesialueiden kalastusohjeet verkko-osoitteessa: <https://haukiputaanjakokunta.fi/kalastus/>.

¹⁶ Karttapalvelun verkko-osoite: <https://www.infogis.fi/kiiminkijoki/>.

4.2.4. Pyydykset ja saaliit merialueella

Kiiminkijoen edustan merialueen kalastuksesta ei ole pelkästään kalatalousalueen vedet kattavaa ajantasaista seurantatietoa. Saaliin lajikoostumusta voidaan kuitenkin arvioida Haukiputaan edustan osakaskuntien ja yleisvesialueen kattavalla merialueella tehtyjen kalastuskyselyiden avulla. **Vapaa-ajankalastus** on pääasiassa **verkkokalastusta**, jossa pääsaalislajit ovat **siika, lohi, ahven** ja **taimen** (kuva 2, A). **Kaupallinen kalastus** on puolestaan pääasiassa **verkko- ja rysäkalastusta** ja saalis koostuu **silakasta, siiasta, maivasta, lohesta** ja **taimenesta** (kuva 2, B). Kalatalousalueen arvion mukaan silakan osuus kaupallisessa kalastuksessa on vähentynyt. Silakkaa on, mutta pyytäjiä ei. Lohikiintiö vaikuttaa lohisaaliin määriin.

Merialueen tärkeimpien lajien pyyntialueet ja pyydysten käyttö alueella on kuvattu liitteessä (liite 8).

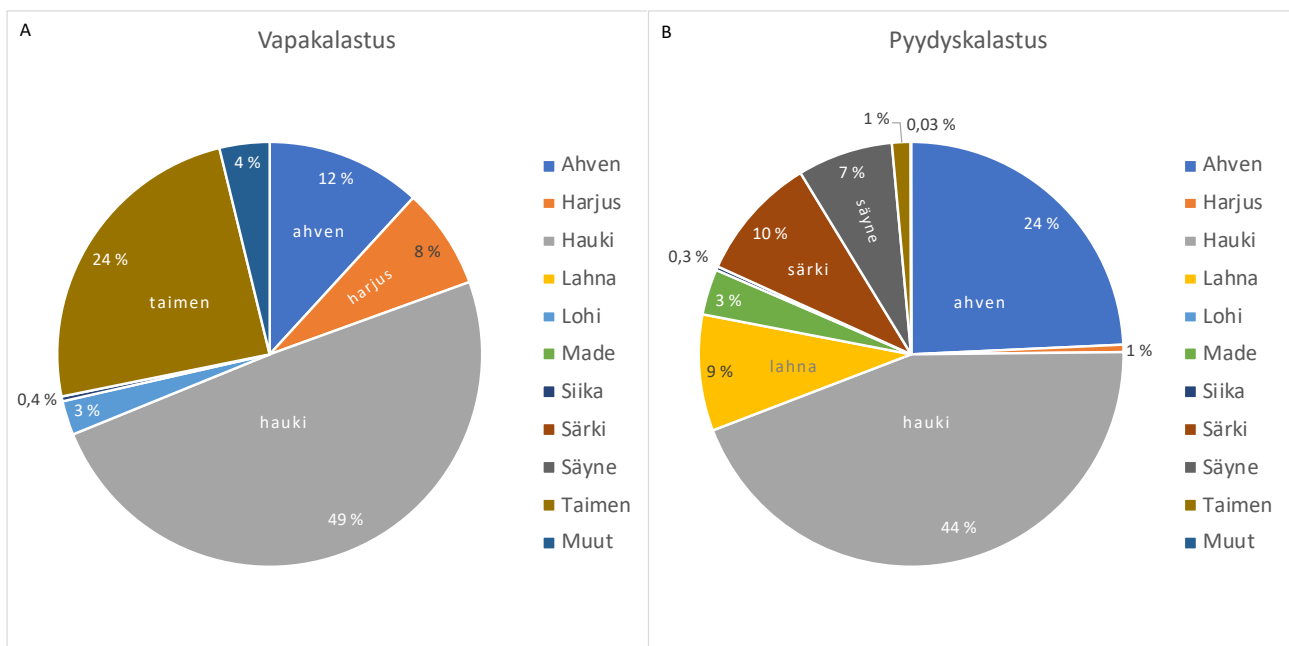

Kuva 2. Vapaa-ajan kalastuksen (A) ja kaupallisen kalastuksen (B) saaliin keskimääräinen lajijakauma Haukiputaan edustan merialueella vuonna 2008. Kaupallisen kalastuksen saalisjakauma ilman troolikalastusta. (Mukailtu raportista Pohjolan Voima Oy 2010.)

Vapaa-ajan kalastuksen saalis koostuu monipuolisesti alueella esiintyvistä lajeista, mitä voidaan pitää tavoitteena myös suunnitelmakaudella 2021–2030. Monilajinen vapaa-ajan kalastus edellyttää pyydyskalastusperinteen jatkumista. Kaupallisen kalastuksen saalisjakauma heijastaa osaltaan merialueen kalastuksen säätelystä ja markkinoista johtuvia tekijöitä, joihin kalatalousalue voi vaikuttaa vain rajallisesti.

4.2.5. Pyydykset ja saaliit Kiiminkijoen pääuomassa

Kiiminkijoen pääuoman kalastus on pääasiassa **vapakalastusta**. Vapakalastuksen kokonaissaalis oli 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä keskimäärin noin 11 tonnia vuodessa, josta lähes puolet oli haukea (kuva 3, A). Hauen hehtaarisaaalis pääuomassa oli 2,4 kg/ha, mikä viittaa hauen ylikalastukseen.¹⁷ Lohikalojen saalis oli keskimäärin 3,7 tonnia. Myös pyydyskalastuksessa hauki on tärkein saalislaji (kuva 3, B). Pyydyskalastuksen kokonaissaaliista ei ole seurantatietoa lukuun ottamatta Hamarinjärveä, jossa se oli vuonna 2012 noin 400 kg. Kalatalousalueen arvion mukaan haukisaaliis on pysynyt runsaana.

Kuva 3. Vapakalastuksen (A) ja pyydyskalastuksen (B) saaliin keskimääräinen lajijakauma Kiiminkijoen pääuomassa 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. (Vapakalastuksen osalta mukailtu raporteista Juntunen ym. 2001, 2002, 2003 ja 2004 sekä pyydyskalastuksen osalta raporteista Pekkala 2006, Sivén & Parviainen 2008, Pekkala & Majuri 2009, Anttila ym. 2013.)

4.2.6. Nahkiaisien pyynti

Nahkiaista pyydetään Haukiputaan osakaskunnan omistamilla koskipaikoilla Kiiminkijoen alaosalla. Kokonaissaalis on muutamia kymmeniä tuhansia nahkiaisia vuodessa. Kalatalousalueen arvion mukaan nahkaiskanta on heikentynyt ja sen myötä nahkiaisien pyynti on vähentynyt.

¹⁷ Valikoimattoman kalastuksen mukainen saalistaso haulle olisi noin 1 kg/ha (2,2 tonnia/v) oletuksella, että hauki muodostaa pääuomassa sivuvesien järvien tapaan noin 7 % kalaston kokonaisbiomassasta. Jotta 2,4 kg:n hehtaarisaaalis pääuomassa olisi valikoimattoman kalastuksen mukainen, hauen osuuden tulisi olla noin viidennes kalaston kokonaisbiomassasta.

4.2.7. Ravustus

Ravustusta pääuomassa ei käytännössä harjoiteta rapuruton tuhottua kannat vuonna 2007. Sitä aikaisemminkin pääuoman rapusaaliit olivat vähäisiä ja satunnaisia.

4.3. Kalakantojen tavoitetila ja osatavoitteet

4.3.1. Yleistavoite kalakannoille

Suunnittelualueen kalakannat ovat puhtaat ja kalastukselle keskeisten lajien kannat ovat vahvat. Kalakannat uusiutuvat pääasiassa luontaisesti. Kalastus ja sen säätely on kookkaita emokaloja säästävää myös voimakkaasti kalastettujen lajien ja kantojen kohdalla. Istutuksia tehdään istutussuunnitelmassa kuvatulla tavalla. Kalastus on kestävä ja kohdistuu monipuolisesti kaikkiin kalastettaviin lajeihin, kantojen paikallinen ja alueellinen tila huomioon ottaen. Tähän pyritään kalakantojen yleisstrategian mukaisin keinoin.

Kalatalousalueella on käytettävissä suunnittelussa tarvittavaa yleisen tason tietoa Kiiminkijoen edustan merialueen ja Kiiminkijoen pääuoman kalastukselle keskeisten kantojen tilasta ja eri lajien kalastuspaineesta ja saalisjakaumasta. Kalatalousalue pyrkii kokoamaan suunnittelutietoa voimavarojensa mukaan.

Yleistavoitteen lisäksi kalastukselle tärkeimmille lajeille ja vähäarvoiselle kalalle sekä nahkiaiselle ja jokiravulle on seuraavassa annettu **lajikohtaiset tavoitetilat**, erilaisia **toimenpide-ehdotuksia** ja **seurantatapoja**, joita kalatalousalue hyödyntää voimavarojensa mukaan. Lajikohtaiset tavoitteet, toimenpiteet ja seuranta voidaan tarvittaessa määritellä tässä esitettyä yksityiskohtaisemmin, esimerkiksi kannoittain tai alueellisesti ja ajallisesti painotettuna, kalatalousalueen toimintasuunnitelmissa.

Lohta ja meritaimenta koskevassa tavoitetilassa Kiiminkijoessa otetaan huomioon valtioneuvoston periaatepäätöksillä vahvistetut valtakunnalliset kalavarojen hoitosuunnitelmat.¹⁸

4.3.2. Lohi

Tavoitetila: Lohi lisääntyy Kiiminkijoen ala- ja keskijuoksulla luontaisesti istutuksin tuettuna kantana. Jokeen nousevasta kutukannasta on olemassa vähintään summittainen arvio. Lohen poikastiheydet kasvavat 2010-luvun tasosta (keskimäärin 6 kesänvanhaa poikasta aarilla). Lohi on alueen vapaa-ajankalastuksen ja kalastusmatkailun vetovoimatekijä suunnitelmakauden aikana. Lohen keskeiset poikastuotantoalueet tunnetaan.

¹⁸ Kalastuslain (379/2015) 34 §:n mukaisesti huomioon otettavia vahvistettuja valtakunnallisia kalavarojen hoitosuunnitelmia ovat *Kansallinen kalatiestrategia* (valtioneuvoston periaatepäätös 8.3.2012) ja *Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2020 Itämeren alueelle* (valtioneuvoston periaatepäätös 16.10.2014).

Toimenpiteet: Luontaisesti lisääntyvää lohikantaa tuetaan pien-, joki- ja vaelluspoikasistutuksin istutussuunnitelmassa kuvatulla tavalla, niin että istutukset tehdään oikein mitoitetuin istutustiheyksin parhaiten istutuksille soveltuville paikoille. Poikastiheyksien kasvua edistetään virtavesi- ja valuma-aluekunnostuksin kunnostussuunnitelmassa kuvatulla tavalla. Lohen lisääntymisalueiden poikastuotantokyvystä on olemassa realistinen arvio, jonka pohjalta jokipoikastiheydelle tai vaelluspoikasmäärälle voidaan asettaa tavoitetaso kalatalousalueen toimintasuunnitelmassa.

Lohen poikastuotantoalueet pyritään kartoittamaan hankkeena, jolle haetaan ulkopuolinen rahoitus. Hankkeen toteuttaja voi olla tutkimuslaitos tai muu ulkopuolinen taho.

Lohelle voidaan asettaa kutukanta- tai nousukalatavoite, jonka toteutumisen perusteella lohen kalastus joessa voidaan keskeyttää tai rajoittaa sitä alueellisesti tai ajallisesti. Kutukanta- tai nousukalatavoitteen toteutuminen arvioidaan määrääjain erikseen sovittavin tekniikoin ja periaattein.

Kalatalousalue järjestää merilohen kalastuksen Kiiminkijoen pääuomassa Metsähallituksen kanssa tehdyn vuokrasopimuksen mukaisesti.

Seuranta: Lohikannan ja lohen kalastuksen tilaa ja kehittymistä seurataan sähkökoekalastusten, kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten sekä paikallisten ja ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajankalastajien antaman palautteen avulla. Istutusmääriä seurataan istutusraporttien tai istutusrekisterin avulla.

4.3.3. Taimen

Tavoitetila: Meressä syönnöstävä taimen (meritaimen) lisääntyy Kiiminkijoen keski- ja yläjuoksulla luontaisesti istutuksin tuettuna kantana. Meritaimenen poikastuotantoalueet Kiiminkijoessa tunnetaan vähintään pääpiirteissään. Meritaimen on alueen vapaa-ajankalastuksen ja kalastusmatkailun vetovoimatekijä suunnitelmakauden aikana.

Toimenpiteet: Luontaisesti lisääntyvää meritaimenkantaa tuetaan pien-, joki- ja vaelluspoikasistutuksin sekä virtavesi- ja valuma-aluekunnostuksin istutussuunnitelmassa ja kunnostussuunnitelmassa kuvatulla tavalla.

Taimenen kalastukseen voidaan antaa erilaisia suosituksia olosuhteiden mukaan, esimerkiksi lämpimän veden aikana.

Kalatalousalue järjestää meritaimenen kalastuksen Kiiminkijoen pääuomassa Metsähallituksen kanssa tehdyn vuokrasopimuksen mukaisesti.

Seuranta: Taimenkantojen ja taimenen kalastuksen tilaa ja kehittymistä seurataan sähkökoekalastusten, kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten sekä paikallisten ja ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajankalastajien antaman palautteen avulla. Istutusmääriä seurataan istutusraporttien tai istutusrekisterin avulla.

4.3.4. Vaellussiika

Tavoitetila: Vaellussiika lisääntyy luontaisesti Kiiminkijoen alajuoksulla. Vaellussiian kutualueet tunnetaan pääpiirteissään. Meri- ja jokialueella on istutuksin tuettu kalastettava vaellussiikakanta. Siika on haluttu saalislaji kaikessa kalastuksessa. Siian lippoaminen säilyy alueella elinvoimaisena ja katkeamattomana perinteenä.

Toimenpiteet: Vaellussiian kutualueita kartoitetaan vesialueen omistajille ja kalastajille tehdyin kyselyin. Virtavesi- ja valuma-aluekunnostuksissa otetaan huomioon vaellussiian elinympäristövaatimukset. Kalastettavaa kantaa tuetaan vakiintuneen käytännön mukaisesti emokalapyynnerein ja istutuksin meri- ja jokialueelle. Siian istutettavat kannat ja istutusmäärät pidetään istutussuunnitelman mukaisina. Uusia kantoja ei tuoda alueelle ilman kalabiologisesti perusteltua syytä. Siian pyydys- ja vapakalastusta edistetään yhteistyössä vapaa-ajankalastajien kanssa. Lippoperinnettä ylläpidetään kalatalousviranomaiselta vakiintuneen käytännön mukaisesti haettavalla poikkeusluvalla.

Seuranta: Vaellussiikakannan ja siian kalastuksen tilaa ja kehittymistä ja istutusten tuloksellisuutta seurataan kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten avulla sekä paikallisten kalastajien antaman palautteen avulla. Istutusmääriä seurataan istutusraporttien tai istutusrekisterin avulla.

4.3.5. Karisiika, maiva ja silakka

Tavoitetila: Karisiika, maiva ja silakka lisääntyvät luontaisesti Kiiminkijoen edustan merialueella. Lajien kutualueet kalatalousalueen vesillä tunnetaan pääpiirteissään. Maivan ja silakan pyydyskalastus alueella säilyy elinvoimaisena.

Toimenpiteet: Karisiian, maivan ja silakan kutualueita kartoitetaan vesialueen omistajille ja kalastajille tehdyin kyselyin. Maivan ja silakan pyyntiin myönnetään riittävästi lupia.

Seuranta: Karisiian, maivan ja silakan kantojen tilaa ja kehittymistä seurataan kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten avulla sekä paikallisten kalastajien antaman palautteen avulla.

4.3.6. Harjus

Tavoitetila: Harjuskannat lisääntyvät Kiiminkijoen pääuomassa luontaisesti ja kannat ovat kohtuullisen kalastuksen kestävässä kunnossa. Kantoja ei veroteta liikaa niillä alueilla, joissa kalastuspaine on tunnetusti suurin. Kookkaita emoja säästävä kalastus toteutuu harjusvesillä. Harjus on lohen ja taimenen ohella alueen koskikalastuksen vetovoimatekijä. Harjuksen kasvu huomioiden alueella on kalastuskohteita, joissa on mahdollista saada säännöllisesti saaliiksi kookasta harjusta (painoltaan yli 500 g tai pituudeltaan yli 40 cm).

Toimenpiteet: Harjuksen elinympäristöjä kunnostetaan osana virtavesi- ja valuma-aluekunnostuksia. Kalastuspainetta säädellään lupakäytännöillä. Kookkaita emoja säästävää kalastusta edistetään kalastuslupien kiintiöiden ja pyyntimittasäädösten avulla. Tarvittaessa kalatalousviranomaiselta haetaan kohdekohtaista tai alueellista yleiskalastuskieltoa määräajaksi (keväisen pilkinnän rajoittaminen) herkimmille talvehtimisalueille suvannoissa. Suosituimpien kalastuspaikkojen kalastuspainetta helpotetaan mahdollisuuksien mukaan istuttamalla harjusta sopiviin kohteisiin, joissa kalastuspaine on vähäisempi. Harjuksen kasvusta ja sukukypsyytiästä voidaan tehdä tarvittaessa erillisselvitys omalla tai ulkopuolisella rahoituksella.

Harjuksen osuutta vapakalastuksen kokonaissaaliissa pidetään mahdollisuuksien mukaan silmällä alueilla tai kohteissa, joissa kalastuspaine on suurin. Kalatalousalueen toimintasuunnitelmassa saalisosuudelle voidaan asettaa ala- ja yläraja tai runsausindeksi, jonka mukaan harjuksen kalastuksen rajoituksia voidaan suositella höllennettäväksi tai tiukennettäväksi.

Seuranta: Harjuskannan ja harjuksen kalastuksen tilaa ja kehittymistä seurataan koekalastusten, kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten avulla sekä paikallisten ja ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajankalastajien antaman palautteen avulla.

4.3.7. Hauki

Tavoitetila: Haukea kalastetaan Kiiminkijoen pääuomassa kantokyvyn mukaisesti. Haukikanta koskissa pienenee vuoden 2020 tilanteesta.

Toimenpiteet: Vapaa-ajankalastuksessa haukisaaliin suhteellista osuutta kokonaissaaliissa pidetään silmällä. Kalatalousalue tiedostaa, että hauki on huippupetona tärkeä tekijä mm. vähäarvoisen kalan kantojen säätelijänä. Hauenkalastusta koskissa tehostetaan.

Seuranta: Haukikannan ja hauen kalastuksen tilaa ja kehittymistä seurataan kalastuskyselyiden avulla sekä erikseen tehtävien selvitysten tai tutkimusten ja paikallisten ja ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajankalastajien antaman saalista koskevan palautteen avulla.

4.3.8. Muut talouskalat

Tavoitetila: Ahven- ja madekantojen sekä kookkaan säyneen ja lahnan ekologinen tavoitetila sekä merialueella että jokialueella on yleistavoitteen mukainen. Kalastuksellinen tavoite on, että lajit ovat tavoiteltua saalista kaikessa kalastuksessa. Merialueella talouskalojen kutualueet kalatalousalueen vesillä tunnetaan pääpiirteissään.

Toimenpiteet: Ahvenen, mateen ja lahnan osalta ei tarvita erityisiä toimia kantojen lisääntymisalueiden tai elinympäristöjen hoitamiseksi suunnitelmakauden aikana. Talouskalojen kutualueet merialueella kartoitetaan vesialueen omistajille ja kalastajille tehdyin kyselyin. Säyneen ja mateen lisääntymisedellytykset otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan virtavesi- ja valuma-aluekunnostuksissa.

Seuranta: Tavoitetilan toteutumista seurataan alueella tehtävien kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten sekä paikallisilta vapaa-ajankalastajilta ja kaupallisilta kalastajilta saatavan saalista koskevan palautteen avulla.

4.3.9. Vajaasti hyödynnetty kala

Tavoitetila: Särkikaloiden, kuoreen, kiisken ja pienten ahventen esiintyminen suunnittelualueella tunnetaan pääpiirteissään. Vajaasti hyödynnettyä kalaa hyödynnetään monipuolisesti kaikessa kalastuksessa, merialueella myös kaupallisessa kalastuksessa markkinatilanteen salliessa. Ongelma-alueiksi koetuissa kohteissa vähäarvoisen kalan kannat eivät kasva oleellisesti vuoden 2020 tilanteesta.

Toimenpiteet: Vajaasti hyödynnetyn kalan kannoista pyritään keräämään tietoa vesialueen omistajilta ja paikallisilta kalastajilta. Kalan määrää vähennetään tarvittaessa suunnitellusti ja ammattimaisesti tehdyin hoitokalastuksin, mm. alueilla, joissa kalan runsaus haittaa talouskalojen kalastusta. Vapaa-ajan kalastajia kannustetaan vajaasti hyödynnetyn kalan kalastamiseen. Kalatalousalueen toimintasuunnitelmassa voidaan tarvittaessa asettaa vajaasti hyödynnetylle kalalle aluekohtainen poistotavoite.

Kalatalousalue pyrkii omalta osaltaan edistämään vajaasti hyödynnetyn kalan kalastusta ja hyötykäyttöä lähialueellaan kalastuksen yleisstrategian mukaisesti.

Seuranta: Toteutumista seurataan osana alueella tehtävien kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten, suunnitelmallisesti tehdyn hoitokalastuksen kirjanpidon sekä paikallisilta kalastajilta saatavan vajaasti hyödynnetyn kalan esiintymistä ja saalista koskevan palautteen avulla.

4.3.10. Nahkiainen

Tavoitetila: Kiiminkijoki säilyy nahkiaiselle soveltuvana lisääntymisalueena. Keskeiset toukkatuotantoalueet tunnetaan pääpiirteissään.

Toimenpiteet: Kiiminkijoen valuma-alueen maankäytön mahdolliset vaikutukset nahkiaisien kutu- ja toukkatuotantoalueisiin ja otetaan huomioon kalatalousalueen edunvalvonnassa. Kiiminkijoen ala- ja keskiosan virtavesi- ja valuma-aluekunnostuksissa otetaan soveltuvien osien huomioon myös nahkiaisien elinympäristövaatimukset. Tärkeimmistä toukkatuotantoalueista (likomatohavainnot) pyritään keräämään tietoa vesialueen omistajilta ja Luken tekemistä tutkimuksista. Nahkiaisikannan heikon tilan vuoksi nahkiainen voidaan tarvittaessa rauhoittaa pyynniltä määrääjäksi. Rauhoitukselle haetaan ELY-keskuksen päätös.

Seuranta: Toteutumista seurataan vesialueen omistajilta saatavan palautteen avulla.

4.3.11. Jokirapu

Kiiminkijoen kalatalousalueen vedet kuuluvat kansallisessa rapustrategiassa¹⁹ mainittuun jokiravun suoja-alueeseen. Suoja-alueella jokirapukantoja elvytetään voimaperäisesti.

Tavoitetila: Rapurutolta säästyneiden jokirapukantojen esiintymisalueet Kiiminkijoen pääuoman suunnittelualueen vesissä tunnetaan vähintään pääpiirteissään. Rapuruton hävittämät tai heikentämät rapukannat ovat taudista vapaita ja alkavat elpyä luontaisesti ja siirtoistutusten avulla ravustettavaan kuntoon. Rapujen joukkokuolemat havaitaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa rapuruton uusiutumisen tunnistamiseksi.

Toimenpiteet ja seuranta on kuvattu Kiiminkijoen sivuvesiä koskevassa suunnitelmassa (kappale 5.2. *Kalakantojen ja kalastuksen tavoitetila ja osatavoitteet*).

4.4. Kalastuksen tavoitetila ja osatavoitteet

4.4.1. Yleistavoite kalastukselle

Vapaa-ajankalastus, kaupallinen kalastus ja kalastusmatkailutoiminta muodostavat osan paikalliskulttuuria ja kalastuksesta tulee tuottoa vesialueiden omistajille ja lisäarvoa Kiiminkijokiseudun aluetalouteen. Kalastus on monipuolista ja kohdistuu kaikissa kalastusmuodoissa tasapainoisesti ja kestävästi Kiiminkijoen edustan merialueen ja Kiiminkijoen pääuoman kalakantoihin. Kestävästi kalastettava kalavaranto jakautuu kalastusmuotojen kesken siten, että keskimääräinen kokonaissaalis mukailee lajikoostumukseltaan valikoimattoman pyynnin saalista. Tähän pyritään kalastuksen yleisstrategian mukaisin keinoin.

Kalatalousalueella on käytettävissä suunnittelussa tarvittavaa yleisen tason tietoa vapaa-ajankalastuksen, kaupallisen kalastuksen ja kalastusmatkailutoiminnan harjoittamisesta suunnittelualueen vesissä sekä kalastuksen kokonaissaaliin kestävydestä ja jakautumisesta eri kalastusmuotojen kesken. Kalatalousalue pyrkii kokoamaan suunnittelutietoa voimavarojensa mukaan.

Yleistavoitteen lisäksi vapaa-ajankalastukselle, kaupalliselle kalastukselle ja kalastusmatkailulle on seuraavassa annettu **kalastusmuotokohtaiset tavoitetilat**, erilaisia **toimenpide-ehdotuksia** ja **mahdollisia seurantatapoja**, joita kalatalousalue hyödyntää voimavarojensa mukaan. Kalastusmuotokohtaiset tavoitteet, toimenpiteet ja seuranta voidaan tarvittaessa määritellä tässä esitettyä yksityiskohtaisemmin kalatalousalueen toimintasuunnitelmissa.

4.4.2. Vapaa-ajankalastus

Tavoitetila: Vapaa-ajankalastus on suosittua Kiiminkijoen edustan merialueella ja Kiiminkijoen pääuomassa. Vapaa-ajankalastuksella on paikallisyhteisön laaja hyväksyntä ja se on vesistöjen kalavarat ja muut kalastus huomioon otettuna kestävällä pohjalla. Kalastuslupia sekä tietoa kalastuskohteista, kalalajeista ja kalastussäännöistä on helposti saatavissa sähköisesti. Kalavesille pääsy on helppoa rantautumispaikkojen ansiosta. Paikalliset asukkaat, mökkiläiset ja matkailijat

¹⁹ Erkamo ym. 2019.

harjoittavat monipuolista vapaa-ajan kalastusta (virkistys- ja kotitarvekalastusta) seisovin pyydyksin ja vapavälinein. Vapaa-ajankalastuksen kokonaissaalis kehittyi koostumukseltaan valikoimattoman kalastuksen saaliskoostumusta mukailevaksi.

Toimenpiteet: Alueen vapaa-ajan kalastusmahdollisuuksista ja alueen kalastusluvista tiedotetaan aikaisempaa enemmän. Lupien sähköistä saatavuutta parannetaan edelleen. Vapaa-ajankalastajia kannustetaan harjoittamaan monipuolista kalastusta.

Seuranta: Kalastuksen kehittymistä seurataan mahdollisuuksien mukaan kalastuskyselyiden sekä alueella myytyjen lupien määrällä. Saaliin seurannassa hyödynnetään kalastajilta saatavaa palautetta, alueella järjestettyjen kalastustapahtumien ja -kilpailujen saalistilastoja sekä viranomaisen ylläpitämän vapaa-ajankalastuksen Oma kala -palvelun tuottamaa saalistietoa.

4.4.3. Kaupallinen kalastus

Tavoitetila: Kiiminkijoen edustan merialueella harjoitetaan vakiintunutta kaupallista kalastusta. Kaupallisella kalastuksella on paikallisyhteisön laaja hyväksyntä ja se on alueen kalavarat ja muut kalastus huomioon otettuna kestäväällä pohjalla. Perinteisillä rysä- ja apajapaikoilla harjoitetaan lohen ja muiden talouskalojen kaupallista pyyntiä.

Toimenpiteet: Osakaskunnat ja yksityisten vesialueen omistajat sopivat keskenään yhtenäisen käytännön kaupallisen kalastuksen järjestämiseksi kalatalousalueen rannikkovesillä. Paikallisyhteisön hyväksynnän varmistamiseksi paikallistuntemusta omaavat kalastajat ovat etusijalla lupia myönnettäessä.

Hylkeiden tai merimetsojen aiheuttamia haittoja alueen taloudellisesti arvokkaille kalakannoille ja kalastukselle torjutaan tarvittaessa yhteistyössä viranomaisten, kalastajien, pyydysten rakentajien, metsästäjien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Kalatalousalue osallistuu hylje- ja merimetsöngelmien tunnistamiseen ja ratkaisuun edunvalvonnan keinoin.

Kaupallista kalastusta ohjataan vesialueilla, joissa kalakannat ovat käytettävissä olevan paikallisen tiedon ja tutkimustiedon mukaan kalastusta parhaiten kestäviä. Tarvittaessa otetaan huomioon myös vesialueen laajuus. Kalastuslupia myönnettäessä tarkistetaan, että luvan ostaja on rekisteröitynyt kaupalliseksi kalastajaksi.

Kalatalousalue suosittaa, että kalastusoikeuden haltijat myöntävät kaupalliseen kalastukseen pitkäaikaisia lupia.

Kaupallisia kalastajia pyydetään tarvittaessa antamaan laadullista ja mahdollisuuksien mukaan määrällistä palautetta kalakannoista, saaliista ja se koostumuksesta sekä kalastusolosuhteista toiminta-alueellaan suoraan kalatalousalueelle.

Seuranta: Kaupallisen kalastuksen seurannassa hyödynnetään ELY-keskuksen tuottamaa tietoa Perämeren kaupallisesta kalastuksesta sekä kaupallisten kalastajien vapaaehtoisesti antamaa saalista ja kalastusta koskevaa palautetta. Kalastusoikeuden haltijoiden suositellaan ilmoittavan kalatalousalueelle kaupalliseen kalastukseen myönnettyjen lupien määrän seuranta varten.

4.4.4. Kalastusmatkailu

Tavoitetila: Kiiminkijoen edustan merialueella ja Kiiminkijoen pääuomassa harjoitetaan vakiintunutta kalastusmatkailutoimintaa, jolla on paikallisyhteisön laaja hyväksyntä ja joka on vesistöjen kalavarat ja muu kalastus huomioon otettuna kestäväällä pohjalla. Kalastusmatkailun saalis koostuu monipuolisesti merialueella ja joessa esiintyvistä kalalajeista.

Toimenpiteet: Kiiminkijoen suunnittelualueelle kehitetään erityisesti kalastusmatkailuun tarkoitettuja lupia. Tällaisella luvalla yrittäjä voi viedä opastetulle kalastusmatkalla suuremman kuin kuuden hengen ryhmän tai opastetussa kalastuksessa voidaan käyttää vapavälineiden lisäksi seisovia pyydyksiä, esimerkiksi katiskaa tai rysää. Kalavarojen monipuoliseen hyödyntämiseen kalastusmatkailutarjonnassa kannustetaan monilajista saalista palkitsevalla lupapolitiikalla. Lohikalojen kalastukseen voidaan kehittää erityisalueita ja lupia kalastusmatkailu- tai ohjelmapalveluyritysten tarpeisiin. Paikallisyhteisön hyväksynnän varmistamiseksi paikallistuntemusta omaavat toimijat ovat etusijalla lupia myönnettäessä. Kalastusmatkailun ohjaamisessa otetaan huomioon vesialueiden muu käyttö.

Kalastusmatkailuyrittäjiä pyydetään tarvittaessa antamaan laadullista ja mahdollisuuksien mukaan määrällistä palautetta kalakannoista, saaliista ja sen koostumuksesta sekä kalastusolosuhteista toiminta-alueellaan. Kalastusmatkailuun tarkoitettuihin lupiin voidaan tarvittaessa sisällyttää velvollisuus antaa kalastusta ja saalista koskevia tietoja luvan myöntäjälle tai kalatalousalueelle seurantaan varten.

Pyydystä ja päästä -kalastukseen tarkoitetuissa kalastusmatkailuluvissa voidaan rajoittaa vapautettavan kalan kokoa ja määrää tai kieltää tiettyjen lajien tai tietynkokoisten kalojen vapauttaminen. Seisovin pyydyksin tapahtuvassa opastetussa kalastuksessa vajaan hyödynnetyn kalan poisheittämistä voidaan rajoittaa. Rajoittamista tai kieltämistä koskevista lupaehdoista otetaan huomioon kalojen vapauttamista koskevat säädökset (laissa tai asetuksessa rauhoitetut lajit sekä ala- ja ylämittasäädökset).

Seuranta: Toteutumista seurataan kalastusmatkailutoimintaan myönnettyjen lupien määrällä ja kalastusmatkailuyrittäjiltä saatavan palautteen avulla. Kalastusoikeuden haltijoiden suositellaan ilmoittavan kalatalousalueelle kalastusmatkailutoimintaan myönnettyjen lupien määrän seurantaan varten.

4.4.5. Nahkiaisien pyynti

Tavoitetila: Nahkiaisien pyyntiperinne Kiiminkijossa säilyy elinvoimaisena.

Toimenpiteet: Vesialueen omistaja järjestää nahkiaisien pyynnin alueella vakiintuneella tavalla.

Seuranta: Toteutumista seurataan vesialueen omistajan ilmoittamalla pyytäjien määrällä ja kokonaissaalisarviolla.

4.4.6. Ravustus

Ravustuksen tavoitetila, toimenpiteet ja seuranta on kuvattu suunnitelmassa sivuvedille (kappale 5.4.5. *Ravustus*). Sitä seurataan soveltuvin osin myös Kiiminkijoen pääuoman ravustuksen järjestämisessä.

5. Suunnitelma Kiiminkijoen sivuvesille

Sivuvesien suunnitelma koskee Kiiminkijokeen laskevia sivujokia ja järviä. Tärkein sivujoki on Nuorittajoki ja muita sivujokia Tilanjoki-Pirttijoki, Kuorejoki, Jolosjoki ja Vepsänjoki. Suurimmat järvet ovat Iso Olvasjärvi (455 ha) Nuorittajoen vesistössä, Kalhamajärvi (694 ha) ja Auhojärvi (361 ha) Pirttijoen vesistössä ja Vilpusjärvi (215 ha) Puolankajärven valuma-alueella.

5.1. Perustiedot kalakantojen nykytilasta

Kiiminkijoen kalatalousalueen sivuvesissä tavataan Pohjois-Suomen luontaiseen kalastoon yleisesti kuuluvia lajeja. Tässä tarkastellaan vain kalakantojen valtalajeja ja kalastukselle keskeisiä lajeja.

5.1.1. Kalakantojen nykytila sivuvesissä

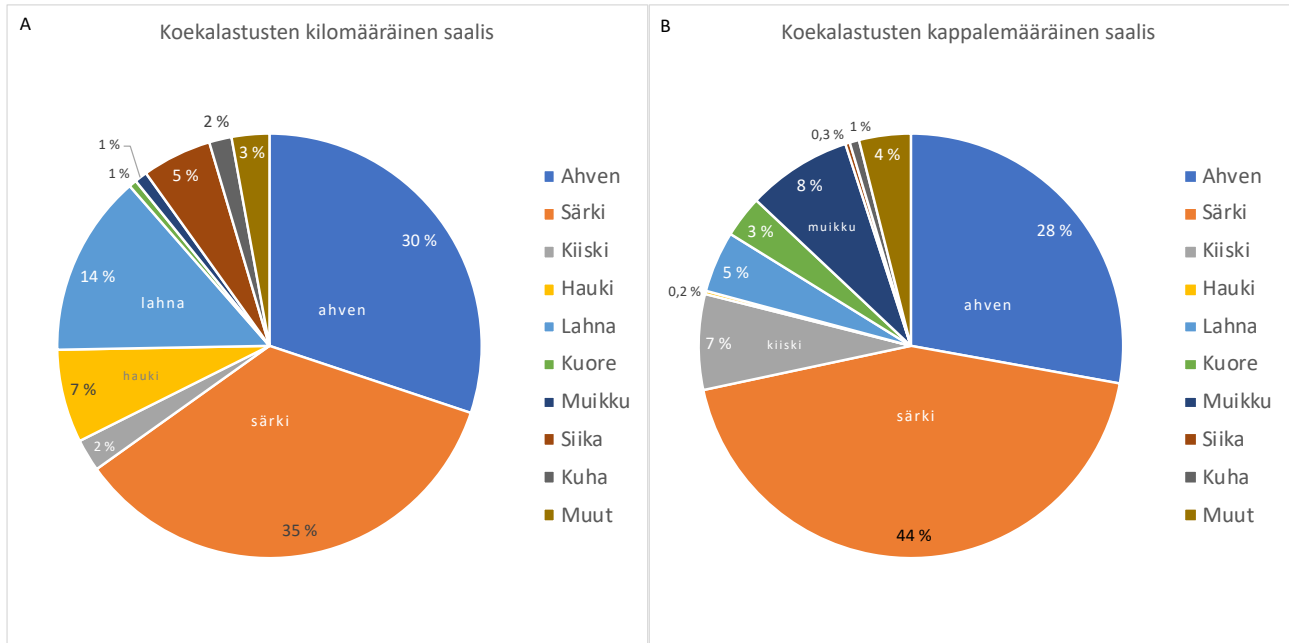
Kalatalousalueen **sivuvesien järvien** kalastorakenteesta ja lajien välisistä runsaussuhteista on jokin verran koekalastuksiin perustuvaa tietoa. EU:n vesipuidedirektiivin toimeenpanon puitteissa koekalastuksia on tehty seitsemässä alueen järvessä. Tulosten perusteella järvien **valtalajit** ovat **särki** ja **ahven** (kuva 3). Myös **lahna**, **hauki** ja istutettu **siika** muodostavat kohtalaisen osuuden kalaston biomassasta. Yleisesti ottaen koekalastettujen järvien yhdistetty lajistojakauma kuvaa luontaisten lajien välisiä runsaussuhteita suhteellisen hyvin alueen muissakin järvissä. Sivuvesien saalispotentiaali valtalajeina olevalle särjelle ja ahvenelle on useita kymmeniä tonneja.²⁰

Kiiminkijoen kalatalousalueella tehtyjen sähkökoekalastusten perusteella **sivuvesien virtavesissä** yleisimmin tavattavat lajit ovat **ahven**, **made** ja **särki** sekä kivisimppu (taulukko 2). Virtavesien keskimääräinen **koskikalasto** on **talouskalavoittoinen**: ahvenen, hauen ja mateen sekä särjen osuus on suurempi kuin lohikalojen osuus. Lohikalojen osuus kalaston biomassasta on keskimäärin vajaa 20 % (kuva 1, C). Yksilömäärältään alueen koskikalaston valtalajeja ovat virtavesille tyypillisesti kivisimppu, mutu ja kivenuoliainen (kuva 1, D). Sivujokien kosket suunnitellaan sähkökoekalastettaviksi suunnitelmakauden aikana.

Osakaskunnille vuonna 2020 tehdyn kyselyn mukaan Hetejärven kalastuskunnan vesissä Nuorittajoessa ahven- ja haukikannat ovat kohtalaisessa kunnossa. Kuha on tärkeä saalislaji Puolangan järvissä. Madekanta on parantunut sivuvesillä. Istutusten varassa olevat taimen- ja harjuskannat ovat heikkoja. Vähärvoista kalaa on runsaasti. Ravusta on vain yksittäisiä havaintoja.

Koskikalastuksen ja kalastusmatkailun edistämisen kannalta virtavesien vallitsevaa talouskalalavaltaista kalastorakennetta voidaan muuttaa lohikalavaltaisemmaksi virtavesi- ja valuma-aluekunnostuksilla ja lohikalojen istutuksilla.

²⁰ Kiiminkijoen sivuvedet ovat keskimääräisen ravinnepitoisuutensa perusteella reheviä. Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun rehevien ja reheväkkojen järvien saalispotentiaali hehtaaria on särjelle noin 7 kg/ha/v ja ahvenelle vastaavasti noin 5 kg/ha/v (ks. Ruokonen ym. 2019).

Kuva 4. Eri kalalajien suhteelliset osuudet kilomääräisessä (A) ja kappalemääräisessä (B) koekalastussaaliissa Kiiminkijoen kalatalousalueen sivuvesien järvissä. Jakaumat on yhdistetty vuosina 2006–2019 Ylikiimingin Heikkilänjärvessä, Isossa Kirkaslammessa, Isossa Olvasjärvessä, Juopulinjärvessä, Kivarinjärvessä, Ruottisenjärvessä ja Utajärven Särkijärvessä Nordic-verkoilla tehtyjen koekalastusten tuloksista.²¹

Taulukko 2. Sähkökoekalastuksissa vuosina 1999-2019 havaitut kalalajit Kiiminkijoen sivuvesissä.²² (Lyhenteet: va = valuma-alue, kivenuol. = kivenuoliainen, kivis. = kivistä, kolmip. = kolmipiikki, nahk. = nahkiainen, L = luontainen, IST = istutettu, ET = ei tiedossa.)

Alue	Nro	Vesistö	Ahven	Harjus	Hauki	Kiiski	Kivenn.	Kivis.	Kolmip.	Lohi	Made	Muikko	Mutu	Nahk.	Salakka	Seipi	Särki	Taimen	Lajeja	
Kiiminkijoen alaosan alue	60.013	Jolosjoen va	L	L	L		L	L	L	L	L		L				L	L	L	12
Ylikiimingin alue	60.025	Juopulinjoen va	L	L	L	L	L	L		IST	L		L		L		L	L	L	11
	60.026	Vepsänjoen va	L					L			L									3
Juorkunan alue	60.043	Kivijoen va	L								L							L	L	3
Nuorittajoen alaosan alue	60.061	Nuoritan alue	L	L	L		L	L			L		L		L	L	L	L	L	11
	60.062	Sorsuanperän alue	L	L	L		L	L		L	L	L	L		L	L	L	L	L/IST	13
	60.066	Olvasojan va	L					L											L	3
	60.067	Leppiojan va	L		L			L											L	4
	60.068	Sorsuanjoen va	L	L				L					L						L	5
Nuorittajoen yläosan va	60.071	Oravisuon alue	L					L									L			3
Pirttijoen va	60.081	Tilanjoen alue	L	L	L			L		IST	L		L		L					8
Kuorejoen va	60.093	Jänisjoen va									L								L	2
Lajin esiintyvyys			11	6	6	1	4	10	1	4	8	1	6	0	4	4	8	4	4	

²¹ Lähde: Luonnonvarakeskuksen koekalastusrekisteri verkko-osoitteessa <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/kalat-ja-kalatalous/osallistu-kalatutkimukseen/koekalastusrekisteri/>.

²² Lähde: Luonnonvarakeskuksen koekalastusrekisteri verkko-osoitteessa <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/kalat-ja-kalatalous/osallistu-kalatutkimukseen/koekalastusrekisteri/>.

5.1.2. Jokirapu

Nuorittajoessa sekä Piltuanjoessa ja sivuvesien latvapuroissa esiintyy pieniä paikallisia jokirapukantoja, mutta kannat ovat heikkoja ja pyynti vähäistä. Havaintoja on yksittäisistä ravuista. Kanta ei kestä pyyntiä.

5.2. Perustiedot kalastuksen nykytilasta

Sivuvesien kalastuksesta ja kokonaissaaliista ei ole koko alueen kattavaa ajantasaista seurantatietoa. Turvetuotannon kalastotarkkailutietoa on vain Nuorittajoelta.

5.2.1. Kalastusluvut ja kalastajaryhmät

Sivuvesien kalastajat ovat pääosin paikallisia asukkaita tai mökkiläisiä, jotka kalastavat osakaskuntien ja Metsähallituksen pyydys- ja vapaluvilla sekä yleiskalastusoikeuksin. Kaupallista kalastusta sivuvesillä ei harjoitettu 2010-luvulla. Alueella on yksittäisiä matkailuyrittäjiä, joilla on palkattuna opas.

5.2.2. Kalastussäännöt

Sivuvesillä ei ollut vuonna 2020 Lapin ELY-keskuksen päätöksillä vahvistettuja kalastamista koskevia kieltoja ja poikkeuksia kalastuslain ja asetusten säädöksistä, lukuun ottamatta eräille yksittäisille kohteille asetettua onginta-, pilkintä- ja viehekalastuskieltoa²³. Vesialueen omistajat säätelevät kalastusta yksittäisissä virkistyskalastuskohteissa ajallisin kalastusrajoituksin ja muilla vesillä solmuvälirajoituksin. Suurimmalla osalla sivuvesistä ei ole erityisiä rajoituksia.

5.2.3. Kalastusta palvelevat rakenteet

Sivuvesillä on vastaavanlaisia kalastusta palvelevia kohteita, kuten kotia, laavuja ja kämppiä, kuin pääuomalla.

5.2.4. Pyydykset ja saaliit sivuvesillä

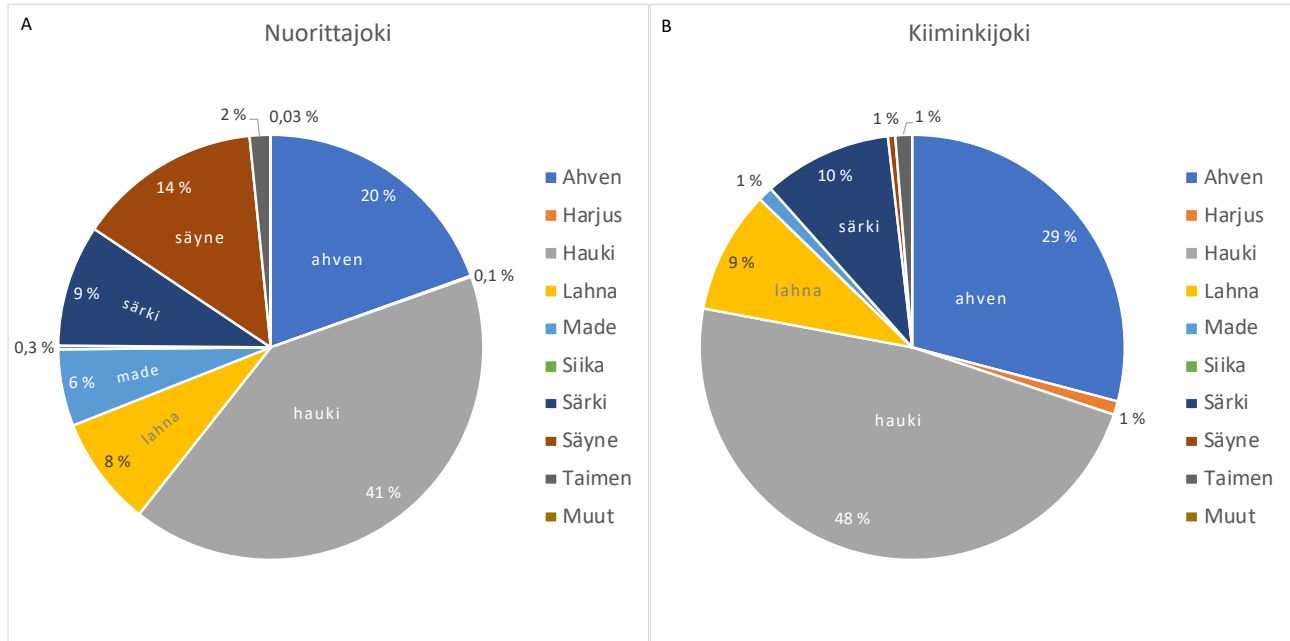
Pyydyskalastusta sivuvesillä harjoitetaan vesitilanteen mukaan. Isommilla järvillä on verkkopyyntiä kohtuullisesti. Puolangalla harjoitetaan muikunpyyntiä syksyisin. Nuorittajoella vuonna 2012 tehdyn kalastuskyselyn tulosten mukaan käytössä olleiden pyydysten määrän perusteella suosituimmat pyydykset ovat **koukut, katiskat ja verkot**. **Vapakalastuksessa heittokalastusta ja onkimista** harjoitettiin enemmän kuin perhokalastusta tai vetouistelua. **Kotitarvekalastuksen** saalis koostui monipuolisesti **hauesta, ahvenesta, säyneestä, särjestä,**

²³ Ks. Kalastuskielto.fi-palvelu verkko-osoitteessa: <https://kalastusrajoitus.fi>.

lahnasta ja mateesta (kuva 5, A). **Kuha** on lisääntynyt saaliissa, samoin kuin **siika**.

Kotitarvekalastuksen saalisjakaumaa voidaan pitää tavoitteena myös suunnitelmakaudella 2021–2030. Vuonna 2012 Nuorittajoen kokonaissaalis oli noin 2 300 kg, josta kolmannes oli haukea. Haukisaaliin osuutta sivuvesien kokonaissaaliissa tulee seurata. Turvetuotannon loppumisen myötä vedenlaatu paranee, joten odotettavissa on kalakantojen elpymistä.

Muiden sivuvesien kuin Nuorittajoen kalastuksesta ja saaliista ei ole ajantasaista seurantatietoa.

Kuva 5. Kotitarvekalastuksen saaliin keskimääräinen lajijakauma Nuorittajossa (A) ja Kiiminkijossa (B) vuosina 2005, 2007 ja 2008 tehdyn kirjanpitokalastuksen ja vuoden 2012 kalastustiedustelun tulosten mukaan. (Mukailtu raporteista Pekkala 2006, Sivén & Parviainen 2008, Pekkala & Majuri 2009, Anttila ym. 2013.)

5.2.5. Ravustus sivuvesillä

Ravustusta harjoitettiin Nuorittajoen vesistössä vuoteen 2007 saakka, jolloin rapurutto tuhosi kannan. Vuosina 1996–2006 keskimääräinen rapusaalis oli noin 60 000 rapua vuodessa. Nykyisin (vuoden 2020 tilanne) pyyntiä ei ole. Ravuista on yksittäisiä havaintoja.

5.3. Kalakantojen tavoitetila ja osatavoitteet

5.3.1. Yleistavoite kalakannoille

Kiiminkijoen sivuvesien kalakannat ovat puhtaat ja kalastukselle keskeisten lajien kannat ovat vahvat. Kalakannat uusiutuvat pääasiassa luontaisesti. Kalastukselta jää riittävästi kookkaita emokaloja uuden kalasukupolven tuottamiseen ja kalojen keskikoko kasvaa. Istutuksia tehdään istutussuunnitelmassa kuvatulla tavalla. Kalastus on kestävää ja kohdistuu monipuolisesti kaikkiin

kalastettaviin lajeihin, kantojen paikallinen ja alueellinen tila huomioon ottaen. Tähän pyritään kalakantojen yleisstrategian mukaisin keinoin.

Kalatalousalueella on käytettävissä suunnittelussa tarvittavaa yleisen tason tietoa Kiiminkijoen sivuvesien järvien ja virtavesien kalastukselle keskeisten kantojen tilasta ja eri lajien kalastuspaineesta ja saalisjakaumasta. Kalatalousalue pyrkii kokoamaan suunnittelutietoa voimavarojensa mukaan.

Yleistavoitteen lisäksi kalastukselle tärkeille lajeille sekä vajaasti hyödynnetyille kalalle ja jokiravulle on seuraavassa annettu **lajikohtaiset tavoitetilat**, erilaisia **toimenpide-ehdotuksia** ja **seurantatapoja**, joita kalatalousalue hyödyntää voimavarojensa mukaan. Lajikohtaiset tavoitteet, toimenpiteet ja seuranta voidaan tarvittaessa määritellä tässä esitettyä yksityiskohtaisemmin, esimerkiksi kannoittain tai alueellisesti ja ajallisesti painotettuna, kalatalousalueen toimintasuunnitelmissa.

5.3.2. Harjus

Tavoitetila: Harjuksen elinympäristöt ovat hyvässä kunnossa. Harjuskannat lisääntyvät Kiiminkijoen sivuvesissä luontaisesti ja kannat kestävät kohtuullista kalastusta. Kantoja ei veroteta liikaa niillä alueilla, joissa kalastuspaine on tunnetusti suurin. Kookkaita emokaloja säästävä kalastus toteutuu harjusvesillä. Harjus on istutetun taimenen ohella alueen koskikalastuksen vetovoimatekijä. Harjuksen kasvu huomioiden alueella on kalastuskohteita, joissa on mahdollista saada säännöllisesti saaliiksi kookasta harjusta (painoltaan yli 500 g tai pituudeltaan yli 40 cm).

Toimenpiteet: Toimenpiteet ovat pääosin samat kuin pääuoman harjuksen hoidossa (ks. kappale 5.2. *Kalakantojen ja kalastuksen tavoitetila ja osatavoitteet*).

Sivuvesillä tehdään kalastoinventointeja mm. osana virtavesi- ja valuma-aluekunnostuksia. Sivuvesien harjuskannoista olemassa oleva tieto kootaan yhteen. Harjuksen elinympäristövaatimukset otetaan huomioon mahdollisissa kalataloudellisissa kunnostuksissa.

Seuranta: Harjuskantojen ja kalastuksen kehittymistä seurataan koekalastusten, kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten sekä vapaa-ajankalastajien antaman saalista koskevan palautteen avulla. Luontaisen lisääntymisen edellytyksiä seurataan suunnitelmakaudella kunnostettujen elinympäristöjen pinta-alan määrällä.

5.3.3. Lohi

Tavoitetila: Lohen lisääntymisedellytykset Kiiminkijoen sivu-uomissa alkavat kohentua 2010-luvun tilanteesta. Alueiden poikastuotantokyvystä on olemassa realistinen arvio, jonka pohjalta luonnonpoikastuotannon käynnistämistä voidaan tarvittaessa suunnitella ja toteuttaa.

Toimenpiteet: Lohen lisääntymisedellytyksiä sivuvesissä edistetään mahdollisuuksien mukaan kalataloudellisin kunnostuksin kunnostussuunnitelmassa kuvatulla tavalla. Pien- ja jokipoikasistutuksia tehdään tarvittaessa 2010-luvulla vakiintuneisiin kohteisiin.

Lohen kalastuksen osalta Metsähallitus neuvottelee vesialueen omistajien kanssa valtiolle kuuluvan merilohen ja meritaimenen pyyntioikeuteen (regal) liittyvät sopimukset Kiiminkijoen sivuvesillä.

Seuranta: Lohikantojen tilaa ja kehittymistä seurataan sähkökoekalastusten avulla. Istutusmääriä seurataan istutusraporttien tai istutusrekisterin avulla.

Kalatalousalue voi määritellä sivuvesien tavoitteet lohelle tarvittaessa tarkemmin toimintasuunnitelmassa.

5.3.4. Taimen

Tavoitetila: 1) Kiiminkijoen sivu-uomien **merivaelteiselle taimenelle** (meritaimen) soveltuvat kutualueet tunnetaan ja niiden poikastuotantokyvystä on olemassa realistinen arvio, jonka pohjalta luonnonpoikastuotannon käynnistämistä voidaan tarvittaessa suunnitella ja toteuttaa.

2) Kiiminkijoen sivuvesien koskikalastuskohteissa, kuten Nuorittajoessa, on **istutuksin ylläpidetty taimenkanta**. Suosituimmissa kalastuskohteissa istutettu pyyntikokoinen taimen osaltaan tasaa luontaisesti lisääntyviin petokaloihin kohdistuvaa kalastuspainetta.

Toimenpiteet: Sivuvesien poikastuotantoalueita kunnostetaan mahdollisuuksien mukaan kunnostussuunnitelmassa kuvatulla tavalla. Sivuvesiin ja koskikalastuskohteisiin istutetaan tarpeen mukaan taimenen mätiä tai pien- ja jokipoikaisia sekä pyyntikokoista taimenta istutussuunnitelmassa kuvatulla tavalla. Taimenen kalastukseen voidaan antaa erilaisia suosituksia olosuhteiden mukaan, esimerkiksi lämpimän veden aikana.

Virkistyskalastuskohteisiin istutetaan pyyntikokoista rasvaeväleikattua taimenta tarpeen ja saatavuuden mukaan. Istutuksissa käytetään istutussuunnitelmassa mainittuja kantoja.

Taimenen kalastuksen osalta Metsähallitus neuvottelee vesialueen omistajien kanssa valtiolle kuuluvan merilohen ja meritaimenen pyyntioikeuteen (regal) liittyvät sopimukset Kiiminkijoen sivuvesillä.

Seuranta: Taimenkantojen ja taimenen kalastuksen tilaa ja kehittymistä seurataan sähkökoekalastusten, kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten sekä paikallisten ja ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajankalastajien antaman palautteen avulla. Istutusmääriä seurataan istutusraporttien tai istutusrekisterin avulla. Luontaisen lisääntymisen edellytyksiä seurataan suunnitelmakaudella kunnostettujen elinympäristöjen pinta-alan määrällä.

Kalatalousalue voi määritellä sivuvesien tavoitteet taimenelle tarvittaessa tarkemmin toimintasuunnitelmassa.

5.3.5. Kuha

Tavoitetila: Kalatalousalueen kuhalle soveltuviin järviin on kalastettava istutusperäinen ja osin tai kokonaan luontaisesti lisääntyvä kuhakanta. Kujan luontaisesti lisääntymisestä järviin on poikaspyynnin tai muulla tavalla vahvistettava tietoa ja kujan lisääntymisaluet tunnetaan pääpiirteissään. Kuha on suosittu saalislaji kaikessa kalastuksessa.

Toimenpiteet: Kuhaa istutetaan istutussuunnitelmassa kuvatulla tavalla. Kujan kasvusta ja istutusten tuloksellisuudesta sekä luontaisesti lisääntymisestä tehdään tarvittaessa erillisselvitys omalla tai ulkopuolisella rahoituksella. Luontaisesti lisääntyvälle kuhakannalle voidaan tarvittaessa laatia erillinen hoito-ohjelma.

Seuranta: Kuhakannan ja siian kalastuksen tilaa ja kehittymistä ja istutusten tuloksellisuutta seurataan kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten avulla sekä paikallisten kalastajien antaman palautteen avulla. Istutusmääriä seurataan istutusraporttien tai istutusrekisterin avulla.

5.3.6. Siika

Tavoitetila: Siika säilyy suunnittelualueen vesissä maltillisin istutuksin tuettuna kalastettavana talouskalana, jota hyödynnetään vapaa-ajan kalastuksessa. Siian pyyntiperinnealueella säilyy elinvoimaisena.

Toimenpiteet: Siikaa istutetaan sivuvesiin maltillisin istutustiheyksin istutussuunnitelmassa mainituilla kannoilla. Uusia kantoja ei tuoda alueelle ilman kalabiologisesti perusteltua syytä. Siian vapaa-ajan pyydyskalastukseen voidaan antaa suosituksia verkkojen solmuvälistä. Siian pyydys- ja vapakalastusta edistetään yhteistyössä vapaa-ajankalastajien kanssa.

Seuranta: Siikakannan ja siian kalastuksen tilaa ja kehittymistä ja istutusten tuloksellisuutta seurataan kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten avulla sekä paikallisten kalastajien antaman palautteen avulla. Istutusmääriä seurataan istutusraporttien tai istutusrekisterin avulla.

5.3.7. Muut talouskalat

Tavoitetila: Ahven-, hauki- ja madekantojen sekä muikun ja kookkaan säyneen ja lahnan ekologinen tavoitetila on yleistavoitteen mukainen. Kalastuksellinen tavoite on, että lajit ovat tavoiteltua saalista kaikessa kalastuksessa.

Toimenpiteet: Ahvenen, hauen, mateen, muikun ja lahnan osalta ei tarvita erityisiä toimia kantojen lisääntymisaluiden tai elinympäristöjen hoitamiseksi suunnitelmakauden aikana. Säyneen, mateen ja muikun lisääntymisedellytykset otetaan huomioon mahdollisuuksien mukaan kalataloudellisissa kunnostuksissa.

Seuranta: Talouskalojen kantojen ja kalastuksen tilaa ja kehittymistä seurataan kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten, suunnitelmallisesti tehdyn hoitokalastuksen kirjanpidon sekä paikallisilta kalastajilta saatavan palautteen avulla.

5.3.8. Vajaasti hyödynnetty kala

Tavoitetila: Vajaasti hyödynnetyn kalan (pienikokoinen särkikala ja pieni ahven, kiiski, kuore) esiintymisestä ja runsaudesta on järviakohtaista tietoa kalastukselle tärkeimmillä sivuvesillä. Ongelma-alueiksi koetuissa järvissä kannat eivät kasva oleellisesti vuoden 2020 tilanteesta. Sivuvesien vähäarvoisen kalan saalispotentiaalia hyödynnetään monipuolisesti kaikessa kalastuksessa.

Toimenpiteet: Vajaasti hyödynnetyn kalan kannoista pyritään keräämään tietoa vesialueen omistajilta ja paikallisilta kalastajilta. Kalan määrää vähennetään tarvittaessa suunnitellusti ja ammattimaisesti tehdyn hoitokalastuksin. Kalatalousalueen toimintasuunnitelmassa voidaan tarvittaessa asettaa vajaasti hyödynnetylle kalalle järviakohtainen poistotavoite. Vapaa-ajan kalastajia kannustetaan vajaasti hyödynnetyn kalan kalastamiseen monilajista kalastusta palkitsevilla lupakäytännöillä, esim. mahdollisuuksien mukaan edullisella tai maksuttomalla katiskaluvalla. Vajaasti hyödynnettyjen kalakantojen kaupalliseen kalastamiseen voidaan tarvittaessa myöntää lupia.

Kalatalousalue pyrkii omalta osaltaan edistämään vajaasti hyödynnetyn kalan kalastusta ja hyötykäyttöä lähialueellaan kalastuksen yleisstrategian mukaisesti.

Seuranta: Vajaasti hyödynnetyn kalan kantojen ja kalastuksen tilaa ja kehittymistä seurataan kalastuskyselyiden ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten, suunnitelmallisesti tehdyn hoitokalastuksen kirjanpidon sekä paikallisilta kalastajilta saatavan kalan esiintymistä ja saalista koskevan palautteen avulla.

5.3.9. Jokirapu

Kiiminkijoen kalatalousalueen vedet kuuluvat kansallisessa rapustrategiassa²⁴ mainittuun jokiravun suoja-alueeseen. Suoja-alueella jokirapukantoja elvytetään voimaperäisesti.

Tavoitetila: Rapurutolta säästyneiden jokirapukantojen esiintymisalueet Kiiminkijoen sivuvesissä tunnetaan vähintään pääpiirteissään. Rapuruton hävittämät tai heikentämät rapukannat ovat taudista vapaita ja alkavat elpyä luontaisesti ja siirtoistutusten avulla ravustettavaan kuntoon. Rapujen joukkokuolemat havaitaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa rapuruton uusiutumisen tunnistamiseksi.

Toimenpiteet: Jokiravun esiintymisalueista, kasvusta ja kantojen runsaudesta ja tiheydestä pyritään keräämään tietoa koeravustusten avulla sekä paikallisilta vesialueen omistajilta kysymällä. Jokiravun siirtoistutuksia tehdään tautitilanne huomioiden istutussuunnitelmassa

²⁴ Erkamo ym. 2019.

kuvatulla tavalla. Jokiravun elvyttämisessä noudatetaan soveltuvin osin kansallisen rapustrategian suosituksia ja elvyttämistoimille haetaan kalataloudellisia edistämisvaroja. Kantojen palautumisesta ja siirtoistutusten tuloksellisuudesta tehdään tarvittaessa erillisselvitys omalla tai ulkopuolisella rahoituksella. Kantojen palautumista seurataan mahdollisuuksien mukaan säännöllisin koeravustuksin, joista saatavia yksikkösaalistietoja käytetään hyväksi määriteltäessä, milloin rapukannat voidaan ottaa pyynnin kohteeksi ja milloin niitä voidaan hyödyntää myös kaupallisesti tai ravustusmatkailussa.

Mahdollisissa rapuruttoepäilyissä ryhdytään välittömiin toimiin vastaavan viranomaisen (vuodesta 2019 lähtien Ruokavirasto) kanssa taudin diagnoimiseksi ja tarvittaessa taudin leviämisen estämiseksi ja haittojen torjumiseksi. Vesialueen omistajia, kalastajia, ravustajia ja luonnossa liikkuvaa yleisöä pyydetään ilmoittamaan kaikista rapukuolemista viranomaiselle tai kalatalousalueelle.

Jokiravulle laaditaan tarvittaessa koko kalatalousalueen rapuvedet kattava hoitosuunnitelma. Suunnitelmalle haetaan edistämismäärärahaa tai erillistä määrärahaa valtiolta.

Seuranta: Rapukannan tilaa ja kehittymistä seurataan vesialueen omistajilta saatavan palautteen ja mahdollisten selvitysten tai tutkimusten sekä koeravustusten avulla.

5.4. Kalastuksen tavoitetila ja osatavoitteet

5.4.1. Yleistavoite kalastukselle

Yleistavoite: Vapaa-ajankalastus, kaupallinen kalastus ja kalastusmatkailutoiminta muodostavat osan paikalliskulttuuria ja kalastuksesta tulee tuottoa vesialueiden omistajille ja lisäarvoa Kiiminkijoen vesistöalueen aluetaloudelle. Kalastus on monipuolista ja kohdistuu kaikissa kalastusmuodoissa tasapainoisesti ja kestävästi suunnittelualan järvien ja virtavesien kalakantoihin. Kestävästi kalastettava kalavaranto jakautuu kalastusmuotojen kesken siten, että suunnitelmakaudella keskimääräinen kokonaissaalis alkaa mukailla lajikoostumukseltaan valikoimattoman pyynnin saalista. Tähän pyritään kalastuksen yleisstrategian mukaisin keinoin.

Kalatalousalueella on käytettävissä suunnittelussa tarvittavaa yleisen tason tietoa vapaa-ajankalastuksen, kaupallisen kalastuksen (hoitokalastus) ja kalastusmatkailutoiminnan harjoittamisesta Kiiminkijoen sivuvesissä sekä kalastuksen kokonaissaaliin kestävydestä ja jakautumisesta eri kalastusmuotojen kesken. Kalatalousalue pyrkii kokoamaan suunnittelutietoa voimavarojensa mukaan.

Yleistavoitteen lisäksi vapaa-ajankalastukselle, kaupalliselle kalastukselle ja kalastusmatkailulle sekä ravustukselle on seuraavassa annettu **kalastusmuotokohtaiset tavoitetilat**, erilaisia **toimenpide-ehdotuksia** ja **mahdollisia seurantatapoja**, joita kalatalousalue hyödyntää voimavarojensa mukaan. Kalastusmuotokohtaiset tavoitteet, toimenpiteet ja seuranta voidaan tarvittaessa määrittellä tässä esitettyä yksityiskohtaisemmin kalatalousalueen toimintasuunnitelmissa.

5.4.2. Vapaa-ajankalastus

Tavoitetila: Vapaa-ajankalastus on suosittu vapaa-ajan harrastus kalatalousalueen sivuvesissä. Vapaa-ajankalastuksella on paikallisyhteisön laaja hyväksyntä ja se on vesistöjen kalavarat ja muut kalastus huomioon otettuna kestäväällä pohjalla. Kalastuslupia sekä tietoa kalastuskohteista, kalalajeista ja kalastussäännöistä on helposti saatavissa sähköisesti. Kalavesille pääsy on helppoa rantautumispaikkojen ansiosta. Paikalliset asukkaat, mökkiläiset ja matkailijat harjoittavat monipuolista vapaa-ajan kalastusta (virkistys- ja kotitarvekalastusta) seisovin pyydyksin ja vapavälinein. Vapaa-ajankalastuksen kokonaissaalis säilyy lajikoostumukseltaan monipuolisena ja 2000-luvun alun saaliskoostumusta vastaavana.

Toimenpiteet: Kiiminkijoen sivuvesien vapaa-ajankalastusmahdollisuuksista ja alueen kalastusluvista tiedotetaan aikaisempaa enemmän. Lupien sähköistä saatavuutta parannetaan edelleen. Vapaa-ajankalastuksen saaliin valikoimatonta kalastusta mukailevaa lajikoostumusta edistetään esimerkiksi monipuolista kalastusta ja monilajista saalista palkitsevalla lupapolitiikalla.

Seuranta: Saaliin seurannassa hyödynnetään velvoitetarkkailun saalistietoa, viranomaisen ylläpitämän vapaa-ajankalastuksen Oma kala -palvelun tuottamaa tietoa, kalastajilta saatavaa palautetta sekä alueella järjestettyjen kalastustapahtumien ja -kilpailujen saalistilastoja.

5.4.3. Kaupallinen kalastus

Kiiminkijoen sivuvesillä ei ole elinkeinokalastukseen laajuutensa tai kalastonsa puolesta soveltuvia vesiä. Sivuvesien kaupalliselle kalastukselle ei aseteta tavoitetilaa suunnitelmakaudelle.

Sivuvesille voidaan tarvittaessa myöntää lupia ammattimaiseen vähäarvoisen kalan tai talouskalojen pienestä koosta, tiheästä kannasta tai muusta syystä hoitokalastusta vaativien kantojen pyyntiin ja kaupalliseen hyödyntämiseen.

5.4.4. Kalastusmatkailu

Tavoitetila: Kiiminkijoen sivuvesissä harjoitetaan vakiintunutta kalastusmatkailutoimintaa, jolla on paikallisyhteisön laaja hyväksyntä ja joka on vesistöjen kalavarat ja muu kalastus huomioon otettuna kestäväällä pohjalla. Kalastusmatkailun saalis koostuu monipuolisesti alueella esiintyvistä kalalajeista. Virtavesien lohikalojen kalastusmatkailu ja ravustusmatkailu on valvottua ja perustuu kalastusmatkailuyrittäjien erityisluvilla tuottamiin kalastuspalveluihin ja rapurutolta turvattuihin ravustuspalveluihin.

Toimenpiteet: Kalastusmatkailuun hyvin soveltuviin sivuvesiin kehitetään erityisesti kalastusmatkailuun tarkoitettuja lupia. Tällaisella luvalla yrittäjä voi viedä opastetulle kalastusmatkalla suuremman kuin kuuden hengen ryhmän tai opastetussa kalastuksessa voidaan käyttää vapavälineiden lisäksi seisovia pyydyksiä, esimerkiksi katiskaa tai rysää. Kalavarojen monipuoliseen hyödyntämiseen kalastusmatkailutarjonnassa kannustetaan monilajista saalista palkitsevalla lupapolitiikalla. Virtavesikalastukseen ja ravustusmatkailuun voidaan kehittää

erityisalueita ja -lupia kalastusmatkailuyritysten tarpeisiin. Paikallisyhteisön hyväksynnän varmistamiseksi paikallistuntemusta omaavat toimijat ovat etusijalla lupia myönnettäessä. Kalastusmatkailun ohjaamisessa otetaan huomioon vesialueiden muu käyttö.

Kalastusmatkailuyrittäjiä pyydetään antamaan laadullista ja mahdollisuuksien mukaan määrällistä palautetta kalakannoista, saaliista ja sen koostumuksesta sekä kalastusolosuhteista toiminta-alueellaan. Kalastusmatkailuun tarkoitettuihin lupiin voidaan tarvittaessa sisällyttää velvollisuus antaa kalastusta ja saalista koskevia tietoja luvan myöntäjälle tai kalatalousalueelle seurantaan varten.

Pyydyistä ja päästä -kalastukseen tarkoitetuissa kalastusmatkailuluissa voidaan rajoittaa vapautettavan kalan kokoa ja määrää tai kieltää tiettyjen lajien tai tietynkokoisten kalojen vapauttaminen. Seisovin pyydyksin tapahtuvassa opastetussa kalastuksessa vajaasti hyödynnetyn kalan poisheittäminen voidaan rajoittaa. Rajoittamista tai kieltämistä koskevista lupaehdoista otetaan huomioon kalojen vapauttamista koskevat säädökset (laissa tai asetuksessa rauhoitetut lajit sekä ala- ja ylämittasäädökset).

Seuranta: Toteutumista seurataan kalastusmatkailutoimintaan myönnettyjen lupien määrällä ja kalastusmatkailuyrittäjiltä saatavan palautteen avulla. Kalastusoikeuden haltijoiden suositellaan ilmoittavan kalatalousalueelle kalastusmatkailutoimintaan myönnettyjen lupien määrän seurantaan varten.

5.4.5. Ravustus

Tavoitetila: Ravustus on tärkeä osa paikallisten asukkaiden ja mökkiläisten kalastuskulttuuria Kiiminkijoen vesistöissä ja siitä tulee tuottoa vesialueen omistajille. Ravustus on vastuullista ja noudattaa ravustuksen hyviä käytäntöjä rapujen sumputuksessa, pyydysten desinfioinnissa ja rapuruton torjunnassa. Rapusaalis on kestäväällä tasolla ja ravustuksen pyyntiponnistus ja kokonaissaalis tunnetaan riittävällä tarkkuudella.

Toimenpiteet: Ravustuskulttuuria edistetään voimavarojen mukaan ravustusmahdollisuuksista ja rapuruton torjunnasta tiedottamalla. Ravustuslupia kiintiöitäessä pyritään varaamaan lupia myös henkilöille, joilla ei ole vesialueen osakkuuteen perustuvaa ravustusoikeutta sekä ravustusmatkailun tarpeisiin. Ravustuksesta tehdään mahdollisuuksien mukaan kysely joko erillisenä tai osana kalastuskyselyä. Ravustuksen edistämiseen ja ravustuskyselyn tekemiseen haetaan edistämismäärärahaa tai erillistä määrärahaa valtiolta. Koeravustuksia tehdään erillisellä rahoituksella. Koeravustuksista voidaan esittää tarkempi tavoite ja suunnitelma kalatalousalueen toimintasuunnitelmassa. Ravustajia pyydetään antamaan laadullista ja mahdollisuuksien mukaan määrällistä palautetta rapukannoista, saaliista ja ravustusolosuhteista pyyntialueillaan. Ravustuslupiin voidaan tarvittaessa sisällyttää velvollisuus antaa saalista koskevia tietoja luvan myöntäjälle tai kalatalousalueelle seurantaan varten.

Seuranta: Toteutumista seurataan mahdollisilla ravustuskyselyillä sekä myönnettyjen ravustuslupien ja saaliin määrällä. Kalastusoikeuden haltijoiden suositellaan ilmoittavan ravustukseen myönnettyjen lupien määrän kalatalousalueelle seurantaan varten.

6. Suunnitelma kalastuksen ja kalakantojen seurannan järjestämisestä

Kalastuksen ja kalakantojen seuranta on kuvattu Kiiminkijoen edustan merialueen ja Kiiminkijoen pääuoman osalta luvuissa 4.3. *Kalakantojen tavoitetila ja osatavoitteet* ja 4.4. *Kalastuksen tavoitetila ja osatavoitteet* ja sivuvesien osalta vastaavissa luvuissa 5.3. ja 5.4.

Tärkeimmät seurantamenetelmät ovat Kiiminkijoen turvetuotantoalueiden käyttö-, päästö-, vesistö- ja kalataloustarkkailu, viranomaisen ylläpitämä Oma kala -palvelu sekä kalatalousalueella tehtävät mahdolliset kalastuskyselyt ja selvitykset tai tutkimukset sekä paikallisilta kalastajilta suoraan saatava palaute. Alueen kalastosta saadaan tietoa myös Euroopan unionin vesipolitiikan puitteiden direktiivin toimeenpanoon liittyvistä koekalastuksista läheisillä merialueilla ja sisävesillä. Kalojen elinympäristöjen laadusta saadaan osaltaan tietoa mm. ympäristöhallinnon pintavesien tilan seurannasta (kuten pohjaeläinnäytteenotto).

Turvetuotantoalueiden kalataloustarkkailun raportointia voidaan tarvittaessa kehittää yhteistyössä kalatalousalueen sekä vesitalousluvan haltijoiden ja tarkkailun suorittajan ja muiden tahojen kanssa.

Tarkkailutuloksista olisi hyvä saada määrävuosin lyhyt ja selkeä yhteenveto, jossa esitetään kalakantoja ja kalastus koskevia tunnuslukuja ja mahdollisia trendejä helppotajuisessa muodossa kalatalousalueen suunnittelun ja päätöksenteon tueksi. Yhteenveto voisi perustua esimerkiksi kolmen tai neljän kalastustiedustelun ja tarkkailujaksolla tehtyjen koekalastusten ja näytepyyntien, istutusten tuloksellisuusarvioiden ja muiden mahdollisten selvitysten tuloksiin.

Kalatalousalueen kokonaissaaliin määrän sekä sen arviointia, miten kokonaissaalis jakautuu kalastusmuotojen kesken, tulisi myös kehittää kestävyystarkastelua silmällä pitäen. Merialueella hyödynnetään ELY-keskuksen seurantatietoa ja sisävesillä Luonnonvarakeskuksen ja vapaa-ajankalastuksen Oma kala -palvelun saalistietoa.

Kalatalousalue kokoaa ja hyödyntää suunnittelussa tarvittavaa seurantatietoa voimavarojensa mukaan.

Seurantatiedon hyödyntämistä ajatellen kalatalousalue pyrkii huolehtimaan siitä, että kalatalousalueen hallituksen jäsenillä on riittävä perustieto ja -taito seurantatietojen käyttöön toimu suunnitelman laadinnassa ja päätöksenteossa. Tässä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kalatalousalan viranomaisten, järjestöjen ja muiden toimijoiden tuottamaa neuvontaa, koulutustilaisuuksia sekä verkko- ja muita koulutusaineistoja.

Kalatalousalue seuraa paikkatietojärjestelmien ja tietotekniikan sekä kalatalousalueen tietotarpeita palvelevien sovellusten kehittymistä ja ottaa niitä käyttöön mahdollisuuksien mukaan.

7. Alueellinen suunnittelu ja yhteistoiminnan kehittäminen

7.1. Kalataloudellisesti merkittävät alueet

Kalataloudellisesti merkittävät alueet ovat vesistöjä tai niiden osia, joilla on suuri merkitys vaeltavien ja paikallisten kalakantojen uusiutumisessa ja ylläpidossa ja joissa vapaa-ajankalastuksen, kaupallisen kalastuksen ja kalastusmatkailun edellytykset ovat kalakantojen tilan ja vesien saavutettavuuden kannalta parhaimmat.

Kalataloudellisesti merkittävien alueiden määrittäminen pohjautuu kalatalousalueen hallituksen ja vesialueen omistajien paikallistuntemukseen. Kalataloudellisesti merkittävät alueet on määritelty erikseen vaelluskaloille, muille lohikaloille ja talouskaloille. Kalataloudellisesti merkittävät alueet on esitetty taulukossa (taulukot 3a-c).

Taulukko 3a. Vaelluskalakantojen uusiutumisen ja ylläpidon kannalta kalataloudellisesti merkittävät alueet Kiiminkijoen kalatalousalueella.

KALAKANTOJEN UUSIUTUMINEN JA YLLÄPITO	
Vaelluskalat (lohikalat)	Kalataloudellisesti merkittävät alueet
Lohi	Kiiminkijoen pääuoma Haukiputaalta Puolangalle.
Taimen (meritaimen)	Kiiminkijoen pääuoma sivuvesineen Haukiputaalta Puolangalle.
Vaellussiika	Kiiminkijoen pääuoman alaosa Haukiputaalta Kiiminkiin (Koiteliin).

Taulukko 3b. Muiden lohikalakantojen uusiutumisen ja ylläpidon kannalta kalataloudellisesti merkittävät alueet Kiiminkijoen kalatalousalueella.

KALAKANTOJEN UUSIUTUMINEN JA YLLÄPITO	
Muut lohikalat	Kalataloudellisesti merkittävät alueet
Harjus	Kiiminkijoen pääuoma sivuvesistöineen Haukiputaalta Puolangalle.
Taimen (purotaimen)	Sellaiset Kiiminkijoen vesistöalueen purot ja lammet, joihin ei ole vaellusyhteyttä merestä tai järvestä, kuten Hepokönkään yläpuoliset vesistöt Puolangalla. Muut taimenpurot, joissa esiintyy vaeltamatonta taimenta (esim. Sosinoja Jaalanjoen vesistössä, josta on vaellusyhteys mereen).
Siika	Kiiminkijoen edustan merialue: karisiian kutualueet on kuvattu liitteessä 8.
	Sisävedet: vesistöt, joissa istutettu plankton- tai pohjasiika menestyy hyvin ja tuottaa hyvän saaliin.

Taulukko 3c. Talouskalakantojen ja jokiravun uusiutumisen ja ylläpidon kannalta kalataloudellisesti merkittävät alueet Kiiminkijoen kalatalousalueella.

KALAKANTOJEN UUSIUTUMINEN JA YLLÄPITO	
Talouskalat ja jokirapu	Kalataloudellisesti merkittävät alueet
Ahven	Kiiminkijoen edustan merialue: ahvenen kutualueet on kuvattu liitteessä 8.
	Sisävedet: hoitokalastetut järvet, joissa ahvenen kasvu on parantunut.
Hauki	Kiiminkijoen edustan merialue: hauen kutualueet on kuvattu liitteessä 8.
	Sisävedet: vesistöt, joissa haukikanta runsas.
Made	Kiiminkijoen edustan merialue: mateen kutualueet on kuvattu liitteessä 8.
	Sisävedet: Kiiminkijoen pääuoma, jossa elpymässä oleva madekanta.
Maiva/muikku	Kiiminkijoen edustan merialue: maivan kutualueet on kuvattu liitteessä 8.
	Sisävedet: Kalhamajärvi, Hakojärvi.
Lahna ja säyne	Kiiminkijoen edustan merialue: lahnan kutualueet on kuvattu liitteessä 8.
	Sisävedet: Lahnakannat runsaita koko vesistöalueella, vaatii tehopyyntiä. Nuorittajoen ja Piltuanjoen haaran yläpuolella oleva kalastettava säynekanta.
Silakka	Kiiminkijoen edustan merialue: silakan kutualueet on kuvattu liitteessä 8.
Kuha	Juorkunan yläpuoliset järvet Puolangalla.
Nahkiainen	Kiiminkijoen alaosa Haukiputaalta Nuorittajolle saakka ja Nuorittajoen alaosa.
Jokirapu	Kiiminkijoen vesistö kokonaisuudessaan.

7.2. Kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvat alueet ja niillä käytettävät pyydykset

Kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvien vesien määrityksen periaatteena on se, että vesistöjen laajuus ja kalakantojen tila mahdollistavat taloudellisesti kannattavan päätoimisen kaupallisen kalastuksen vähintään yhdelle ryhmän I kaupalliselle kalastajalle.²⁵ Näin määritellyssä vesistössä myös ryhmän II kaupalliset kalastajat voivat harjoittaa ammattimaista kalastusta ja siirtyä kaupallisen kalastajan ryhmään I markkinatilanteen mukaan.

Kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvien alueiden määrittäminen pohjautuu kalatalousalueen hallituksen ja vesialueen omistajien paikallistuntemukseen.

²⁵ Kaupallisella kalastuksella tarkoitetaan tässä yhteydessä kalastusta, joka täyttää kalastuslain (379/2015) 88 §:ssä määritellyn kaupallisen kalastajan ryhmään I kuulumisen ehdot, eli kalastajan itse pyytämän kalan tai siitä tehtyjen kalajalosteiden myynnin liikevaihto ylittää 10 000 euroa vuodessa kolmen tilikauden keskiarvona. Kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvaksi alueeksi ei ole järkevää määrittää vesistöä, jossa kalastusammattin harjoittamiselle ja kalastusliiketoiminnalle ei ole todellisia edellytyksiä. Kokonaan sivutoimista, liikevaihdon määrästä riippumatonta kaupallisen kalastajan ryhmän II -tyyppistä kaupallista kalastusta voidaan harjoittaa myös vesissä, joissa kalastusliiketoiminnalle ei ole edellytyksiä. Näiden vesien määrittely erikseen ei ole tarpeellista, koska ne käytännössä pitävät sisällään kaikki kalatalousalueen vesistöt.

Kaupalliseen kalastukseen soveltuvat alueet ja niillä käytettävät pyydykset sekä saalisajit ja rajoitukset on esitetty taulukossa ([taulukko 4](#)).

Taulukko 4. Kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvat alueet ja niillä käytettävät pyydykset Kiiminkijoen edustan merialueella suunnitelmakaudella 2021–2030.

KAUPALLISEEN KALASTUKSEEN HYVIN SOVELTUVAT PYYDYKSET JA ALUEET KIIMINKIJOEN EDUSTAN MERIALUEELLA (3 700 ha)	
Luvalliset pyydykset	Alueet, saalisajit, pyydyksen ominaisuudet ja rajoitukset
Trooli	Haukiputaan jakokunta voi myöntää luvan troolilla tapahtuvaan hoitokalastukseen. Alue, saalisajit, saaliskiintiöt, lupien määrä sekä pyydysten tekniset ominaisuudet ja rajoitukset voidaan määrittellä lupakohtaisesti.
Nuotta	Alue: Haukiputaan jakokunnan määrittämät apajapaikat Saalisajit: norssi, silakka, maiva, muut kaupalliset lajit Saaliskiintiö: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti Lupien enimmäismäärä: vesialueen omistaja päättää Tekniset ominaisuudet: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti Rajoitukset: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti
Rysä, loukku	Alue: Haukiputaan jakokunnan määrittämät pyyntipaikat Saalisajit: kaupalliset lajit Saaliskiintiö: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti Lupien enimmäismäärä: vesialueen omistaja päättää Tekniset ominaisuudet: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti Rajoitukset: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti
Verkko	Alue: Haukiputaan jakokunnan määrittämät pyyntialueet Saalisajit: kaupalliset lajit Saaliskiintiö: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti Lupien enimmäismäärä: vesialueen omistaja päättää Tekniset ominaisuudet: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti Rajoitukset: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti
Muut pyydykset	Alue: Haukiputaan jakokunnan määrittämät pyyntialueet Saalisajit: kaupalliset lajit Saaliskiintiö: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti Lupien enimmäismäärä: vesialueen omistaja päättää Tekniset ominaisuudet: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti Rajoitukset: voidaan määrittellä tarvittaessa lupakohtaisesti

Kaupallisen kalastuksen lupien, alueiden ja pyydysten tarkempi määrittely on vesialueen omistajan ja kalastajan välinen sopimusasia.

Mikäli ELY-keskus myöntää kalastajalle kalastuslain (379/2015) 13 § mukaisen luvan kaupallisen kalastuksen harjoittamiseen, pyydysluville määritetään käypä hinta luvan myönnön yhteydessä. Yksityisillä ja osakaskuntien vesialueilla pyydyslupien hinnasta päättää lähtökohtaisesti kalastusoikeuden haltija. Metsähallituksen hallinnoimilla vesialueilla pyydyslupien hinnat määräytyvät valtion maksuperustelain nojalla annetun asetuksen mukaisesti.

7.3. Kalastusmatkailuun hyvin soveltuvat alueet

Kalastusmatkailuun hyvin soveltuvien alueiden määrittämisen periaatteena on se, että alueet ovat helposti saavutettavissa ja sijaitsevat sellaisten liikenneväylien ja vakiintuneiden kulkuyhteyksien varrella, joissa on saapuvilla mm. majoitusta, rantautumis- ja taukopaikkoja sekä muita opastominnalle käyttökelpoisia julkisin tai yksityisin varoin ylläpidettyjä rakenteita ja palveluja, joita voidaan jokamiehenoikeuksin tai vuokrasopimuksin hyödyntää monipuolisesti kalastusmatkailun vuodenkierrossa (avovesikalastus, talvikalastus).

Kalastusmatkailuun hyvin soveltuvien alueiden määrittäminen pohjautuu kalatalousalueen hallituksen ja vesialueen omistajien paikallistuntemukseen. Kalastusmatkailuun hyvin soveltuvat alueet on esitetty taulukossa (taulukko 5).

Taulukko 5. Kalastusmatkailuun hyvin soveltuvat alueet Kiiminkijoen kalatalousalueella suunnitelmakaudella 2021–2030.

KALASTUSMATKAILUUN HYVIN SOVELTUVAT ALUEET	
Avovesikalastus	Kiiminkijoen edustan merialue. Haukiputaan, Kiimingin, Ylikiimingin ja Puolangan kirkonkylien ja muiden taajamien sekä hyvien liikenneyhteyksien läheisyydessä sijaitsevat vesistöt Kiiminkijoen pääuomassa ja sivuvesillä.
Talvikalastus	Kiiminkijoen edustan merialue. Haukiputaan, Kiimingin, Ylikiimingin ja Puolangan kirkonkylien ja muiden taajamien sekä hyvien liikenneyhteyksien läheisyydessä sijaitsevat järvet. Moottorikelkkaurille osuvat vedet koko kalatalousalueella.
Ravustusmatkailu	Haukiputaan, Kiimingin, Ylikiimingin ja Puolangan kirkonkylien ja muiden taajamien sekä hyvien liikenneyhteyksien ja muiden majoituspalveluiden läheisyydessä sijaitsevat rapuvedet, joita hyödynnetään paikallisesti vähän tai ei lainkaan.

Kalastuslain 18 §:n mukaista kalastusmatkailutoimintaa (ELY-keskuksen myöntämä yleislupa) on mahdollista harjoittaa myös muualla kuin kalastusmatkailuun hyvin soveltuvilla alueilla. Vesialueiden omistajat voivat tehdä sopimuksia kalastusmatkailu- tai ohjelmapalveluyrittäjien kanssa ELY-keskuksen yleislupaa laajemmasta kalastusmatkailutoiminnasta kalastusmatkailuun hyvin soveltuvien alueiden ulkopuolellakin.

7.4. Vapaa-ajankalastuksen yhtenäislupa-alueet ja järjestelmän kehittäminen

Kiiminkijoen kalatalousalueen vesillä on seuraavat vapaa-ajankalastuksen yhteislupa-alueet:

- 1) **Kiiminkijoen yhteisviehelupa**, joka kattaa Kiiminkijoen pääuoman Puolangan Kivarinjärvestä Haukiputaan merialueen rajaan.

Yhteislupa-alueen ajantasainen lupa-alue ja säännöt on esitetty Kiiminkijoki.fi-sivustolla.²⁶

Yhteislupa-alueen vapaa-ajankalastuksen lupakäytäntöjä kehitetään ja lupien saatavuutta parannetaan tarvittaessa yhteistyössä osakaskuntien, muiden vesialueen omistajien ja Metsähallituksen kesken. Tavoite on, että yhteislupa-alue on jatkossakin suosittu kalastuskohde. Alueen saavutettavuus on hyvä, alueella on riittävästi vapaa-ajankalastusta palvelevia rakenteita ja sille on helppo saada lupia sähköisistä luvanmyyntipalveluista. Lupajärjestelmää kehittämällä lisätään alueen kiinnostavuutta, edistetään vapaa-ajankalastuksen harrastusmahdollisuuksia ja vahvistetaan kalatalousalueen taloudellista omavaraisuutta.

7.5. Yhteistoiminnan kehittäminen kalatalousalueella

Kalatalousalue tekee toimintaansa tutuksi alueen vesialueen omistajille, asukkaille ja muualtakin tuleville kalastajille perinteisen ja sähköisen viestinnän keinoin. Vesialueen omistajia, etenkin toiminnaltaan hiipuvia osakaskuntia, kannustetaan aktiiviseen kalataloustoimintaan ja yhteistyöhön tai yhdistymään rajatoimituksin toimivien osakaskuntien kanssa. Osakaskuntiin kuulumattomien vesialueiden omistajia kannustetaan järjestäytymään tai liittymään olemassa oleviin osakaskuntiin rajatoimituksin. Hiipuvat osakaskunnat tai yksityiset vesialueen omistajat voivat vuokrata vesialueitaan toimiville osakaskunnille. Kalatalousalue pyrkii voimavarojensa puitteissa jakamaan tietoa toiminnan aktivoimisesta, järjestäytymisestä ja toimituksista sekä niiden kustannuksista omien kotisivujen ja muiden sähköisten kanavien kautta.

Kalatalousalue hankkii suunnitelmakauden aikana omaan rekisteriinsä ajantasaiset tiedot alueen osakaskunnista ja muista kalastusoikeuden haltijoista. Rekisterin pidossa voidaan hyödyntää KALPA-palvelua.

²⁶ Verkkosoite: <http://www.kiiminkijoki.fi/fi/Kalastus/Kalastus+Kiiminkijoella.html>.

8. Kalakantojen hoito ja kalastuksen kehittäminen

8.1. Ehdotukset kalastuksen säätelytoimenpiteiksi

Kalastusta ohjataan kalatalousalueella voimassa olevassa lainsäädännössä määrätyillä ehdoilla ja rajoituksilla.

Kalatalousviranomaisen (ELY-keskus) toimivaltaa vaativiin muihin alueellisiin säätelytoimiin haetaan tarvittaessa erillinen päätös, mikäli kalakannoille tai kalastukselle asetettujen tavoitteiden saavuttaminen sitä vaatii.

Kalatalousalueen myymän Kiiminkijoen yhteisviiheluvan ehdot ja rajoitukset määritellään kalatalousalueen yleiskokouksessa.

Kalatalousalueella kulloinkin voimassa olevat kalastussäännöt pidetään nähtävillä kalatalousalueen kotisivuilla tai vastaavassa sähköisessä palvelussa, joko listattuina tai linkitettyinä osakaskuntien ja kalastusoikeuden haltijoiden kotisivuille.

8.2. Suunnitelma kunnostustoimenpiteistä

8.2.1. Veden laadun paraneminen

Veden laadun paraneminen lisää lohien ja meritaimenen luontaista lisääntymistä pääuomassa. Kiiminkijoen suualueen ruoppaus on tehty mikä toivottavasti parantaa lohien ja taimenen kiinnostusta nousta jokeen kutemaan. Turvetuotannon väheneminen Kiiminkijoen yläosassa pienentää humuspitoisen maa-aineksen siirtymistä jokeen parantaen veden laatua. Veden laadun paraneminen lisää varmasti lohikalojen luontaisen kudun onnistumista joen kutualueilla.

8.2.2. Kunnostussuunnitelman tavoitteet

Kalataloudelliset kunnostukset Kiiminkijoen kalatalousalueella painottuvat 2020-luvulla virtavesien poikastuotantokyvyn parantamiseen, mahdollisuuksien mukaan osana laajempia monitavoitteisia valuma-aluekunnostuksia, jotka sisältävät sekä varsinaiset kunnostustoimet että toimien tuloksellisuuden seurannan. Kiiminkijoen pääuoman kunnostuksissa panostetaan lohien ja taimenen poikastuotantoalueiden lisäämiseen mm. kunnostamalla osittain kunnostettuja kohteita kokonaisvaltaisesti parhaan käytettävissä olevan tiedon pohjalta. Kunnostussuunnitelma tukee kalatalousalueen pitkän aikavälin tavoitetta edistää luonnonlisääntymistä. Samalla edistetään uusien luonnonkalaa sisältävien jokikalastuskohteiden syntymistä. Lohikaloihin painottuvissa virtavesi- ja valuma-aluekunnostuksissa tulisi ottaa soveltuvin osin huomioon myös nahkiainen, jokirapu, säyne ja muikku sekä elinympäristöjen laatu muun vesieliöstön, kuten pohjaeläinten, kannalta.

Suunnitelmakaudella käynnissä olevat ja käynnistyvät kunnostushankkeet toteutetaan niille laadittujen suunnitelmien ja luvanvaraisille hankkeille myönnettyjen ympäristölupien mukaisesti. Valmistuneiden hankkeiden seurantatuloksia hyödynnetään uusia kunnostuksia suunniteltaessa.

8.2.3. Kunnostustarpeet

Kalatalousalue pyrkii kartoittamaan suunnitelmakauden aikana sellaiset kohteet, joissa kunnostustarve on suurin ja joiden kunnostamisesta on ennalta arvioiden eniten hyötyä alueen kalatalouden edistämiseksi.

Hetejärven osakaskunnan alueella kunnostusta tai toimenpiteitä kaipaavia kohteita ovat mm. Olvasjärvi ja Sammakkolampi (särkikalojen hoitokalastus) ja Nuorittajoki (kutualuekunnostus) sekä Petäj järven vesittäminen.

Valtionmaalla sijaitsevaa umpeenkasvusta ja talvisista happikadoista kärsivää Kuorejärveä kunnostetaan laadittavan kunnostussuunnitelman mukaisesti.

Kiimingin ja Ylikiimingin osakaskunnan alueella on tarpeen tehdä Jolosjoen kalataloudellinen kunnostus ja valuma-aluekunnostus.

Kalatalousalue pyrkii omalta osaltaan edistämään virtavesi- ja muita vesistö kunnostushankkeita alueellaan ja tarjoaa voimavarojensa mukaan neuvontaa osakaskunnille ja vesialueen omistajille mm. kunnostushankkeiden rahoituksen hakemisessa.

Hankkeissa kalatalousalueen, osakaskuntien ja muiden vesialueen omistajien rahoitus voi olla omaa työtä.

Valmistuneet vesistö kunnostukset suositellaan ilmoitettavaksi Suomen ympäristökeskuksen **vesistö kunnostajan karttapalveluun**.²⁷

8.3. Suunnitelma istutuksista

Tässä kappaleessa esitetään yleiset periaatteet istutusten tekemiselle suunnitelmakaudella 2021–2030 sekä kalatalousalueella 2010-luvulla tehdyt istutukset.

8.3.1. Istutusperiaatteet suunnitelmakaudella 2021–2030

Istutussuunnitelman tarkoitus on huolehtia siitä, etteivät Kiiminkijoen kalatalousalueen vesistöjen alkuperäiset kannat tai niihin istutuksista syntyneet, luontaisesti lisääntyvät kannat sekoitu vuoden 2020 tilannetta enempiä perinnöllisesti vieraalla, jo olemassa olevien kantojen

²⁷ Vuonna 2020 voimassa ollut vesistö kunnostajan karttapalvelun verkko-osoite:
<https://syke.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=3a9031b0547d43a1b7265d95351abd21>.

elinvoimaisuutta heikentävällä laitostuneella aineksella. Tätä tavoitellaan sillä, että istutukseen soveltuvat kalalajit ja -kannat on rajattu 2010-luvulla yleisimmin käytettyihin lajeihin ja kantoihin.

Lohen ja taimenen istutuksilla edistetään lajien palautumista luontaisesti lisääntyviksi kannoiksi Kiiminkijoessa. **Lohen ja taimenen mäti-, pien- ja vaelluspoikasistutukset on tehtävä lajeille parhaiten soveltuville koski- ja virtapaikoille ja paikkaan soveltuvin istutustiheyksin.** Ns. tankkiautoistutusta, jossa kalaa istutaan suuri määrä yhteen paikkaan, ei suositella tehtäväksi. Istutukselle soveliaimmat paikat, istutusajankohdat ja niihin soveltuvat istutustiheydet voidaan kartoittaa ja määrittää kalatalousalueen toimintasuunnitelmassa.

Taimenen sekä kirjolohen pyyntikokoisten kalojen istutuksilla edistetään vapaa-ajankalastusta mukaan lukien kalastusmatkailu ja tasataan luontaisesti lisääntyviin petokaloihin ja loheen ja taimeneen kohdistuvaa viehekalastuspainetta Kiiminkijoen pääuomassa ja sivuvesissä. Kirjolohen vieraslajiasema tiedostetaan ja kirjolohi-istutuksia tehdään harkiten muihin kuin virtavesiin.

Istutuksille haetaan parasta mahdollista tuottoa käyttämällä alueen vesistöihin kokemuksen perusteella hyvin sopeutuvia lajeja ja kantoja, vesistöjen ravintotilanteen mukaisia istutustiheyksiä, petojen saalistukselta parhaiten suojaavaa istutuskokoa ja istutusten ajan ja paikan valintaa sekä valvontaa ja kalastuksensäätelyä ehkäisemään alamittaisten istukkaiden joutumista luvattoman tai tahattoman kalastuksen saaliiksi. Istutusten tavoitteena on, että istukkaat tuottavat vesistöissä lisäarvoa kasvamalla tavoiteltuun pyyntikokoon ennen saaliiksi joutumistaan. Pyyntikokoisen kalan istutuksilla tavoitellaan mm. kalastusmatkailuvetovoimaa.

8.3.2. Istukkaiksi soveltuvat lajit ja kannat

Kiiminkijoen kalatalousalueen vesiin saa istuttaa vain tässä istutussuunnitelmassa mainittuja lajeja ja kantoja (taulukko 6). Muiden lajien tai kantojen istuttaminen suunnitelmakaudella kalatalousalueella sijaitseviin vesistöihin ei ole sallittua ilman erillistä istutussuunnitelmaa ja ELY-keskuksen myöntämää lupaa.

Taulukko 6. Kalalajit ja -kannat, joita voidaan istuttaa Kiiminkijoen kalatalousalueen vesistöihin ilman erillistä ELY-keskuksen lupaa.

Laji	Kanta	Huomautukset
Harjus	lijoen kanta	
	Kitkajärven kanta	Vain järviin.
Taimen	Oulujoen vesistön kanta	Pyyntikokoinen kala, rasvaeväleikattu.
	Rautalammin reitin kanta	Pyyntikokoinen kala, rasvaeväleikattu.
	lijoen kanta	
Lohi	lijoen kanta	
Vaellussiika	Kiiminkijoen kanta	
	lijoen kanta	Vain merialueelle.
	Tornionjoen kannat	Vain merialueelle.
Planktonsiika	Sotkamon reitin kanta	Vain sivuvesien järviin.
	Koitajoen kanta	Vain sivuvesien järviin.
Pohjasiika	Ivalojoen kanta	
Kuha	Pyhäjärven kanta	
	Vanajaveden kanta	
Kirjolohi (vieraslaji)	-	Pyyntikokoinen kala. Muihin kuin virtavesiin.
Jokirapu	Paikallisten vesistöjen kanta	

8.3.3. Suositukset istukkaiden iälle tai koolle ja istutustiheydelle

Pyyntikokoista lohikalaa istutetaan saatavuuden ja käytettävissä olevien varojen mukaan. Pyyntikoiset lohi- ja taimenistukkaat on rasvaeväleikattava.

Kalatalousalueen erityiskalastuspaikoilla istutetaan pyyntikokoista kirjolohta lähinnä istuta ja ongi -kohteisiin. Muita istutuksia tehdään harkiten. Suunnitelmakaudella 2021–2030 kirjolohen istutuksista virtavesiin luovutaan asteittain ottaen huomioon muun pyyntikokoisen lohikalaistukseen saatavuus ja laatu. Kirjolohen istutuksista lohen, meritaimenen ja harjuksen keskeisille lisääntymisalueille pääsääntöisesti pidättäydytään suunnitelmakauden aikana.

Harjuksen, siian ja kuhan istutukset tehdään vakiintuneen käytännön mukaisesti pääasiassa kesänvanhalla tai yksivuotiaalla istukkaalla.

Plankton- ja pohjasiian suositeltava istutustiheys on **enintään 15–20** kesänvanhaa istukasta hehtaarille. Muiden lajien ja lohikalojen vk- ja mäti-istukkaiden istutustiheyksissä noudatetaan parhaiksi todettuja käytäntöjä ja alueella vakiintuneita istutustiheyksiä.

8.3.4. Jokiravun siirtoistutukset

Jokiravun siirtoistutukset on tehtävä ennalta laadittujen suunnitelmien mukaisesti kalatalousviranomaisen (ELY-keskus) hyväksymällä tavalla. Siirtoistutuksia voidaan tehdä rapuruton tuhoamien kantojen elvyttämiseksi sekä vapaa-ajan ja kaupallisen ravustuksen tai ravustusmatkailun edellytysten parantamiseksi. Siirtoistutuksissa noudatetaan soveltuvin osin kansallisen rapustrategian²⁸ suosituksia siirrettävien rapujen alkuperän, kunnon ja sumputuksen osalta.

8.3.5. Istutusten toteuttaminen ja ilmoittaminen istutusrekisteriin

Kaikki istutukset on tehtävä suunnitellusti, valvotusti ja parhaiksi todettuja käytäntöjä seuraten. Istutuksissa on otettava huomioon istutettavien lajien luontainen esiintyminen ja paikallisten kantojen vahvuus.

Istukkaat on merkittävä voimassa olevien säädösten mukaisesti.²⁹

Istuttajan on ilmoitettava kalaistutukset kalastuslain 74 §:n mukaisesti istutusrekisteriin. Ilmoitus tehdään Sähi-sovelluksen kautta verkko-osoitteessa: <https://kala-asiointi.mmm.fi/>.

Kalatalousalue tiedottaa istutuksia koskevista säännöistä ja rajoituksista kotisivuillaan.

8.3.6. Vuosina 2010–2020 tehdyt istutukset

Kiiminkijoen kalatalousalueen vesiin istutettiin vuosina 2010–2020 harjusta, järvitaimenta, kirjolohta, kuhaa, merilohta ja -taimenta sekä plankton-, pohja- ja vaellussiikaa ja jokirapua yhteensä 12,3 miljoonaa kappaletta. Istukkaiden kokonaismäärästä 84 % oli vaellussiikaa, jota istutettiin vastakuoriutuneina poikasina yhteensä 9,6 miljoonaa kappaletta. Kalastusalueen ja kalatalousalueen varoilla tehtyjen istutusten osuus ELY-keskuksen istutusrekisteriin ilmoitetusta kokonaisistutusmäärästä oli 82 %. Laji- ja kantakohtaiset sekä istutusiän ja rahoituslajin mukaiset kokonaisistutusmäärät on esitetty liitteessä (liite 7, taulukot L7a-c).

²⁸ Ks. Erkamo ym. 2019 s. 64-66.

²⁹ Vuoden 2020 tilanne: Vähintään vuoden ikäisinä istutettavien taimenten, lohien ja järvilohien rasvaevä on leikattava pois. Velvoite ei koske elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymiä elvytys- ja palautusistutuksia. (Valtioneuvoston asetus kalastuksesta 1360/2015.)

8.4. Ehdotukset kalastuksen kehittämistoimenpiteiksi

8.4.1. Yleiset kehittämistavoitteet

Kalatalousalueen kalastuksen yleisstrategiassa kalastus kohdistuu monipuolisesti ja kestävästi kaikkiin kalatalousalueella esiintyviin kalastettaviin lajeihin. Monipuolista vapaa-ajankalastusta edistetään tekemällä kalatalousalueen vesien kalakantoja ja niiden lajistollista monimuotoisuutta tunnetuksi alueen väestölle mm. järjestämällä yhteistyökumppanien kanssa kalabongaustapahtumia rapu ja nahkiainen (likomato) mukaan lukien Haukiputaan, Kiimingin, Ylikiimingin ja Puolangan kirkonkylien ja muiden taajamien lähivesillä. Tiettyyn pyyntimuotoon erikoistuneille kalastajaryhmille pyritään järjestämään vaihtoehtoisia kalastustapahtumia yhteistyössä mm. kalastusseurojen kanssa.

Nuorison kiinnostusta kalastusharrastukseen edistetään eri vuodenaikoina järjestetyillä teemapäivillä tai kalastusnäytöksillä, joissa voi olla mukana esimerkiksi ammattikalastajia esittelemässä kalastusta valikoimattomilla pyydyksillä (nuotta, rysä, katiska). Yhteisöllisten virkistyskalastustapahtumien ohjelmaa kehitetään myös lapsia ja nuoria kiinnostavaan suuntaan.

Kalatalousalue tekee voimavarojensa mukaan yhteistyötä kalastusharrastajien ja aktiivisten mökkiläisten kanssa elinympäristöjen hoidossa ja kalastuskohteiden kunnostuksessa, kuten jokirantojen raivauksessa heittokalastukselle sopiviksi, kalastuskilpailuissa ja alueen kalastusmahdollisuuksiin liittyvässä viestinnässä. Viestinnässä hyödynnetään sosiaalisen median kanavia.

Lupamyyntiä kehitetään ja siinä otetaan mahdollisimman kattavasti käyttöön tarjolla olevia sähköisiä lupamyyntipalveluita.

Kiiminkijoen kalastusmahdollisuuksia ja -palveluita esitteleviä sähköisiä paikkatieto- ja muita alustoja kehitetään ja otetaan käyttöön mahdollisuuksien mukaan.

Uusia veneenlaskupaikkoja ja muita palvelurakenteita on tarvetta rakentaa mm. Vihajärvelle Puolangalla ja lukuisiin muihin paikkoihin.

8.4.2. Lohen ja meritaimenen virkistys- ja matkailukalastuksen kehittäminen

Tavoitteena on Kiiminkijoen kehittäminen Simojoen kaltaiseksi kiinnostavaksi lohen ja meritaimenen virkistys- ja matkailukalastusalueeksi.

Kiiminkijoen vetovoimatekijä on ja tulee olemaan lohi- ja meritaimenkannat. Luontaisen kudun onnistuminen ja poikastuotannon lisääntyminen nykyisestä on edellytyksenä Kiiminkijoen nousemiselle nykyistä kiinnostavammaksi joeksi vapaa-ajan kalastajille. Mahdollisuudet ovat olemassa, mutta edellyttävät suunnitelmallista työtä poikastuotannon eteen koko jokialueella.

Systemaattinen kutualueiden inventointi ja kunnostussuunnitelmat ja niiden pohjalta tehtävä pitkäjänteinen kunnostustyö ja seuranta koko jokialueella ovat edellytyksenä kutualueiden parantumiselle ja kasvavalle poikastuotannolle.

8.4.3. Kalalaskuri Kiiminkijokeen

Tornionjoessa ja Simossa lohikalojen nousua seurataan laskurilla (ks. www.luke.fi/nousulohet). Samanlainen Luonnonvarakeskuksen asentama laskuri on saatava myös Kiiminkijokeen esim. Haukiputaan asemakylälle.

Laskurin avulla voidaan seurata ajantasaisesti kalojen nousua ja se kiinnostaa hoitotoimenpiteiden lisäksi erityisesti Kiiminkijoella kalastavia. Tulokset tulisi esitellä samoilla sivuilla missä nyt näkyvät Tornion-Muoniojoen ja Simojoen kaikuluotain tulokset. Laskurin tulokset olisi linkitettävä myös Kiiminkijoki ry:n sivuille.

Kiiminkijoki ry:n sivuille laitetaan myös linkki ympäristökeskuksen sivuille mistä nähdään vedenkorkeus joessa.

8.4.4. Saalistietojen kerääminen

Kiiminkijoki ry:n sivuille tehdään linkki johon kalastajat voi ilmoittaa saaliinsa.

9. Suunnitelma kalastuksenvalvonnan järjestämisestä

9.1. Valvonnan tavoitteet

Kalastuksenvalvonnan päämäärä on **kalastuksen laillisuuden ja luvallisuuden varmistaminen** eri kalastajaryhmät tasapuolisesti huomioiden.

Valvonnalla huolehditaan, että kalastajat noudattavat

- kalastuslain ja kalastusta koskevien asetusten säännöksiä
- ELY-keskuksen vahvistamia alueellisia kalastusmääräyksiä
- paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten kalastuslupien ehtoja
- paikallisia säännöksiä

9.2. Valvonnan painopisteet

Viehekalastuksen osalta painopiste Kiiminkijoen pääuomalla ja seisovien pyydysten osalta merialueella kalakantojen merkittävillä lisääntymisalueilla sekä jokisuulla. Valvonnassa kiinnitetään lisäksi huomiota saaliin asianmukaiseen käsittelyyn kestävän ja vastuullisen kalastuksen periaatteiden mukaisesti.

Valvonnassa havaittuja ongelmakohteita, joiden valvontaan suunnitelmakaudella joudutaan panostamaan, ovat mm. seisovien pyydysten, etenkin katiskoiden lain vaatima merkitseminen lipuin ja yhteystiedoin, lain vastainen joen sulkeminen verkolla poikkivirtaan, lupa-asioiden vaikeaselkoisuus etenkin ulkomaisille kalastajille sekä onkiminen, pilkkiminen ja kalastonhoitomaksuun perustuva viehekalastus jokialueen suvannoissa.

Tarkemmat suunnitelmat valvonnan alueellisista ja ajallisista painopisteistä esitetään kalatalousalueen toimintasuunnitelmassa.

9.3. Valvonnan resurssit

Kalatalousalueella on 25 kalastuslain ehdot täyttävää kalastuksenvalvojaa, joiden valtuutus on voimassa toistaiseksi. Kalastuslain ehdot täyttävien kalastuksenvalvojien määrä pyritään pitämään vähintään nykyisellä tasolla koko suunnitelmakauden ajan. Kalastuksenvalvojien kanssa tehdään kirjallinen sopimus valvonnasta vakiintuneen käytännön mukaisesti.

Vuonna 2020 raportoitua valvontaa tehtiin alueella 50 valvontatuntia, pääasiassa jokialueella rantavalvontana valvojapareittain. Valvonnassa tarkastettiin 111 henkilöä tai pyydystä. Puutteita tai rikkeitä havaittiin 11 kappaletta. Eniten puutteita havaittiin katiskojen lain mukaisessa merkinnässä. Kalastajat eivät myöskään tiedä, missä kohdissa Kiiminkijoessa voi onkia ja missä ei. Vaelluskalavesistöjen rajoitukset ja kalastus suvantoalueilla aiheuttavat hämmennystä. Kirjallisia huomautuksia annettiin 8 kpl ja poliisille tehtiin yksi rikosilmoitus.

Valvonnan kustannuksiin haetaan edistämismäärärahaa tai erillistä määrärahaa valtiolta.

9.4. Valvonnan seuranta

Valvontaa seurataan kalastuksentralvojen raportoinnin perusteella. Kalatalousalue antaa valvojille ohjeet raportointiin.

9.5. Valvonnan kehittäminen ja yhteistyö

Kalastuksentralvonnan kehittämisestä ja yhteistyön koordinoimisesta vastaa toiminnanjohtaja yhdessä kalatalousalueen hallituksen kanssa.

Kalatalousalue panostaa valvonnan tehostamiseen. Satunnaisen valvonnan sijaan tehdään **ennalta suunniteltuja valvontaiskuja**.

Valvonnasta ja sen tuloksista tiedotetaan mahdollisuuksien mukaan paikallisesti ja kalatalousalueen kotisivuilla.

Pitkän ajan tavoite on, että valvonta kalatalousalueen koko alueella on tasoltaan ammattimaista. Ammattimaisuuteen pyritään mm. valvojen koulutuksella ja tarjolla olevat koulutustilaisuudet käytetään mahdollisuuksien mukaan hyväksi. Ammattimaisen valvonnan resurssit ja riittävä rahoitus pyritään varmistamaan hakemalla edistämismäärärahaa tai erillistä määrärahaa valtiolta.

Valvonnan kehittämisessä ja yhteistyössä pyritään ottamaan huomioon Kalatalouden Keskusliiton suositukset kalastuksentralvonnan organisoimisesta ja kalastuksentralvojen perehdyttämisestä tehtäviinsä.

Valvontayhteistyötä kehitetään kalatalousalueen, Metsähallituksen ja muiden kalatalousalueiden sekä poliisin, merivartioston ja muiden valvontaa suorittavien tahojen kanssa. Valvontapalveluita pyritään ostamaan Metsähallitukselta tai muualta.

10. Biologinen monimuotoisuus ja vieraslajit

10.1. Vaelluskalojen, uhanalaisten kalakantojen ja biologisen monimuotoisuuden huomioon ottaminen toimenpiteissä

Kalatalousalueella esiintyvät vaelluskalat (istutettu lohi ja taimen, alkuperäinen ja istutettu vaellussiika) otetaan huomioon kalatalousalueen kunnostussuunnitelmassa, joka edistää vaelluskalojen poikastuotantoa alueen virtavesissä.

Alueella ei esiinny uhanalaisia alkuperäisiä kalakantoja. Näköpiirissä ei ole sellaista kalastuksellista tai vesistöön liittyvää tekijää, joka suunnittelukauden aikana johtaisi alueen jonkin kalakannan uhanalaistumiseen. Rapukantoja uhkaa rapurutto, josta kannat ovat kärsineet aikaisemminkin. Kalatalousalue tiedottaa jokirapujen siirtämiseen liittyvistä riskeistä kotisivuillaan ja muussa toiminnassaan.

Biologinen monimuotoisuus on otettu huomioon istutussuunnitelmassa, jossa muiden kuin 2010-luvulla istutuksissa yleisimmin käytettyjen lajien ja kantojen istuttaminen alueen vesiin ei ole sallittua suunnitelmakaudella. Tällä pyritään torjumaan se, että alueella jo olemassa olevat alkuperäiset tai istutusperäiset kalakannat sekoittuisivat edelleen uusien kantojen istutusten myötä tai joutuisivat kilpailemaan uusien istutuslajien kanssa ravinnosta tai lisääntymis- ja elinympäristöistä.

Turvetuotannon ja valuma-alueen maankäytön vesistövaikutuksista kalastolle ja rapukannoille ja niiden monimuotoisuudelle mahdollisesti aiheutuvat uhat otetaan huomioon kalatalousalueen alueellisessa edunvalvonnassa. Kalatalousalue toimii aktiivisesti Kiiminkijoen alueen vesienhoidossa.

10.2. Täpläravun ja muiden vieraslajien huomioon ottaminen toimenpiteissä

Kalatalousalue tiedottaa täpläravuun liittyvistä riskeistä kotisivuillaan ja muussa toiminnassaan.

Kirjolojen vieraslajiluokitus otetaan huomioon istutussuunnitelmassa.

Mahdollisiin luvattomiin istutuksiin pyritään vaikuttamaan tiedottamisella ja neuvonnalla. Mikäli luvattomia istutuksia vieraslajeilla tai istutussuunnitelmaan kuulumattomilla lajeilla tai kannoilla tulee kalatalousalueen tietoon, asia viedään viranomaisten tutkittavaksi.

11. Omistajakorvausten jako

11.1. Ehdotus kalastonhoitomaksuina kerättävien varojen omistajakorvauksiin käytettävän osuuden jakamiseksi

Ehdotus: Kalastonhoitomaksuina kerättyjen varojen omistajakorvauksiin osoitetut varat jaetaan vesialueen omistajille Kalpa-järjestelmään rekisteröityjen vesistöjen pinta-alojen mukaan vähennettynä koskipinta-aloilla. Vesialueiden pinta-alat voidaan tarkistaa tarvittaessa.

Kalatalousalue päättää jakovuorossa olevien omistajakorvausten jakamisperiaatteesta vuosittaisessa yleiskokouksessa.

Kalatalousalue kannustaa vesialueen omistajia luovuttamaan omistajakorvauksia kalatalousalueelle kalakantojen hoidon ja valvonnan tarpeisiin.

12. Alueellinen edunvalvonta ja viestintä

12.1. Alueellinen edunvalvonta

Kalatalousalue valvoo voimavarojensa mukaan alueen kalataloudellista etua muun toimintansa yhteydessä.

Kalatalousalue laatii tarvittaessa erillisen edunvalvontasuunnitelman.

12.2. Viestintäsuunnitelma

Kalatalousalue viestii voimavarojensa mukaan toiminnastaan ja kalatalousaluetta koskevista asioista muun toimintansa yhteydessä kotisivujensa ja muiden kanavien kautta.

Kalatalousalue laatii tarvittaessa erillisen viestintäsuunnitelman. Suunnitelman laadinnassa voidaan hyödyntää Kalatalouden Keskusliiton viestintäsuunnitelmamallia³⁰.

12.2.1. Lohikaloihin liittyvä tiedotus

Tiedotuksella on merkittävä rooli, jotta kalastajia saadaan Kiiminkijoelle lisää.

Tiedottamalla Kiiminkijoen mahdollisesta kalalaskurista, vedenkorkeustiedoista ja saalispaikoista lisätään Kiiminkijoen kiinnostavuutta virkistys- ja kalastusmatkailualueena.

Tiedotuksessa hyödynnetään myös valtakunnallisissa tiedotusvälineissä esitettäviä ohjelmia, kuten *Peltsin toinen luonto* -ohjelmaa.

³⁰ Verkko-osoitteessa: <https://ahven.net/wp-content/uploads/2020/09/Kalatalousalueen-viestintäsuunnitelma.pdf>.

13. Käyttö- ja hoitosuunnitelman toimeenpano, arviointi ja päivitys

13.1. Käyttö ja hoitosuunnitelman toimeenpano

Kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelma pannaan toimeen ELY-keskuksen hallintopäätöksillä ja kalatalousalueen vuosittaisien toimintasuunnitelmien mukaisilla toimenpiteillä.

Kalatalousalueen vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa tulee olla kirjaus:

- Rahoituksen järjestämisestä
- Kalastussäännöistä
- Istutuksista
- Kalakantojen ja kalastuksen tavoitteesta ja seurannasta
- Muista tavoitteista ja niiden seurannasta (yhteistoiminta ym.)
- Kalastuksenvalvonnan järjestämisestä
- Muista toimintavuoden toimenpiteistä

13.2. Vaikuttavuuden arviointi

Vaikuttavuuden arviointi

Käyttö- ja hoitosuunnitelman vaikuttavuutta arvioidaan kalakannoille ja kalastukselle sekä yhteistoiminnalle ja kalastuksenvalvonnalle asetettujen tavoitteiden toteutumisen perusteella.

Arviointi tehdään kahdesti suunnitelmakauden aikana niin, että ensimmäinen arvio vaikuttavuudesta on käytettävissä vuoden 2026 vuosikokouksessa ja toinen arvio vuoden 2030 vuosikokouksessa.

Arvio vaikuttavuudesta koostetaan kalatalousalueen vuosittaisista toimintakertomuksista.

Toimintakertomus

Kalatalousalue laatii vuosittain toimintakertomuksen, johon muiden toimintasuunnitelmaan kuuluvien asioiden lisäksi kootaan arvio siitä, miten kalakantoja, kalastusta, valvontaa ja yhteistoimintaa koskevissa tavoitteissa on onnistuttu:

- Vuodelle asetetut tavoitteet/osatavoitteet
- Tehdyt/toteutuneet toimenpiteet
- Mitkä tavoitteet saavutettiin ja mitkä jäivät saavuttamatta
- Arvio onnistumisen tai epäonnistumisen syistä

13.3. Suunnitelman päivitys

Suunnitelma päivitetään vuonna 2030.

Suunnitelmaa voidaan muuttaa muunakin ajankohtana ennen vuotta 2030, mikäli muuttamiselle on kalastuslain (379/2015) 38 §:n 2. momentin mukainen peruste:

*Jos kalatalousalueen **kalakantojen tila** on suunnitelman voimassaoloaikana muuttunut niin oleellisesti, ettei suunnitelman toteuttaminen enää täyttäisi sille asetettuja tavoitteita, on kalatalousalueen ryhdyttävä toimiin suunnitelman muuttamiseksi. Aloitteen suunnitelman muuttamiseksi voi tehdä suunnitelman hyväksynyt elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tai kalatalousalue itse.*

Kalatalousalueen hallitus voi tarvittaessa tehdä kalatalousviranomaiselle (ELY-keskus) pieniä muutosehdotuksia yleiskokouksen hyväksymään käyttö- ja hoitosuunnitelmaan sen voimassaoloaikana. Tällaiset muutosehdotukset voivat olla tarkennuksia tai selvennyksiä käyttö- ja hoitosuunnitelmassa kalakannoille ja kalastukselle asetettuihin tavoitteisiin, toimenpiteisiin ja seurantaan tai kalastusta koskeviin aluemäärittäisiin. ELY-keskus voi vahvistaa pienet muutokset ilman että jokainen vähäinen muutos on hyväksyttävä erikseen yleiskokouksessa.

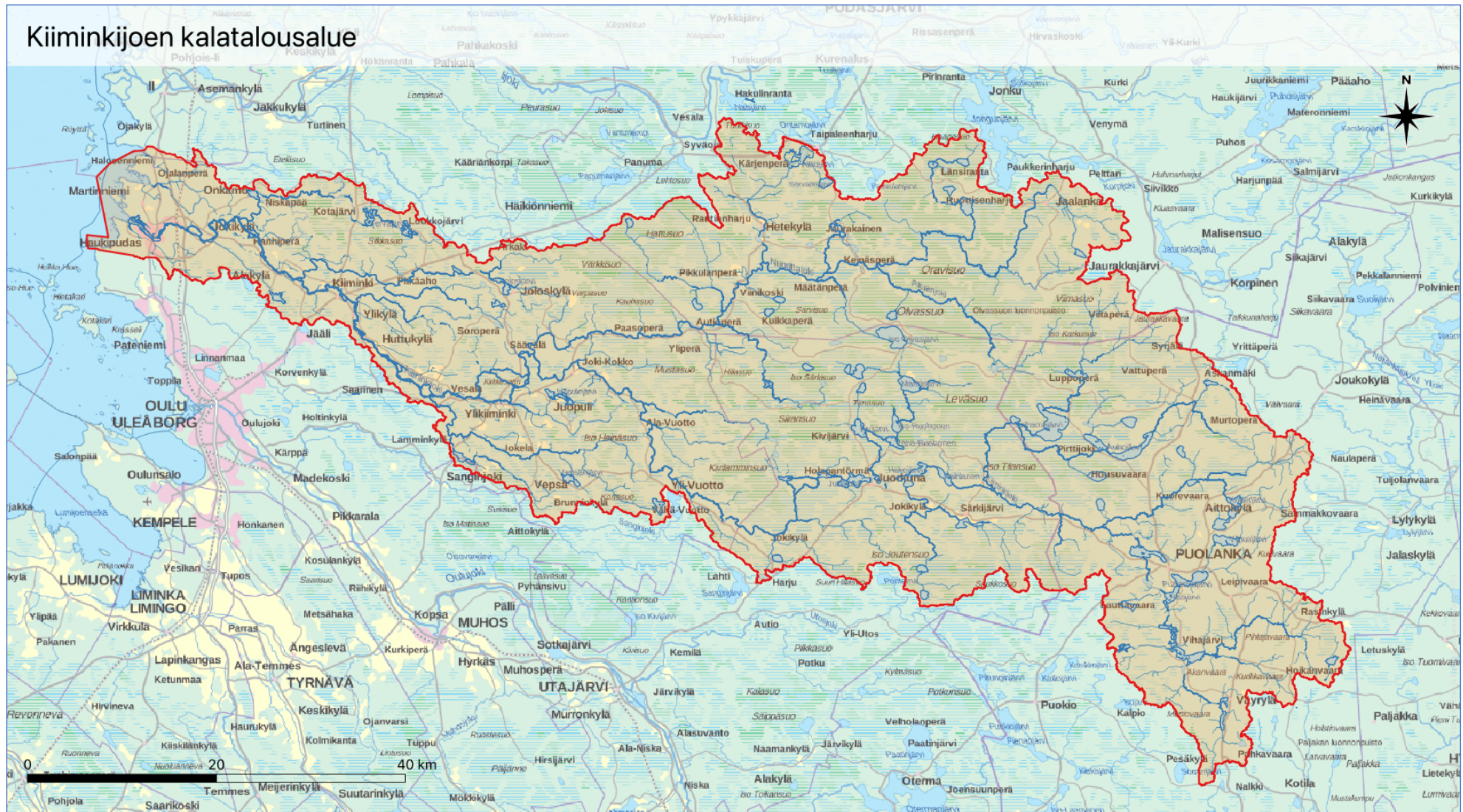
Voimassa olevan käyttö- ja hoitosuunnitelman oleellinen muuttaminen, kuten kokonaan uusien tavoitteiden ja toimenpiteiden asettaminen, edellyttää yleiskokouksen hyväksyntää ja muuttamiselle täytyy olla kalastuslain mukainen peruste.

KIRJALLISUUS

- Anttila, E.-L., Nopanen, A., Ervasti, V. & Taskila, E. 2013. Kiiminkijoen turvetuotantoalueiden käyttö-, päästö-, vesistö- ja kalataloustarkkailu v. 2012. Pöyry Finland Oy. 18 s. + liitteet.
https://www.vapo.com/filebank/1590-Kiiminkijoen_kaytto_paasto_ja_vaikutustarkkailu_2012.pdf
- Deinhardt, M. [2018]. Luonnontuotannon ja kalastuspotentiaalin arviointi. Vähempiarvoisen kalan arvoketjun kehittäminen Koillismaalla -hankkeen osaraportti. Naturpolis Oy. 50 s. + liitteet.
<http://www.vakavakala.fi/muut-hankkeet-ja-tutkimukset/>
- Downing, J.A. & Plante, C. 1993. Production of Fish Populations in Lakes. *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences* 50(1): 110-120.
- Erkamo, E., Tulonen, J. & Kirjavainen, J. (toim.) 2019. Kansallinen rapustrategia 2019–2022. *Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja* 2019:4. Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-453-999-9>
- Eskelinen, P. & Mikkola, J. 2019. Viehekalastus kalatalousalueilla. *Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus* 75/2019. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 30 s. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/544811>
- Hanson, J.M. & Leggett, W.C. 1982. Empirical Prediction of Fish Biomass and Yield. *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences* 39: 257-263.
- Hedlund, T. 2002. Production of Arctic char (*Salvelinus alpinus*) in a small mountain lake. Master's degree thesis. BMG, Umeå University. 18 s.
- Hiltunen, E. s.a. Nahkiainen. Perämeri, Tornio-Kokkola alue. Nahkiainen ennen, nyt ja tulevaisuudessa -hanke. Etelä- ja Pohjois-lin kalastuskunnat, Pohjanmaan Kalastajaseurojen Liitto. 61 s.
- Juntunen, K., Kempainen, S. & Jokikokko, E. 2001. Simojoen, Kiiminkijoen ja Pyhäjoen vapakalastus vuonna 2000. *Kala- ja riistaraportteja* 231. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 15 s. + liitteet.
<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/536445>
- Juntunen, K., Jokikokko, E. & Niemitalo, V. 2002. Simojoen, Kiiminkijoen ja Pyhäjoen vapakalastus vuonna 2001. *Kala- ja riistaraportteja* 251. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 21 s. + liitteet.
<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/536425>
- Juntunen, K., Niemitalo, V. & Jokikokko, E. 2003. Simojoen, Kuivajoen, Kiiminkijoen ja Pyhäjoen vapakalastus vuonna 2002. *Kala- ja riistaraportteja* 276. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 30 s. + liitteet. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/536656>
- Juntunen, K., Vatanen, S., Niemitalo, V. & Paasimaa, M. 2004. Kiiminkijoen, Kuivajoen ja Pyhäjoen kalastus vuonna 2003. *Kala- ja riistaraportteja* 327. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 47 s. + liitteet. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/536699>
- Kansallinen kalatiestrategia. Valtioneuvoston periaatepäätös 8.3.2012.
<https://mmm.fi/kalat/strategiat-ja-ohjelmat/kalatiestrategia>
- Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2020 Itämeren alueelle. Valtioneuvoston periaatepäätös 16.10.2014. <https://mmm.fi/kalat/strategiat-ja-ohjelmat/lajikohtaiset-strategiat-ja-ohjelmat>
- Kempainen, S. 1994. Lohi- ja meritaimenkannan hoitosuunnitelma Kiiminkijoelle. *Kalaraportteja* 5. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Taivalkoski. 20 s. + liitteet.
- Keränen, P. 2004. Alitsariinipunainen S (ARS) -väriaineella merkittyjen kalojen tulkinta fluoresenssimikroskopiolla. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. *Kalatutkimuksia* 192. 34 s. <http://urn.fi/URN:ISBN:951-776-452-9>
- Keränen, P. & Savikko, A. 2009. Harjuksen kasvu ja sukukypsyys Pohjois-Suomessa. *Suomen Kalastuslehti* 3/2009:20-23.
- Laitala, H., Paksuniemi, S. & Jokinen, J. 2019. Kemin edustan yhteistarkkailu. Kalataloustarkkailu 2018. Eurofins Ahma Oy. 31 s. + liitteet.

- Lappalainen, A., Kuningas, S., Paloheimo, A., Lindholm, G., Lönnroth, M. 2019. Ehdotus Porvoon - Sipoon kalatalousalueen merialueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaksi. *Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus* 53. Luonnonvarakeskus 2019. <http://jukuri.luke.fi/handle/10024/544517>
- Malinen, T., Tuomaala, A., Lehtonen, H. & Kahilainen K.K. 2014. Hydroacoustic assessment of mono- and polymorphic *Coregonus* density and biomass in subarctic lakes. *Ecology of Freshwater Fish* 23: 424-437.
- Malinen, T. & Vinni, M. s.a. Vesijärven Enonselän ulapan kalayhteisön kehitys vuosina 2017 ja 2018. Helsingin yliopisto, Ekosysteemit ja ympäristö -tutkimusohjelma. 14 s.
- Malinen, T. & Vinni, M. 2019. Hauhonselän ulapan kalasto elokuussa 2018 kaikuluotauksen ja koetroolauksen perusteella. Helsingin yliopisto, Ekosysteemit ja ympäristö -tutkimusohjelma, Tutkimusraportti 20.2.2019. 16 s.
- Niva, T., Savikko, A., Raineva, S., Pukkila, H. & Vaajala, M. 2012. Järvitaimenen mäti-istutusten tuloksellisuus Ivalojoen ja Juutuanjoen sivujoissa vuosina 2008–2011. *Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä* 1/2012. 16 s. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/520472>
- Oulun Vesi 2017. Viinivaara-hankkeen Kiiminkijoen Natura-arviointi. Pöyry Finland Oy. 68 s. <https://www.ouka.fi/oulu/oulu-vesi/kiiminkijoen-natura-alue>
- Pekkala, M. 2006. Kiiminkijoen turvetuotantoalueiden käyttö-, kuormitus-, vesistö- ja kalataloustarkkailu v. 2005. Jaakko Pöyry Infra / PSV-Maa ja Vesi. 20 s. + liitteet.
- Pekkala, M. & Majuri, P. 2009. Kiiminkijoen turvetuotantoalueiden käyttö-, päästö-, vesistö- ja kalataloustarkkailu v. 2008. Pöyry Environment Oy. 36 s. + liitteet.
- Pohjolan Voima Oy 2010. Oulun-Haukiputaan edustan merituulivoimapuisto. Ympäristövaikutusten arviointiselostus. 221 s.
- Randall, R.G., Kelso, J.R.M. & Minns, C.K. 1995. Fish production in freshwaters: Are rivers more productive than lakes? *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences* 52: 631-643.
- Rask, M. & Arvola, L. 1985. The biomass and production of pike, perch and whitefish in two small lakes in southern Finland. *Annales Zoologici Fennici* 22: 129–136.
- Rask, M., Holopainen, A.-L., Karusalmi, A., Niinioja, R., Tammi, J., Arvola, L., Keskitalo, J., Blomqvist, I., Heinimaa, S., Karppinen, C., Salonen, K. & Sarvala, J. 1998. An introduction to the limnology of Finnish Integrated Monitoring lakes. *Boreal Environment Research* 3: 263–274.
- Romakkaniemi, A., Leskinen, J., Hollmen, A., Länsman, M., Kuusela, J., Juntunen, K., Jokikokko, E., Erkinaro, J. & Mäki-Petäys, A. 2010. Pohjois-Suomen lohijokien suomalaiset vapakalastajat. *Riista- ja kalatalous – Selvityksiä* 15/2010. 22 s. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/531232>
- Ruokonen, T., Marjomäki, T.J., Suomi, I., Forsman, T., Keskinen, T. & Karjalainen, J. 2019. Sisävesien talouslajien saalispotentiaali Suomessa. *Jyväskylän yliopiston bio- ja ympäristötieteiden laitoksen tiedonantoja* 3/2019. Jyväskylän yliopisto. 32 s. + liitteet. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/65806>
- Salminen, M., Böhling, P. (toim.) 2018. Kalavarojen käyttö ja hoito, osa A, Luonnonvarakeskus 2018. 2. korjattu painos., s. 1 - 289 s. <http://jukuri.luke.fi/handle/10024/543698>
- Salminen, M., Böhling, P. (toim.) 2018. Kalavarojen käyttö ja hoito, osa B, Luonnonvarakeskus 2018. 2. korjattu painos. s. 290 - 608. <http://jukuri.luke.fi/handle/10024/543699>
- Salminen, M., Lappalainen, A., Keskinen, T. & Ruuhijärvi, J. 2019. Kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman mallirunko. *Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus* 65/2019. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 17 s. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/544746>
- Salojärvi, K. 1992. Suosituksia sisävesien siikaistutuksista. *Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja – sarja B, 14*. Vesi- ja ympäristöhallitus, Helsinki 1992. 31 s. + liitteet.
- Seppänen, E., Toivonen, A.-L., Kurkilahti, M. & Moilanen, P. 2011. Suomi kalastaa 2009 – Vapaa-ajankalastus kalastusalueilla. *Riista- ja kalatalous – Tutkimuksia ja selvityksiä* 1/2011. 56 s.
- Sillanpää, J. 2019. Osa III Kalataloustarkkailu. Raportissa *Oulun edustan yhteistarkkailu v. 2018*, Pöyry Finland Oy. <https://www.ymparisto.fi/download/noname/%7B9C0D480A-16C9-4E10-92F4-55EE716C3F05%7D/149351>
- Sivén, H. & Parviainen, J. 2008. Kiiminkijoen turvetuotantoalueiden käyttö-, päästö-, vesistö- ja kalataloustarkkailu v. 2007. Pöyry Environment Oy. 24 s. + liitteet.

- Toivonen, A.-L., Moilanen, P. & Railo, E. 2002. Suomi kalastaa 2001 – Kalastusrasitus kalastusalueilla. *Kala- ja riistaraportteja* 266. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 52 s. + liitteet.
<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/536640>
- Toivonen, A.-L., Moilanen, P., Stigzelius, J. & Railo, E. 2003. Suomi kalastaa 2001 – Lajisaaliit. *Kala- ja riistaraportteja* 283. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 35 s. + liitteet.
- Toivonen, A.-L. 2006. Suomi kalastaa 2005 – Kalastusrasitus kalastusalueilla. *Kala- ja riistaraportteja* 390. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos, Helsinki. 52 s. + 4 liitteet.
<https://jukuri.luke.fi/handle/10024/536763>

Kuva L1. Kiiminkijoen kalatalousalueen rajat. (Kartta sisältää CC BY 4.0 -lisenssin avointa aineistoa. Uomaverkosto ja järvet: SYKE 2021; Rantaviiva10-aineisto: SYKE, MML 2021; Kapsi-taustakartta: Maanmittauslaitos 2021.)

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

PÄÄTÖS

Dnro 210/5722-2020
26.6.2020

ELY Kalatalouspalvelut Pohjois - Suomi

ASIA **Kiiminkijoen vesistöalueen kalatalousmaksujen käyttösuunnitelman vahvistaminen ja toimeksianto vuosille 2020-2023**

VIREILLETULO JA KUULEMINEN

Lapin ELY-keskus lähetti kuulemiskirjeen ja tiedustelun Kiiminki ja Nuorittajokien osakaskunnille 28.4.2020 kalatalousmaksujen käytöstä Kiiminki ja Nuorittajokien alueella. Kuulemisen perusteella Lapin ELY-keskus on tehnyt suunnitelman Kiiminki- ja Nuorittajokien kalatalousmaksujen käytöstä vuosina 2020 - 2023.

KÄYTTÖSUUNNITELMA

Maksuvelvoitteet

PÄÄTÖKSET

Alalamminsuo (11-590)	PSY 7/04/1
Erkansuo (11-783)	PSY 1/09/2
Vainionsuo (11-518)	PSY 52/02/2, VHäO 04/0303/3 päättynyt
Vittasuo (11-854)	P-S AVI 114/11/1
Isosuo (11-877)	P-S AVI 48/12/1
Hakasuo (11-534)	PSY 6/03/2, VHäO 04/0349/3
Sapilassuo (11-771)	PSY 115/08/2
Varpasuo (11-859)	P-S AVI 5/12/1

Vesistöalueelle suunnitelmakaudella mahdollisesti tulevat uudet kalatalousmaksut käytetään tämän suunnitelman mukaisesti, ellei lupapäätöksessä toisin määrätä.

Käyttösuunnitelma vuodelle 2020 - 2023

Kalatalousmaksut käytetään esityksen mukaisesti eri ikäisten Iijoen kantaa olevien meritaimenten istuttamiseen ja pienpoikasalueiden kunnostamiseen (sorastukseen) Kiiminki- ja Nuorittajokeen.

Istutukset ja suunnitelman mukaiset kunnostustoimenpiteet on tehtävä maksujen perusteena olevan ympäristöluvan mukaiselle kuormituksen vaikutusalueelle. Suunnitelmakaudelle 2020 – 2023 on varattu käytettäväksi yhteensä noin **15.000,00 €**.

ELY-KESKUKSEN RATKAISU

Lapin ELY-keskus vahvistaa Kiiminki- ja Nuorittajokien kalatalousmaksujen käyttösuunnitelman vuodelle 2020 -2023 yllä esitetyn mukaisesti.

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, PL 8060 96101 Rovaniemi
Lapin ELY

Ratkaisun perustelut

Käyttösuunnitelma on esityksen mukainen. Iijoen kantaa olevia meritaimenia on käytetty Kiiminkijoen vesistöalueen istutuksissa jo aiemmin.

Suunnitelman toimeenpano

Lapin ELY-keskus antaa tämän suunnitelman mukaisten kalatalousmaksujen toimenpiteiden täytäntöönpanosta toimeksiannon **Kiiminkijoen kalatalousalueelle**. Toimeksiannon saajan on vuosittain tarkastettava ja pyydettävä Ely-keskukselta tieto **käytettävissä olevien kalatalousmaksujen määrästä**.

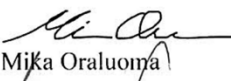
SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Vesilaki (587/2011) 3 luku 15 §, 11 luku 22 § ja 15 luku 1 §.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea oikaisua Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta. Oikaisuvaatimusosoitus on liitteenä. Määräaika oikaisuvaatimuksen jättämiseksi päättyy **4.8.2020**

Kalatalouspäällikkö

Mika Oraluoma

Kalatalousasiantuntija

Petteri Kontila

Lisätiedot: 029 502 3002

LIITTEET Oikaisuvaatimusosoitus
Laskutusohje

JAKELU Hetejärven osakaskunta
Ylikiiimingin osakaskunta
Kiimingin osakaskunta
Haukiputaan osakaskunta
Oulujoen osakaskunta
Juorkunan osakaskunta

TIEDOKSI Kiiminkijoen kalatalousalue
Vapo Oy/Tähtinen
Turveruukki Oy
MMM/kro (sähköpostilla)

ARVIO KIIMINKIJOEN KALATALOUSALUEEN SISÄVESIEN LASKENNALLISESTA KALANTUOTANNOSTA JA KESTÄVÄSTÄ KOKONAISSAALISTA

Kiiminkijoen kalatalousalueen sisävesien luontaisesta kokonaiskalantuotannosta ja biologisesti kestävästä kokonaissaaliista ei ole tutkimukseen perustuvaa tietoa. Tieteellisessä kirjallisuudessa esitetyjen mallien avulla tuotantoa voidaan kuitenkin laskennallisesti arvioida mm. vesistöjen ravinnepitoisuuden avulla.

Kalatalousalueen järvien ja jokivesistöjen pintavesien kasvukauden kokonaisfosforipitoisuuden perusteella arvioituna alueen vesistöjen kokonaiskalabiomassa olisi 1 020–1 370 tonnia, eli keskimäärin 74,3–99,9 kg/ha. Oletuksella, että kokonaisbiomassasta voidaan kalastaa kestävästi enintään 15 % vuodessa, **kalatalousalueen sisävesien laskennallinen kestävä kalastuksen enimmäismäärä olisi välillä 153–205 tonnia vuodessa**, eli 11,2–15,0 kg/ha/v. Tämän edellytys on, että *kaikki vedet ovat kalastuksen piirissä ja että kaikkia vesistöissä esiintyviä lajeja ja kantoja kalastetaan tasapuolisesti niiden kantokyvyn mukaisesti*.³¹ Jos todellinen kestävyystaso on esitetyllä välillä, kalastuksen kestävyys voisi ylittyä jo 153 tonnin kokonaissaaliilla, mutta laskennallisen ylärajan 205 tonnia ylittävä kokonaissaalis olisi varmuudella kestäättömällä tasolla. Arvio ei sisällä istutusperäistä saalista, jonka osuus on lisättävä kestävään kokonaissaaliiseen.

Huom! Tässä esitettyssä laskentamallissa ei oteta huomioon vesistöjen kalastorakenteen erityispiirteitä, jotka voivat vaihdella huomattavasti erityyppisten vesistöjen välillä. **Laskennallista enimmäishehtaarisaaalista** 11,2–15,0 kg/ha/v ei voida soveltaa yksittäiseen vesistöön, sillä kestävä saalistaso voi vaihdella huomattavasti vesistöjen kesken. Esim. pienen ja karun nieriäjärven kestävä nieriäsaalis voi olla vain 0,2 kg/ha/v, kun taas karun muikkujärven kestävä muikkusaalis voi parhaimmillaan olla yli 10 kg/ha/v ja lievästi rehevän yli 20 kg/ha/v.³²

Tässä esitetty laskennallinen kokonaissaalis ja hehtaarisaaalis ei ota huomioon vesistöjen kalastorakennetta ja on siksi tarkoitettu ainoastaan **vertailutasoksi** tarkasteltaessa mm. kalastustiedusteluissa arvioidun koko kalatalousalueen tai vesistöalueen kokonaissaaliin biologista kestävyyttä suunnitelmakaudella.

Kirjallisuuteen perustuva laskelma kestävästä kokonaissaaliista on esitetty alla (seuraava sivu):

³¹ Käytännössä nämä edellytykset harvoin täyttyvät mm. vesien vaikean saavutettavuuden vuoksi ja siksi, että kalastus on valikoivaa ja kohdistuu pääosin arvokkaimpina pidettyihin lajeihin.

³² Nieriän osalta ks. esim. Hedlund 2002 ja muikun osalta esim. Salminen ja Böhling 2018. Rehevyystason mukaisessa luokittelussa karun järven kokonaisfosforipitoisuus on alle 10 µg/l ja lievästi rehevän 10-20 µg/l, ja rehevän vastaavasti 20-50 µg/l. Kiiminkijoen kalatalousalueen vesistöt ovat keskimääräisen kokonaisfosforipitoisuuden mukaisesti luokiteltuina pääasiassa lievästi reheviä.

Taulukko L3. Vuotuisen kokonaissaaliin kestävä laskennallinen enimmäistaso (tonnia) Kiiminkijoen kalatalousalueen sisävesissä, kun kestävä vuosisaalis on enintään 15 % kokonaisfosforipitoisuuden perustuvasta kalaston kokonaisbiomassasta. Kestävän saaliin enimmäistason luottamusväli 153–205 tn tarkoittaa sitä, että jos todellinen kestävyystaso on luottamusvälin sisällä, kalastuksen kestävyys voisi ylittyä jo 153 tonnin kokonaissaaliilla, mutta laskennallisen ylärajan 205 tonnia ylittävä kokonaissaalis olisi varmuudella kestäättömällä tasolla. Taulukon luvut kuvaavat vesipinta-alaa lukuun ottamatta muuttujien arvojen 95 %:n luottamusväliä.

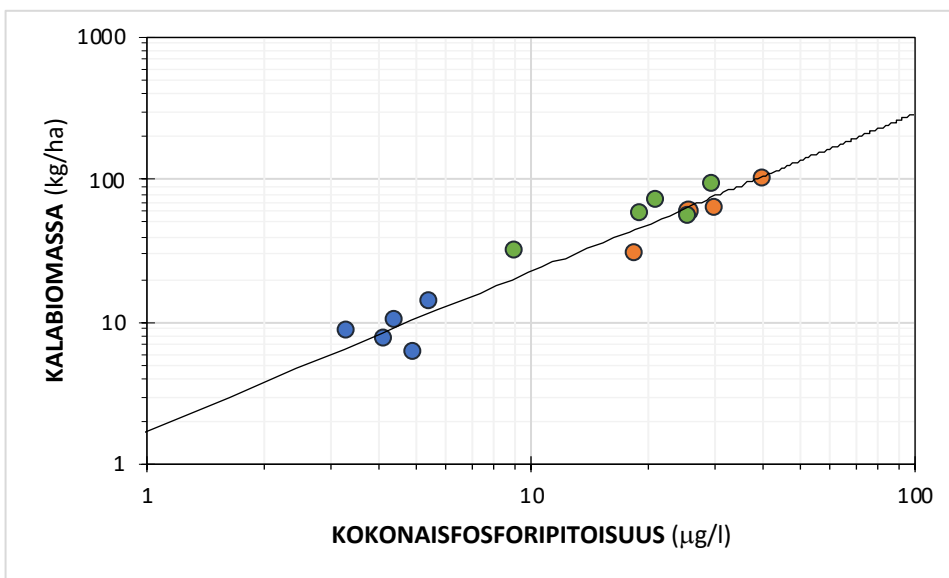
Kiiminkijoen kalatalousalue	
Sisävesien vesiala (ha)	13 700
Pintavesien keskimääräinen kokonaisfosforipitoisuus (µg/l)	29,2–38,0
Kokonaisfosforipitoisuuden perustuva kalabiomassa (kg/ha)	74,3–99,9
Laskennallinen kokonaiskalabiomassa (tn)	1 020–1 370
Kestävä laskennallinen kokonaissaalis (tn)	153–205
Kestävä laskennallinen hehtaarisaaalis (kg/ha)	11,2–15,0

Arvio perustuu seuraaville tiedoille ja oletuksille:

- 1) Ympäristöhallinnon Hertta-tietopalvelun aineistoista laskettuna Kiiminkijoen kalatalousalueen järvien kasvukauden aikainen keskimääräinen pintavesien kokonaisfosforipitoisuus (P_{tot}) on välillä 29,2–38,0 µg/l (95 %:n luottamusväli P_{tot} -pitoisuudelle). Laskennassa käytettiin 100 järven keskimääräisiä P_{tot} -arvoja, joiden oletetaan kuvaavan riittävän tarkasti koko alueen vastaavia arvoja.
- 2) Kalabiomassa voidaan arvioida kokonaisfosforipitoisuudesta regressioyhtälöllä:

$$\text{LOG}_{10}(B) = 1,1129 \cdot \text{LOG}_{10}(P_{tot}) + 0,2408$$
 jossa
 B = kalabiomassa (kg/ha)
 P_{tot} = kokonaisfosforipitoisuus (µg/l)
- 3) Yksinkertaisuuden vuoksi kalabiomassa virtavesissä on oletettu vastaavaksi kuin järvissä, vaikka virtavesien tuotanto ja kalabiomassa on yleensä korkeampi kuin järvien (ks. esim. Randall ym. 1995).
- 4) Kalatalousalueen vesistöjen kokonaisfosforipitoisuuden luottamusvälin ala- ja ylärajasta (29,2–38,0 µg/l) laskettu luontainen kalabiomassa on välillä 74,3–99,9 kg/ha ja kokonaisbiomassa välillä 1 020–1 370 tonnia.
- 5) Kestävä vuosisaalis on korkeintaan 10–15 % kokonaisbiomassasta (ks. esim. Downing ja Plante 1993), eli 15 %:n mukaan laskettuna hehtaarisaaaliina 11,2–15,0 kg/ha/v.
- 6) Kestävän kokonaissaaliin laskennallinen enimmäismäärä olisi näin ollen kalatalousalueen sisävesien 13 700 ha:n vesialalla ja 11,2–15,0 kg:n keskimääräisellä hehtaarisaaaliilla 153–205 tonnia.

Laskennassa käytetty regressiomalli perustuu 14 suomalaisen järven aineistoon. Järvien keskimääräinen fosforipitoisuus selvitetiin ympäristöhallinnon Hertta-tietopalvelusta ja kalabiomassa-arviot kirjallisuudesta (Rask ja Arvola 1985, Downing ja Plante 1993, Rask ym. 1998, Malinen ym. 2014, Deinhardt [2018], Malinen ja Vinni 2019 ja s.a.). Malli vastaa mm. Hansonin ja Leggettin (1982) esittämää regressiomallia, joka perustuu 21:n pohjoisen lauhkean vyöhykkeen, toisin sanoen napapiirin eteläpuolella sijaitsevan, järven maailmanlaajuiseen aineistoon. Hansonin ja Leggettin malli todennäköisesti yliarvioi ainakin Lapin karujen vesien kokonaisfosforipitoisuuden ja kalabiomassan suhdetta (esim. Kilpisjärvelle Hansonin ja Leggettin malli tuottaa biomassa-arvion (n. 14,6 kg/ha), joka ylittää Malisen ym. 2014 raportoiman biomassa-arvion luottamusvälin ylärajan (n. 13 kg/ha). Tämän vuoksi Lapin ja Pohjois-Suomen vesien kalabiomassan arvioimiseksi laadittiin Excel-taulukkolaskentaohjelmalla uusi malli, johon otettiin mukaan käytettävissä olleista tutkimuskirjallisuuden raporteista viisi Ylä-Lapin järveä, viisi pohjoissuomalaisista järveä ja neljä eteläsuomalaisista järveä (kuva L3).

Kuva L3. Pintaveden kasvukauden aikaisen kokonaisfosforipitoisuuden ja kalabiomassan suhde neljässätoista suomalaisessa järvessä (logaritminen asteikko). Aineistoon sovitetun käyrän yhtälö on $y=1,7411x^{1,1129}$ (missä y =kalabiomassa (kg/ha) ja x =kokonaisfosforipitoisuus (µg/l)) ja selitysaste $R^2=0,92$. (● = ylälappilainen järvi, ● = pohjoissuomalainen järvi, ● = eteläsuomalainen järvi.)

Mallin tarkoituksena oli tuottaa *laskennallinen vertailuarvo* kalastuslain edellyttämälle kalastuksen kestäväälle tasolle Kiiminkijoen kalatalousalueella. Vertailuarvo soveltuu kalastuksen kokonaissaaliin kestävyden karkeaan arviointiin. Vertailuarvoa voidaan tarvittaessa tarkentaa erillisillä Lapin ja Pohjois-Suomen vesistöjä koskevilla selvityksillä ja tutkimuksilla.

ARVIO KIIMINKIJOEN KALASTUSALUEEN VESISTÖJEN VAPAA-AJANKALASTUKSEN KOKONAISSAALIISTA 2010-LUVULLA

Vapaa-ajankalastuksen vuotuisesta kokonaissaaliista ja saaliin jakautumisesta eri kalastusmuotojen kesken ei ole koko kalatalousalueen kattavaa ajantasaista tietoa. Saalista voidaan kuitenkin tietyin oletuksin arvioida Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) 2000-luvulla tekemien vapaa-ajankalastusta koskevien selvitysten ja Luonnonvarakeskuksen (Luke) tilastotietokannan³³ vapaa-ajankalastusta koskevien saalistilastojen avulla. Arvion luotettavuus riippuu siitä, kuinka hyvin RKTL:n ja Luken selvitysten tilastoluvut kuvaavat todellisuutta.

RKTL:n ja Luken aineistoista arvioituna keskimääräinen kokonaissaalis 2010-luvulla Kiiminkijoen silloisella kalastusalueella olisi ollut yhteensä 145 tonnia vuodessa. Tästä maksuttoman ja maksullisen yleiskalastuksen (OPV) osuus olisi ollut 54 tonnia, omistajan lupaan perustuvan viehekalastuksen osuus 17 tonnia ja seisovilla pyydyksillä harjoitetun kalastuksen osuus 74 tonnia (taulukko L4). Saalis sisältää kalatalousalueen merialueelta pyydetyn saaliin.

Taulukko L4. Arvio vapaa-ajankalastuksen keskimääräisestä saaliista vuodessa Kiiminkijoen kalastusalueella 2010-luvulla ja saaliin jakautumisesta kalastusmuodoittain. Saalisarvio ja sen luottamusväli on johdettu 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä tilastoitujen kalastuspäivien jakaumasta.

Kalastusmuoto	Saalis (kg/v)		95 %:n luottamusväli	
	Keskimäärin	Osuus	Alaraja	Yläraja
Onki, pilkki ja viehekalastus yhdellä vavalla (OPV)	54 000	37 %	42 000	66 000
Viehekalastus omistajan luvalla	17 000	12 %	13 000	21 000
Pyydyskalastus	74 000	51 %	57 000	91 000
Yhteensä	145 000	100 %	112 000	178 000

Arvio perustuu seuraaviin tietoihin ja oletuksiin:

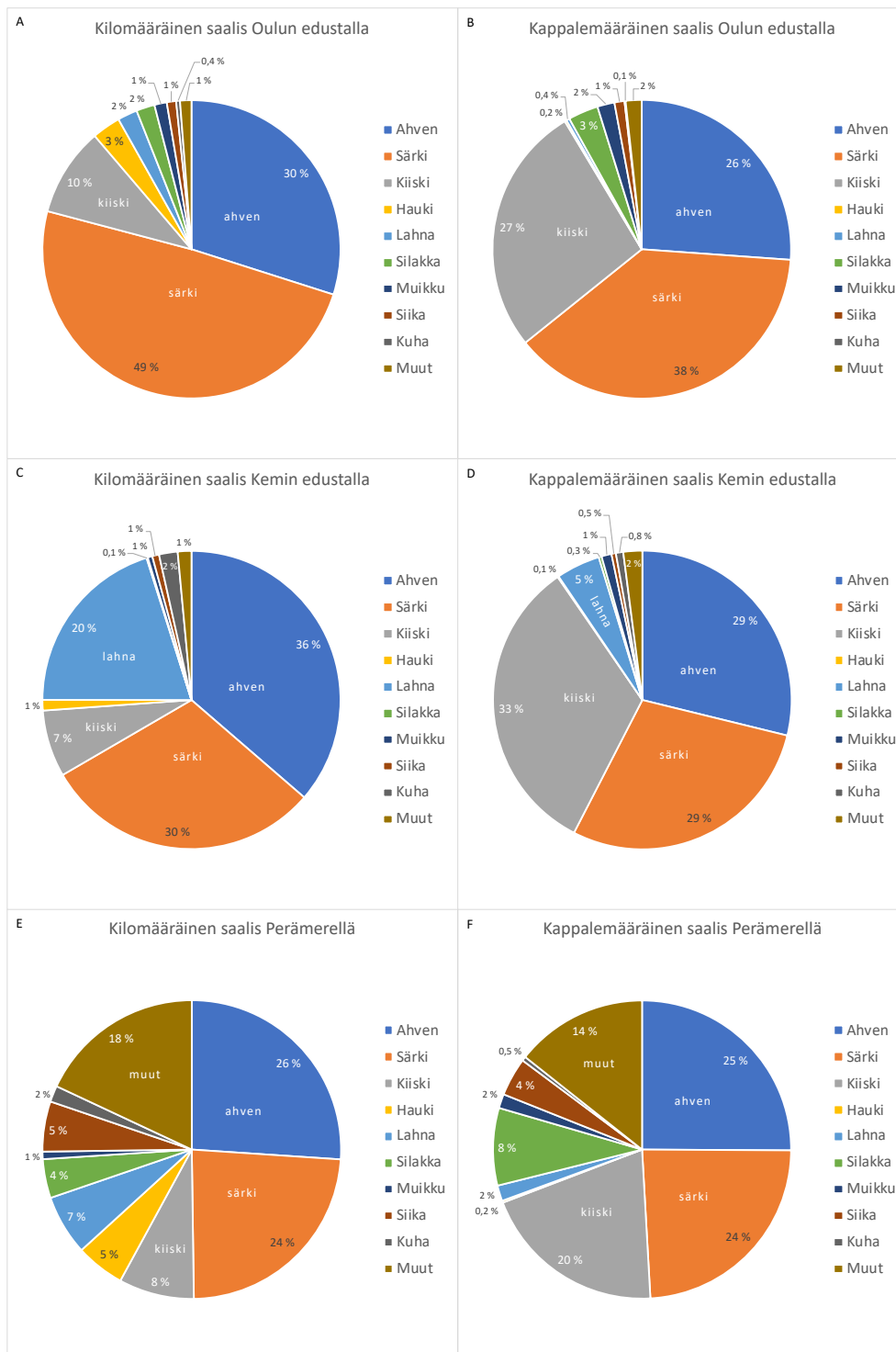
- 1) keskimääräinen vapaa-ajankalastuksen kokonaissaalis Pohjois-Suomessa (Kainuu ja Pohjois-Pohjanmaa) 2010-luvulla (2 467 tn)
- 2) vapaa-ajankalastuksen kokonaissaalis jakautuu pyydyskalastuksen ja vapakalastuksen kesken Pohjois-Suomen alueella kokonaisuutena samassa suhteessa kuin valtakunnallisesti (2010-luvulla keskimääräisestä kokonaissaaliista pyydyskalastuksen osuus oli 54 % ja vapakalastuksen osuus 46 %)
- 3) vapaa-ajankalastuksen kokonaissaalis Kiiminkijoen kalastusalueella on samassa suhteessa koko Pohjois-Suomen alueen vapaa-ajankalastuksen kokonaissaaliiseen 2010-luvulla kuin Kiiminkijoen silloisen kalastusalueen kalastuspäivät ovat suhteessa koko Pohjois-Suomen alueen kalastuspäiviin 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä
- 4) vapaa-ajankalastuksen kokonaissaalis Kiiminkijoen kalastusalueella jakautuu pyydyskalastuksen ja vapakalastuksen samassa suhteessa kuin valtakunnallisesti 2010-luvulla (pyydyskalastus 54 %, vapakalastus 46 %)
- 5) onginnan, pilkinnän ja viehekalastuksen keskinäinen saalisosuus kalastusalueilla vastaa valtakunnallista osuutta 2010-luvulla (onginta 8 %, pilkintä 9 %, viehekalastus 28 %)

³³ Luonnonvarakeskuksen (Luke) tilastotietokanta osoitteessa: <http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/>.

- 6) *yhdellä vavalla ja vieheellä harjoitetun viehekalastuksen osuus kaikesta Pohjois-Suomen viehekalastuksen saaliista on sama kuin vastaava viehekalastuspäivien osuus Luonnonvarakeskuksen vuonna 2017–2018 tekemässä viehekalastus selvityksessä (Kiiminkijoen kalatalousalueen osuus 1,8 % kaikista yhdellä vavalla harjoitetuista viehekalastuspäivistä Lapin ELY-keskuksen alueella)*

Lähteet: vapaa-ajan kalastuksen osalta Luonnonvarakeskuksen (Luke) tilastotietokanta (<http://statdb.luke.fi/PXWeb/pxweb/fi/LUKE/>), Lapin kalastuspäivien osalta Toivonen ym. 2002 ja 2006, Seppänen ym. 2011 sekä viehekalastuspäivien osalta Eskelinen ja Mikkola 2019.

KALALAJIEN SUHTEELLISIA OSUUKSIA KILOMÄÄRÄISESSÄ JA KAPPALEMÄÄRÄISESSÄ KOEKALASTUSSAALIISSA

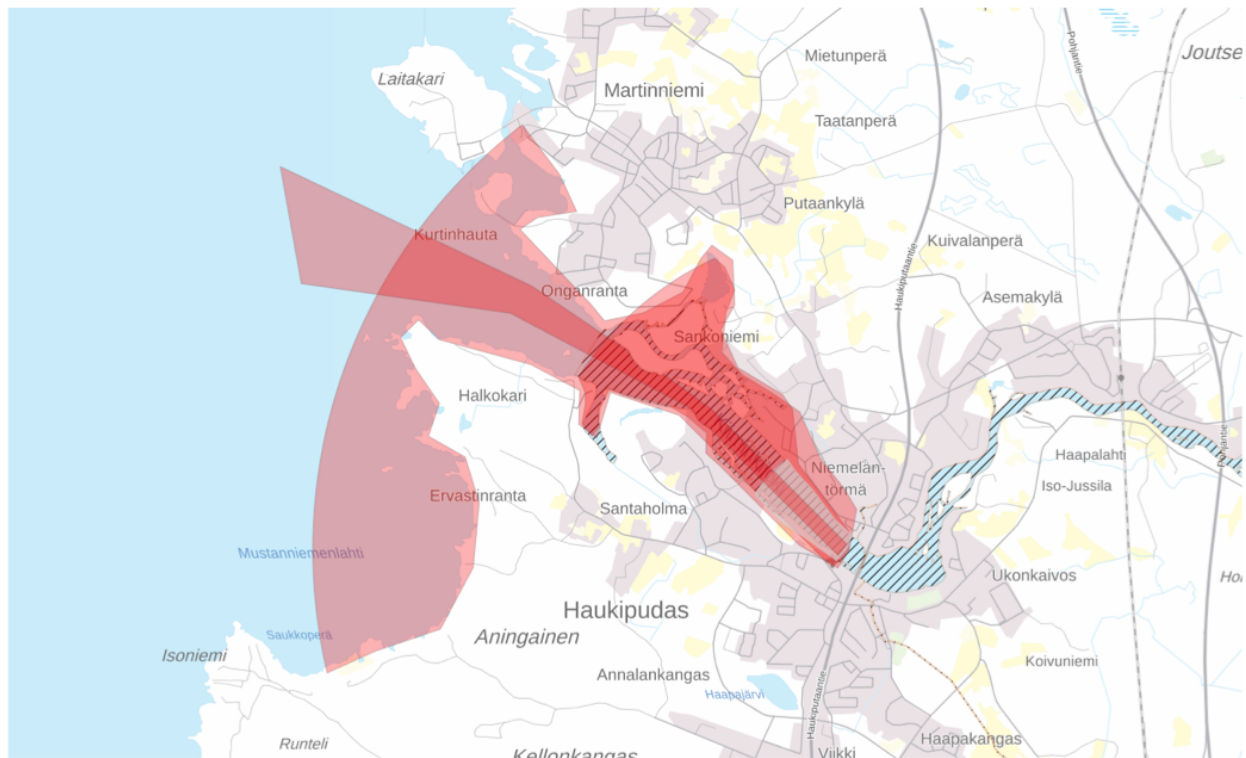

Kuva L5. Eri kalalajien suhteelliset osuudet kilomääräisessä ja kappalemääräisessä koekalastussaaliissa Oulun edustan (A-B) ja Kemijoen edustan (C-D) merialueella sekä Perämerellä yleensä (E-F). Jakaumat on yhdistetty vuosina 2013–2019 COASTAL-verkoilla tehtyjen koekalastusten tuloksista.³⁴

³⁴ Lähde: Luonnonvarakeskuksen koekalastusrekisteri

(<https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/kalat-ja-kalatalous/osallistu-kalatutkimukseen/koekalastusrekisteri/>) ja Kemijoen edustan merialueen osalta myös Laitala ym. 2019.

KIIMINKIJOEN EDUSTAN KALASTUSKIELTOALUEET JA KALAVÄYLÄ

Ijoen vesistöalue

1.1 - 31.12 Vaelluskalavesistö

Kiiminkihoen vesistöalue

1.1 - 31.12 Vaelluskalavesistö

Kiiminkihoen edustan isorysäkielto

1.1 - 31.12 Jokisuukalastuksen kieltö (meressä)

Lisätiedot: Vaelluskalavesistön edustan merialueella ei ilman aiemmin saavutettua oikeutta saa asettaa isorysää pyyntiin kolmea kilometriä lähemmäksi joen suuta (kalastuslaki 66 §). Kalastuskieltoalue ei perustu maanmittaustoimituksella määritettyyn jokisuulueen rajaan vaan kalatalousviranomaisen näkemykseen.

Kiiminkihoen edustan trooli- ja nuottakielto

1.1 - 31.12 Jokisuukalastuksen kieltö (meressä)

Lisätiedot: Vaelluskalavesistön kuuluvassa joessa sekä meressä viittä kilometriä lähempänä tällaisen joen suuta on kalastus troolilla ja nuotalla kielletty (kalastuslaki 66 §). Kalastuskieltoalue ei perustu maanmittaustoimituksella määritettyyn jokisuulueen rajaan vaan kalatalousviranomaisen näkemykseen.

Kiiminkihoen edustan verkkokalastuskielto

15.8 - 31.10 Jokisuukalastuksen kieltö (meressä)

Lisätiedot: Meressä kilometriä lähempänä vaelluskalavesistön kuuluvan joen suuta on kalastaminen verkolla kielletty 15 päivästä elokuuta 31 päivään lokakuuta (kalastuslaki 66 §). Kalastuskieltoalue ei perustu maanmittaustoimituksella määritettyyn jokisuulueen rajaan vaan kalatalousviranomaisen näkemykseen.

Kiiminkihoen kalaväylä

1.1 - 31.12 Kalaväylä

Lisätiedot: Kiinteiden ja seisovien pyydysten pitäminen kalaväylässä lukuun ottamatta rapumertaa on kielletty (kalastuslaki 68 §). Kalastettaessa troolilla ja nuotalla kalaväylässä tulee yli puolet väylän leveydestä pitää vapaana (kalastuslaki 68 §).

Kuva L6. Kiiminkihoen edustan kalastuskieltoalueet (isorysäkielto, trooli- ja nuottakielto, verkkokalastuskielto) ja kalaväylä. (Lähde: <https://kalastusrajoitus.fi>.)

KIIMINKIJOEN KALATALOUSALUEEN VESIIN TEHDYT KALAISTUTUKSET VUOSINA 2010-2020

Taulukko L7a. Kiiminkijoen kalatalousalueen vesiin tehdyt kalaistutukset lajeittain ja kannoittain vuosina 2010–2020. Taulukko sisältää Lapin ELY-keskukseen 4.2.2021 mennessä ilmoitetut istutukset.

Laji ja kanta	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä	Osuus
Harjus	111 100	111 000	2 500			104 900		11 000	12 000		11 000	363 500	3 %
Iijoki	110 000	111 000				103 000		11 000	12 000		11 000	358 000	98 %
Kittkajärvi	1 100		2 500			1 900						5 500	2 %
Järvitaimen	884	624	357		172	264	607				600	3 508	0,03 %
Kittkajärvi		200									600	800	23 %
Oulujoen vesistö	702	424	357									1 483	42 %
Rautalammin reitti	182				172	264	607					1 225	35 %
Kirjolohi								183		784	905	1 872	0,015 %
Ei tietoa								183		784	905	1 872	100 %
Kuha	10 000	19 000						3 048	6 500			38 548	0,3 %
Pyhäjärvi								3 048				3 048	8 %
Vanajavesi	10 000	2 000							6 500			18 500	48 %
Ei tietoa												17 000	44 %
Merilohi	87 203	128 818	73 477	33 090	71 384	106 000	62 400	91 518	50 468		31 984	736 342	6 %
Iijoki	87 203	128 818	73 477	33 090	71 384	106 000	62 400	91 518	50 468		31 984	736 342	100 %
Meritaimen	184 034	103 912	33 965	37 499	48 256	138 530	33 296	55 094	20 000	20 000	34 382	708 968	6 %
Iijoki	184 034	103 912	33 965	37 499	48 256	138 530	33 296	55 094	20 000	20 000	34 382	708 968	100 %
Planktonsiika	12 000	15 400	4 400	15 800	13 500	800	6 400	1 800	7 900	1 300		79 300	1 %
Koitaajoki		15 400	400	15 800		800		1 800		1 300		35 500	45 %
Sotkamon reitti	12 000		4 000		13 500		6 400		7 900			43 800	55 %
Pohjasiiika	15 250	17 000	2 000							10 000	18 666	62 916	0,5 %
Ivalojoeki	15 250	17 000	2 000							10 000	18 666	62 916	100 %
Vaellussiika	4 655 046	3 523 034	127 009		1 595 000	90 156	92 447	104 336	113 533	2 000	2 000	10 302 561	84 %
Iijoki	75 046	73 034					92 447	85 154				325 681	3 %
Kiiminkijoki	4 580 000	3 450 000			1 595 000							9 625 000	93 %
Perhonjoki											2 000	2 000	0,02 %
Tomionjoki							90 156					90 156	1 %
Tomionjoki, kesän.			127 009						19 182	113 533		259 724	3 %
Rapu		1 060										1 060	0,01 %
Ei tietoa		1 060										1 060	100 %
Yhteensä	5 075 517	3 919 848	243 708	86 389	133 312	1 945 494	192 859	255 090	201 204	145 617	99 537	12 298 575	100 %

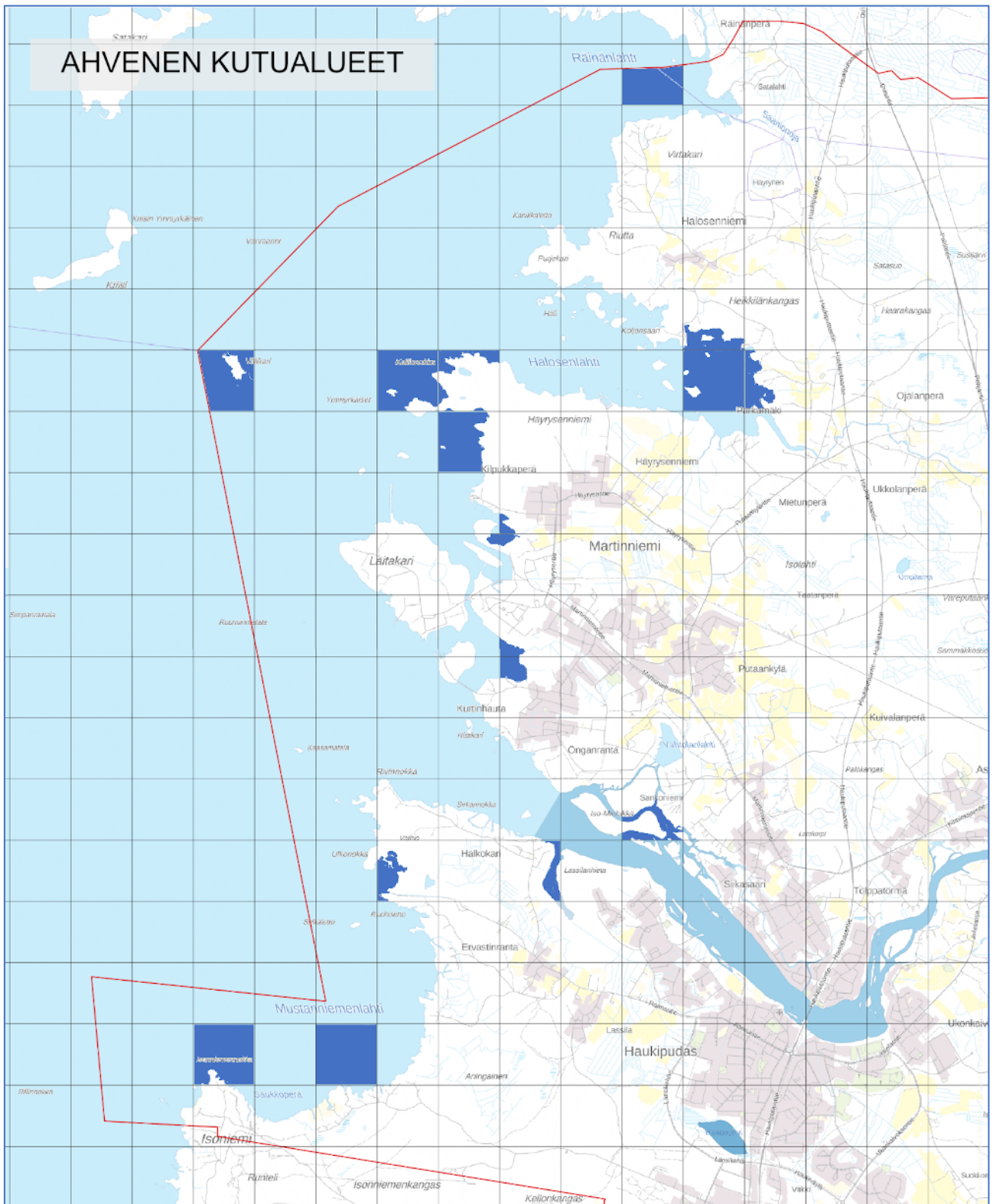
Taulukko L7b. Kiiminkijoen kalatalousalueen vesiin tehdyt kalaistutukset lajeittain ja istutusiän mukaan vuosina 2010–2020. (1k = yksikesäinen, 2k = kaksikesäinen, jne.; 1v = yksivuotias, 2v = kaksivuotias, jne.; ek = esikesäinen poikanen, mspa = silmäpisteasteella oleva mäti.) Taulukko sisältää Lapin ELY-keskukseen 4.2.2021 mennessä ilmoitetut istutukset.

Laji ja istutusikä	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Yhteensä	Osuus
Harjus	111 100	111 000	2 500			104 900		11 000	12 000		11 000	363 500	3 %
1k	10 000	11 000	2 500			4 900		11 000	12 000		5 000	56 400	16 %
1v											6 000	6 000	2 %
ek	1 100											1 100	0,3 %
vk	100 000	100 000				100 000						300 000	83 %
Järvitaimen	884	624	357		172	264	607				600	3 508	0,03 %
2v	500	200									600	1 300	37 %
3v	202	400	357									959	27 %
4v		24										24	1 %
5v	182				172	156	607					1 117	32 %
6v						108						108	3 %
Kirjolohi								183		784	905	1 872	0,02 %
2v										784	905	1 689	90 %
5v								183				183	10 %
Kuha	10 000	19 000						3 048	6 500			38 548	0,3 %
1k		2 000						3 048	6 500			11 548	30 %
3k	10 000											10 000	26 %
vk		17 000										17 000	44 %
Merilohi	87 203	128 818	73 477	33 090	71 384	106 000	62 400	91 518	50 468		31 984	736 342	6 %
1k	64 856											64 856	9 %
1v		60 577	39 974		35 272		62 400	19 230	30 000		5 000	252 453	34 %
2k	19 548											19 548	3 %
2v	2 799	43 241	33 503	33 090	36 112	15 000		72 288	20 468		26 984	283 485	38 %
vk		25 000				91 000						116 000	16 %
Meritaimen	184 034	103 912	33 965	37 499	48 256	138 530	33 296	55 094	20 000	20 000	34 382	708 968	6 %
1k		2 500										2 500	0,4 %
1v	54 111	26 308	22 519	19 812	33 256		20 000	18 018		20 000	14 000	228 024	32 %
2v	24 568	19 650	11 446	17 687	15 000	18 530	13 296	37 076	20 000		20 000	197 253	28 %
6v	221											221	0,03 %
7k		166										166	0,02 %
7v	65	288										353	0,0 %
8v	69										382	451	0,06 %
mspa	105 000											105 000	15 %
vk		55 000				120 000						175 000	25 %
Planktonsiika	12 000	15 400	4 400	15 800	13 500	800	6 400	1 800	7 900	1 300		79 300	1 %
1k	12 000	15 400	4 400	15 800	13 500	800	6 400	1 800	7 900	1 300		79 300	100 %
Pohjasiika	15 250	17 000	2 000							10 000	18 666	62 916	0,5 %
1k											18 666	52 916	84 %
ek	15 250	17 000	2 000							10 000		10 000	16 %
Vaellussiika	4 655 046	3 523 034	127 009			1 595 000	90 156	92 447	104 336	113 533	2 000	10 302 561	84 %
1k	75 046	73 034	127 009				90 156	92 447	104 336	113 533	2 000	677 561	7 %
vk	4 580 000	3 450 000				1 595 000						9 625 000	93 %
Rapu		1 060										1 060	0,01 %
Ei tiedossa		1 060										1 060	100 %
Yhteensä	5 075 517	3 919 848	243 708	86 389	133 312	1 945 494	192 859	255 090	201 204	145 617	99 537	12 298 575	100 %

Taulukko L7c. Kiiminkijoen kalatalousalueen vesiin vuosina 2010–2020 tehtyjen istutusten kokonaismäärä rahoitusmuodoittain ja istuskalajeittain. Taulukko sisältää Lapin ELY-keskukseen 4.2.2021 mennessä ilmoitetut istutukset.

Rahoitusmuoto ja istutuslaji	Harjus	Järvi- taimen	Kirjolohi	Kuha	Merilohi	Meri- taimen	Plankton- siika	Pohja- siika	Rapu	Vaellus- siika	Yhteensä	Osuus
Arvokalojen sopimuskasvatus					173 970	119 594					293 564	2 %
Kalastusalueen varat	331 000	737		20 048		172		32 250	1 060	9 625 000	10 010 267	81 %
Kalatalousalueen varat	11 000		1 689					24 666			37 355	0,3 %
Kalatalousmaksu		436	183			829					1 448	0,01 %
Metsähallituksen varat	5 500	1 300		2 000		9 500	73 300			200	91 800	1 %
Muu rahoitus		476			78 913	112 408					191 797	2 %
Osakaskuntien varat	13 000	559		16 500			6 000	6 000		2 000	44 059	0,4 %
Toimenpidevelvoite						190				675 361	675 551	5 %
Valtion kalanviljelyvarat	3 000				483 459	466 275					952 734	8 %
Yhteensä	363 500	3 508	1 872	38 548	736 342	708 968	79 300	62 916	1 060	10 302 561	12 298 575	100 %

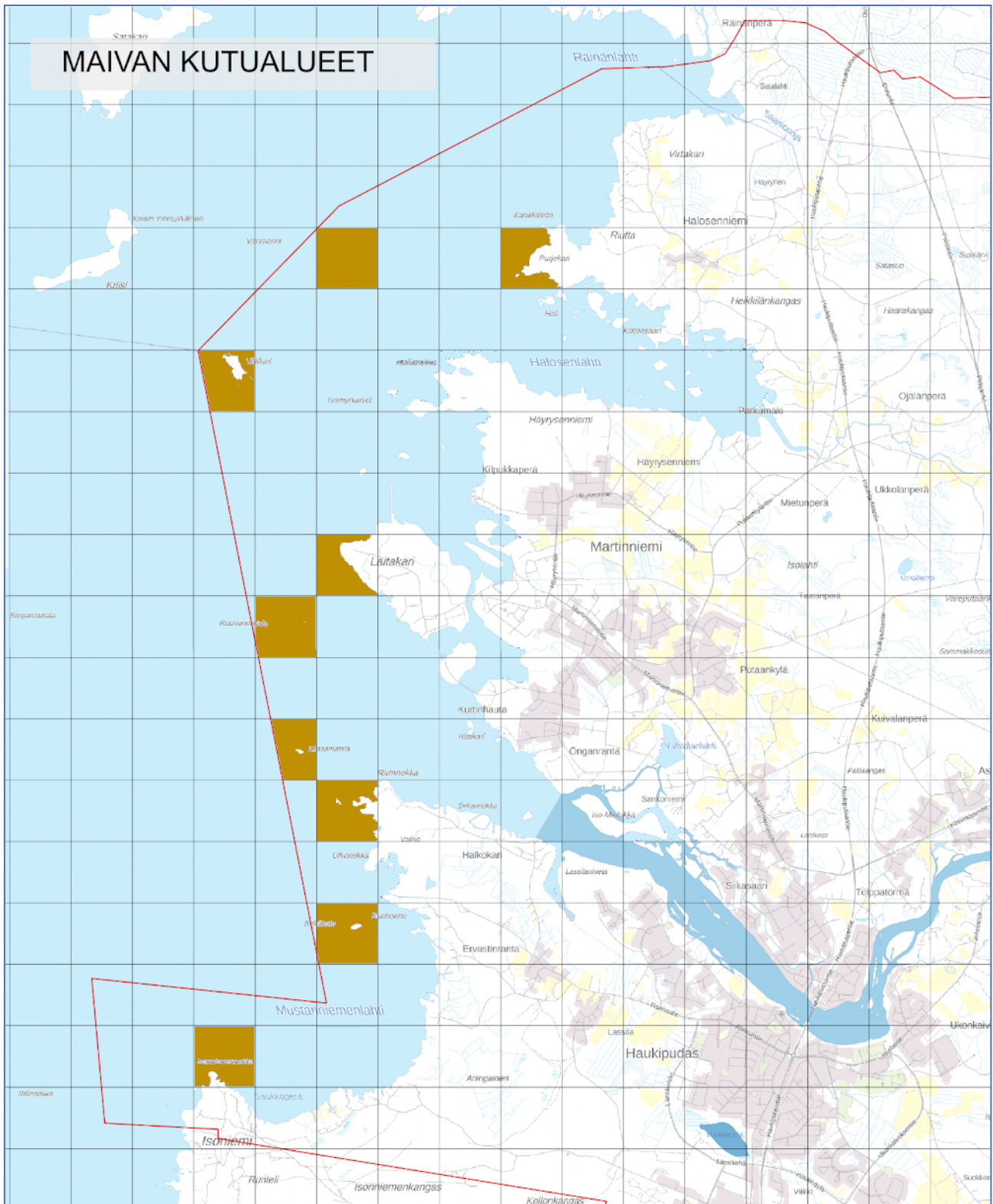
KALOJEN KUTUALUEET JA PYYNTIALUEET SEKÄ PYDYSALUEET KIIMINKIJOEN KALATALOUSALUEEN MERIALUEELLA

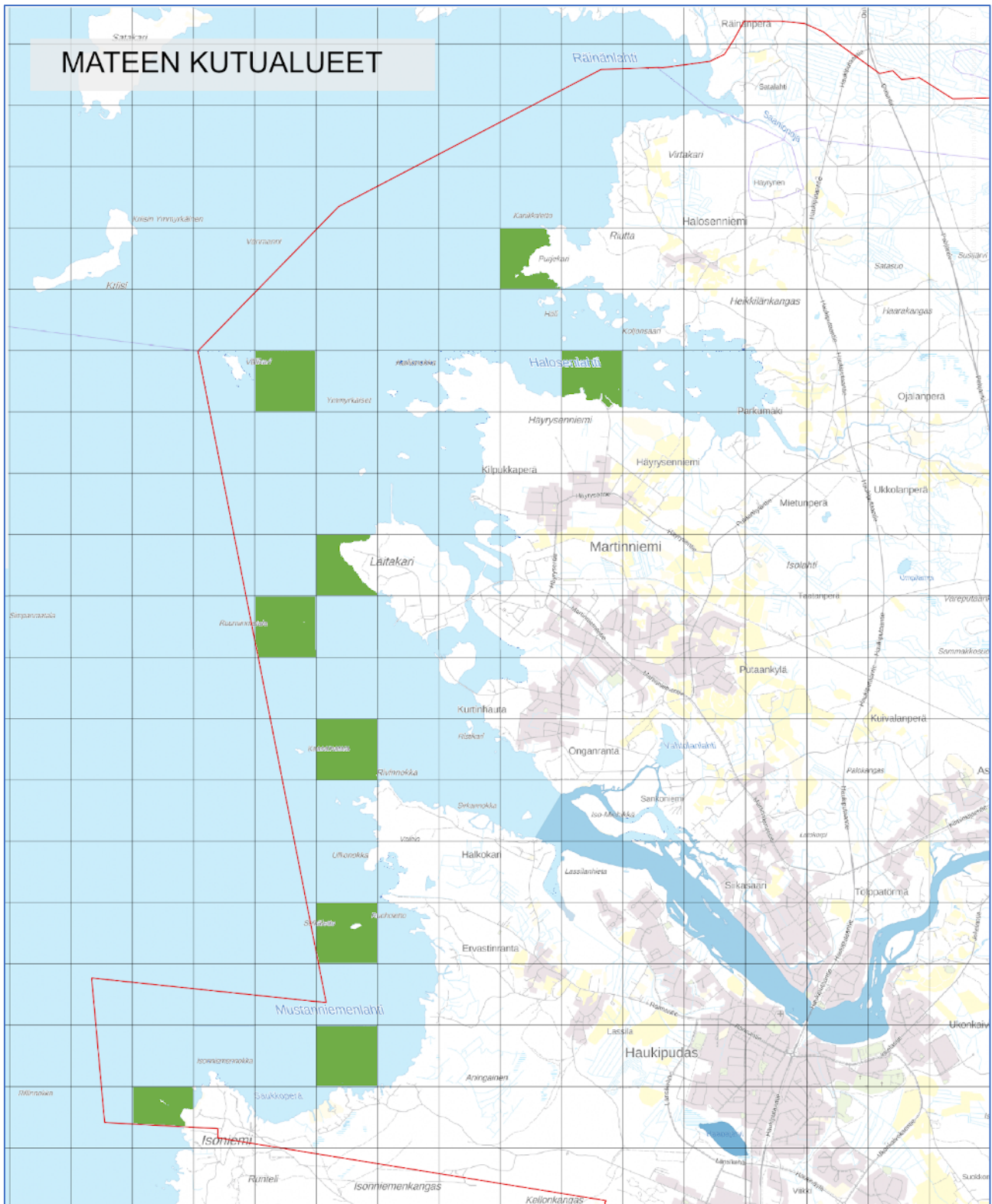
(Kartta sisältää CC BY 4.0 -lisenssin avointa aineistoa. Uomaverkosto ja järvet: SYKE 2021; Rantaviiva10-aineisto: SYKE, MML 2021; Kapsi-taustakartta: Maanmittauslaitos 2021.)

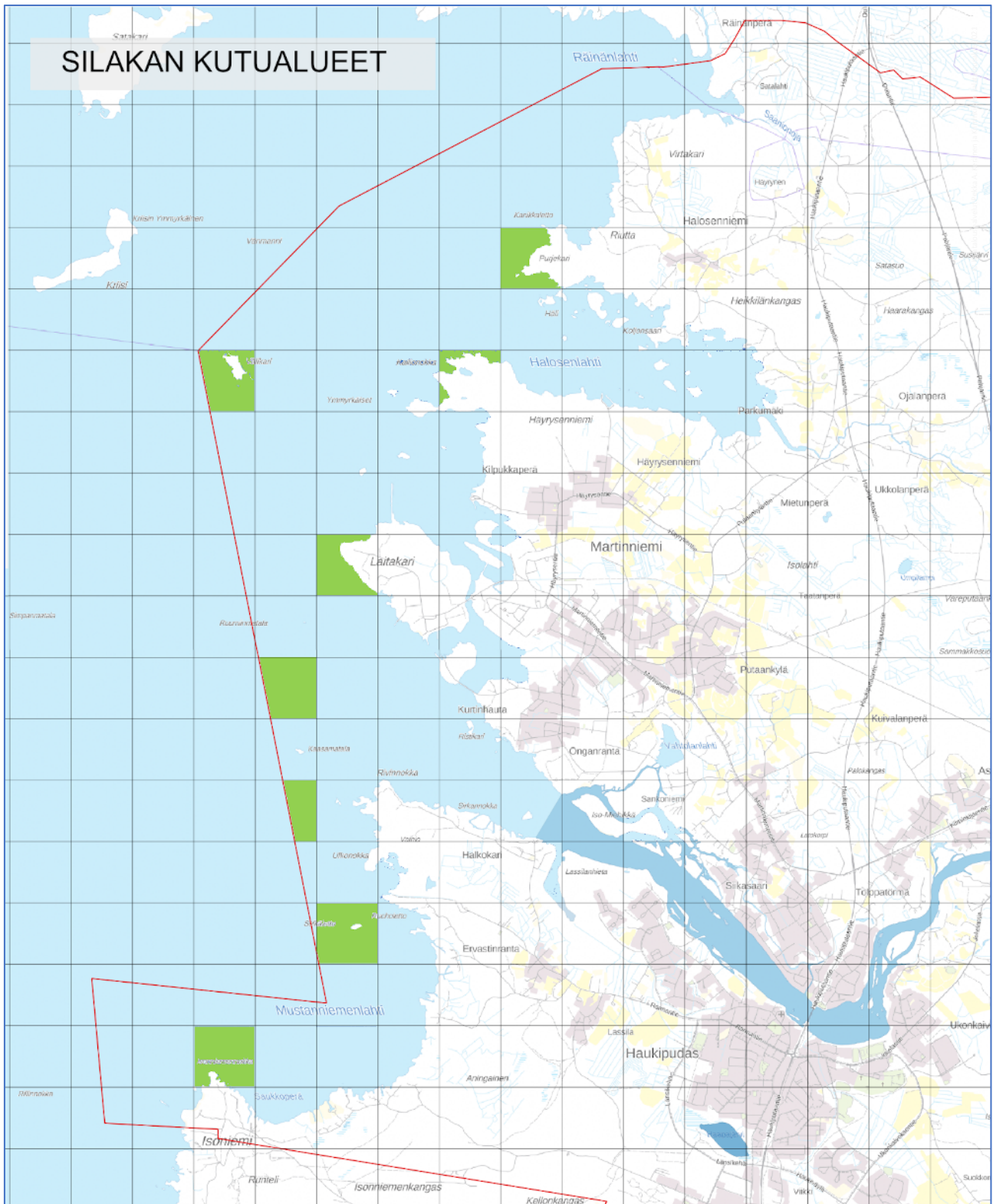
(Kartta sisältää CC BY 4.0-lisenssin avointa aineistoa. Uomaverkosto ja järvet: SYKE 2021; Rantaviiva10-aineisto: SYKE, MML 2021; Kapsi-taustakartta: Maanmittauslaitos 2021.)

(Kartta sisältää CC BY 4.0-lisenssin avointa aineistoa. Uomaverkosto ja järvet: SYKE 2021; Rantaviiva10-aineisto: SYKE, MML 2021; Kapsi-taustakartta: Maanmittauslaitos 2021.)

(Kartta sisältää CC BY 4.0-lisenssin avointa aineistoa. Uomaverkosto ja järvet: SYKE 2021; Rantaviiva10-aineisto: SYKE, MML 2021; Kapsi-taustakartta: Maanmittauslaitos 2021.)

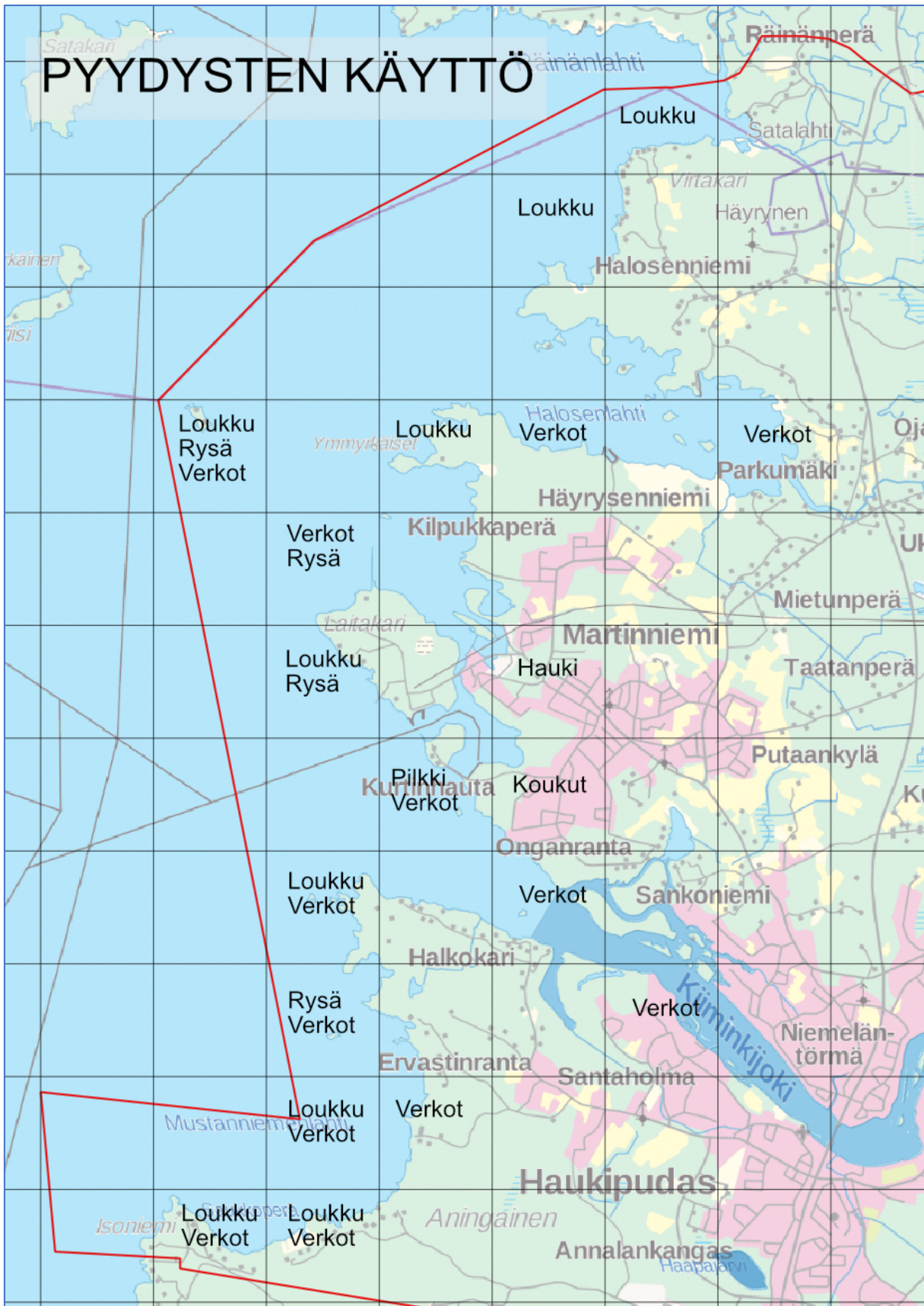
(Kartta sisältää CC BY 4.0-lisenssin avointa aineistoa. Uomaverkosto ja järvet: SYKE 2021; Rantaviiva10-aineisto: SYKE, MML 2021; Kapsi-taustakartta: Maanmittauslaitos 2021.)

(Kartta sisältää CC BY 4.0-lisenssin avointa aineistoa. Uomaverkosto ja järvet: SYKE 2021; Rantaviiva10-aineisto: SYKE, MML 2021; Kapsi-taustakartta: Maanmittauslaitos 2021.)

(Kartta sisältää CC BY 4.0-lisenssin avointa aineistoa. Uomaverkosto ja järvet: SYKE 2021; Rantaviiva10-aineisto: SYKE, MML 2021; Kapsi-taustakartta: Maanmittauslaitos 2021.)

(Kartta sisältää CC BY 4.0 -lisenssin avointa aineistoa. Uomaverkosto ja järvet: SYKE 2021; Rantaviiva10-aineisto: SYKE, MML 2021; Kapsi-taustakartta: Maanmittauslaitos 2021.)